

201_ID752_[5.1.2.e] heeft 'Beantwoording Technische vragen SANE PvdD (14 april 2025)' met u gedeeld	7
202_ID753_Geaccepteerd vervolg SANE maatregelen blok 1	8
203_ID754_SANE vervolg	9
204_ID757_[5.1.2.e] heeft een opmerking geplaatst in	10
205_ID759_[5.1.2.e] heeft een opmerking geplaatst in 250411 Concept Verslag	11
206_ID772_[5.1.2.e] heeft u vermeld in Beantwoording Technische vragen BBB over SANE (11 april 2025).	12
207_ID776_[5.1.2.e] heeft u vermeld in Beantwoording Technische vragen BBB over SANE.	13
208_ID778_Geaccepteerd SANE vervolg Blok 2	14
209_ID779_SANE vervolg Blok 2	15
210_ID787_Geaccepteerd SANE vervolg Blok 2	16
211_ID788_Geaccepteerd SANE vervolg Blok 2	17
212_ID789_[5.1.2.e] heeft u vermeld in Beantwoording Technische vragen BBB over SANE (11 april 2025).	18
213_ID796_[5.1.2.e] heeft u een taak toegewezen in Beantwoording Technische vragen SANE PvdD	19
214_ID800_[5.1.2.e] heeft u vermeld in Beantwoording Technische vragen SANE GL PvdA (14 april 2025).	20
215_ID804_[5.1.2.e] heeft een opmerking in Beantwoording Technische vragen BBB over SANE beantwoord	21
216_ID809_[5.1.2.e] heeft een opmerking in Beantwoording Technische vragen VVD over SANE V2 beantwoord	22
217_ID813_Memo ZHAS en SANE_NOVEX	23
218_ID816_RE [5.1.2.e] heeft u een taak toegewezen in Beantwoording Technische vragen SANE PvdD	27
219_ID817_[5.1.2.e] heeft een opmerking in Beantwoording Technische vragen BBB over SANE beantwoord	30

220_ID820_RE Technische vragen ook langs gedeputeerde Grondzaken	31
221_ID824_[5.1.2.e] heeft een opmerking in Beantwoording Technische vragen BBB over SANE beantwoord	32
222_ID826_[5.1.2.e] wil toegang krijgen tot 'Beantwoording Technische vragen SANE PvdD (14 april 2025)'	33
223_ID832_Priscilla Speijer wil toegang krijgen tot 'Beantwoording Technische vragen BBB over SANE '	34
224_ID834_Priscilla Speijer wil toegang krijgen tot 'Beantwoording Technische vragen SANE GL PvdA '	35
225_ID836_Priscilla Speijer wil toegang krijgen tot 'Beantwoording Technische vragen SANE PvdD '	36
226_ID838_Priscilla Speijer wil toegang krijgen tot 'Beantwoording Technische vragen VVD over SANE V2'	37
227_ID847_Rotterdamse propositie catshuis 3 april	38
228_ID851_SANE & strategisch grondbeleid	43
229_ID860_Geaccepteerd SANE & strategisch grondbeleid	44
230_ID861_Geaccepteerd SANE & strategisch grondbeleid	45
231_ID862_RE Opzet Overgangszones	46
232_ID863_[5.1.2.e] heeft een opmerking in Beantwoording Technische vragen BBB over SANE beantwoord	47
233_ID864_FW CIE LG 19 maart - technische sessie stikstofbanken + vergunningverlening	49
234_ID867_RE Q&A & voorbereiding cie E&E - GRAAG REACTIE DINSD-AGOCHTEND	56
235_ID868_QA Cie EE 16 april	59
236_ID869_RE Technische vragen SGP over SANE en stakeholders 3e ronde	60
237_ID870_[5.1.2.e] heeft u een taak toegewezen in Beantwoording Technische vragen VVD over SANE V2	61

238_ID872_[5.1.2.e] heeft een opmerking in Beantwoording Technische vragen BBB over SANE beantwoord	62
239_ID876_Presentatie ontbijtsessie Stikstof - dinsdag 22 april 2025	63
240_ID879_[5.1.2.e] heeft u vermeld in Beantwoording Technische vragen VVD over SANE (9 april 2025) V2.	65
241_ID882_Geaccepteerd SANE & strategisch grondbeleid	66
242_ID884_RE Beantwoording Technische vragen VVD over SANE	67
243_ID885_[5.1.2.e] heeft een opmerking in Beantwoording Technische vragen BBB over SANE beantwoord	69
244_ID893_[5.1.2.e] heeft een opmerking in Beantwoording Technische vragen BBB over SANE beantwoord	71
245_ID900_Inzet provincies Ministeriële Commissie Economie en Natuurherstel	73
246_ID902_250417 BV 2b.1 Bijgestelde inzet richting Ministeriële Commissie Economie en Natuurherstel	74
247_ID903_250417 BV 2b.2 Uitwerking van spoor 1	80
248_ID901_250417 BV 2b. Voortgang bestuurlijke Kopgroep Economie en Natuurherstel	87
249_ID904_250417 BV 2b.3 Uitwerking van spoor 2	89
250_ID905_250417 BV 2b.4 Analyse op de inbreng van de 12 colleges op de concept-inzet in het IPO-bestuur	94
251_ID914_FW Mariëtte van Leeuwen	99
252_ID915_FW Technische vragen SGP over SANE en stakeholders 3e ronde	100
253_ID923_Overzicht sprekers en achtergrondinformatie	101
254_ID929_RE Agenda Kernteam stikstof 16-04	102
255_ID934_Beantwoording Technische vragen VVD over SANE (9 april 2025) V2	104
256_ID939_RE Update 10-stappenplan expert bijeenkomsten	110
257_ID941_Duiding 10 puntenplan [5.1.2.e]	117

258_ID940_3. 10-stappenplan_in tien stappen uit de vergunningencrisis_- bron [5.1.2.e] _____	120
259_ID955_Beantwoording Technische vragen BBB over SANE (11 april 2025) _____	124
260_ID956_Beantwoording Technische vragen BBB over SANE (11 april 2025) _____	125
261_ID957_voorbeeld uitwerking maatregel strategisch grondbeleid _____	133
262_ID958_Vervolg strategisch grondbeleid _____	134
263_ID959_Overzicht verstuurde antwoorden technische vragen SANE ____	136
264_ID961_Beantwoording Technische vragen BBB over SANE (11 april 2025) V2 _____	137
265_ID962_Beantwoording Technische vragen SANE GL PvdA (14 april 2025) V2 _____	143
266_ID960_Beantwoording Technische vragen VVD over SANE (9 april 2025) V2 _____	147
267_ID963_Beantwoording Technische vragen SANE PvdD (14 april 2025) V2 _____	152
268_ID977_Geaccepteerd Strategisch Grondbeleid SANE _____	157
269_ID978_FW Inzet provincies Ministeriële Commissie Economie en Nat- uurherstel _____	158
270_ID987_RE Beantwoording Technische vragen BBB, GL PvdA en PvdD _____	160
271_ID988_FW Definitieve beantwoording Technische vragen SANE - SGP, VVD, BBB, GL PvdA en PvdD _____	163
272_ID1000_SANE _____	164
273_ID1022_FW Strategisch Grondbeleid SANE _____	165
274_ID1031_RE Afspraak verplaatsen - Overgangszones maatregel uitwerken SANE _____	166
275_ID1032_RE Aanvullen op planning vervolg SANE _____	169
276_ID1033_RE Ontbijtsessie update stikstof 22 april _____	171

277_ID1037_Bulletpoints voor annotatie BO wereldhaven 22 april	173
278_ID1039_Bulletpoints stikstof BO Wereldhaven 22 april	174
279_ID1038_Samenvatting ZHAS	175
280_ID1045_zonering stikstof en VSS	176
281_ID1048_[5.1.2.e] heeft 'strategisch grondbeleid tbv 23 april 2025' met u gedeeld	177
282_ID1051_FW uitwerking maatregelen	178
283_ID1053_RE Drukfactoren voor overgangszones	179
284_ID1055_SANE laatste check	181
285_ID1056_FW Themabijeenkomst Stikstof Statenleden 4 juni	182
286_ID1057_Geaccepteerd SANE laatste check	186
287_ID1058_[5.1.2.e] heeft een opmerking geplaatst in strategisch grondbeleid tbv 23 april 2025	187
288_ID1062_Re Mijn beknopte afdrank van de hoorzitting	188
289_ID1063_[5.1.2.e] heeft een opmerking geplaatst in strategisch grondbeleid tbv 23 april 2025	190
290_ID1068_Oplegger themabijeenkomst stikstof PS	191
291_ID1077_FW Planning komende tijd	192
292_ID1078_Technische vragen en moties SANE beantwoorden	194
293_ID1079_Automatisch antwoord Technische vragen en moties SANE - beantwoorden	195
294_ID1080_Technische vragen en moties SANE beantwoorden	196
295_ID1081_Geaccepteerd Technische vragen en moties SANE beantwoorden	197
296_ID1082_Voorlopig Technische vragen en moties SANE beantwoorden	198
297_ID1084_Geaccepteerd Technische vragen en moties SANE beantwoorden	199
298_ID1085_Geaccepteerd RES inloop-technische sessie SANE	200

299_ID1086_Geaccepteerd Technische vragen en moties SANE beantwo- orden	201
300_ID1102_Floor de Vries heeft een opmerking geplaatst in Brief Lid Ge- deputeerde Staten	202

From: "5.1.2.e"
Sent: Mon, 14 Apr 2025 14:36:34 +0200
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>
Subject: 5.1.2.e heeft 'Beantwoording Technische vragen SANE PvdD (14 april 2025)' met u gedeeld

-->



5.1.2.e

**heeft u uitgenodigd om een bestand
te bewerken**

-->

Dit is het document dat 5.1.2.e met u heeft gedeeld.



Beantwoording Technische vragen SANE PvdD (14 april 2025)



Deze uitnodiging werkt alleen voor u en personen met bestaande toegang.



Dit e-mailbericht wordt gegenereerd door het gebruik van Microsoft 365 door Provincie Zuid-Holland en kan inhoud bevatten die wordt beheerd door Provincie Zuid-Holland.

From: "5.1.2.e"
Sent: Mon, 14 Apr 2025 14:48:20 +0200
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>
Subject: Geaccepteerd: vervolg SANE maatregelen blok 1

From: "5.1.2.e"
Sent: Mon, 14 Apr 2025 15:19:56 +0200
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>
Subject: SANE vervolg

5.1.2.e

Afgelopen vrijdag had ik bestuurlijke regiegroep met de bestuurders uit mijn gebied.
Aan de provincie werd gevraagd of ons gebied betrokken kan worden bij de WUR studie:

Waarschijnlijk hebben voor veel van de Zuid-Hollandse N2000-gebieden overgangszones een beperkt effect hebben op het halen van de wettelijke stikstofdoelen. Dit komt doordat er in de directe omgeving rondom de meeste Zuid-Hollandse N2000-gebieden relatief weinig (grote) stikstofbronnen zijn. De depositie in veel van onze N2000-gebieden komt voor het grootste deel uit 'de deken'. Voor een aantal specifieke gebieden kan een overgangszone wel effectief zijn voor stikstofreductie. Voor die specifieke gebieden willen we de WUR4 vragen nader onderzoek te doen naar het effect van een overgangszone– en welke vorm daarbij hoort – op de stikstofdepositie en het behalen van de instandhoudingsdoelen.

Zijn jullie deze studie al aan het opstarten? Ik denk graag mee op welke manier mijn gebied en andere gebieden aan kunnen worden gehaakt.

Gr,

5.1.2.e
5.1.2.e
PT Proces- en Programmamanagement

5.1.2.e
5.1.2.e @pzh.nl

Provincie Zuid-Holland | Zuid-Hollandplein 1
Postbus 90602 | 2509 LP Den Haag
www.zuid-holland.nl

From: "5.1.2.e"
Sent: Mon, 14 Apr 2025 15:37:52 +0200
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>
Subject: 5.1.2.e heeft een opmerking geplaatst in Beantwoording Technische vragen BBB over SANE (11 april 2025)
Attachments: AttachedImage

-->

-->



Beantwoording Technische vragen BBB over SANE (11 april 2025).docx



5.1.2.e

5.1.2.e

heeft een opmerking toegevoegd

@team stikstof?

...t de NOx-stikstof van deze stikstof, komt deze in dezelfde regionale stikstofbank?

Concept antwoord: De maatregel voorziet alleen in het aankopen van agrarische bedrijven

Hoe wordt de scheiding tussen NH3 en NOx in de markt gegarandeerd? En hoeveel boeren NH3 is er afgelopen 5 jaar al naar industrie NOx gelopen in Zuid-Holland?

Concept antwoord:

- Hoe kan er gegarandeerd worden dat boerengrond boerengrond blijft en niet verplicht opgekocht wordt voor extra natuur?

Concept antwoord:

- Hoe kan de st...

[Ga naar opmerking](#)

[Waarom ontvang ik deze melding van Office?](#)



Dit e-mailbericht wordt gegenereerd door het gebruik van Microsoft 365 door Provincie Zuid-Holland en kan inhoud bevatten die wordt beheerd door Provincie Zuid-Holland.

From: "5.1.2.e"
Sent: Mon, 14 Apr 2025 15:42:28 +0200
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>
Subject: 5.1.2.e heeft een opmerking geplaatst in 250411 Concept Verslag Bestuurlijke Regiegroep Kust&Duinen
Attachments: AttachedImage

-->
-->



250411 Concept Verslag Bestuurlijke Regiegroep Kust&Duinen.docx



5.1.2.e

5.1.2.e

heeft een opmerking toegevoegd

Kunnen we dit wel stellen? Ik kan mij voorstellen dat er beperkingen uit het onderzoek gaan komen.

...overgangszones worden gekeken

Berend en 5.1.2.e lichten toe dat overgangszones in zowel SANE als de OER zitten. In beide trajecten wordt onderzocht hoe overgangszones kunnen bijdragen aan natuur herstel. Waarbij het nadrukkelijk niet de bedoeling is om te kijken wat er in deze zones niet meer kan. OER: Werken aan systeemherstel binnen de N2000-gebieden is nodig voor het halen van de N2000-instandhoudingsdoelen, hiervoor moeten drukfactoren binnen én buiten de N2000-gebieden worden verminderd. D...

[Ga naar opmerking](#)

[Waarom ontvang ik deze melding van Office?](#)



Dit e-mailbericht wordt gegenereerd door het gebruik van Microsoft 365 door Provincie Zuid-Holland en kan inhoud bevatten die wordt beheerd door Provincie Zuid-Holland.

From: "5.1.2.e"
Sent: Mon, 14 Apr 2025 15:58:52 +0200
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>
Subject: 5.1.2.e heeft u vermeld in Beantwoording Technische vragen BBB over SANE (11 april 2025).
Attachments: AttachedImage

-->

-->



Beantwoording Technische vragen BBB over SANE (11 april 2025).docx



5.1.2.e 5.1.2.e heeft een opmerking geplaatst

@team stikstof?

5.1.2.e 5.1.2.e heeft u vermeld

@5.1.2.e kun jij deze vraag beantwoorden?

de NOx-stikstof van deze stikstof, komt deze in dezelfde regionale stikstofbank?

Concept antwoord: De maatregel voorziet alleen in het aankopen van agrarische bedrijven.

Hoe wordt de scheiding tussen NH3 en NOx in de markt gegarandeerd? En hoeveel boeren NH3 is er afgelopen 5 jaar al naar industrie NOx gelopen in Zuid-Holland?

Concept antwoord:

- Hoe kan er gegarandeerd worden dat boerengrond boerengrond blijft en niet verplicht opgekocht wordt voor extra natuur?

Concept antwoord: Bij strategisc...

[Ga naar opmerking](#)

[Waarom ontvang ik deze melding van Office?](#)



Dit e-mailbericht wordt gegenereerd door het gebruik van Microsoft 365 door Provincie Zuid-Holland en kan inhoud bevatten die wordt beheerd door Provincie Zuid-Holland.

From: "5.1.2.e"
Sent: Mon, 14 Apr 2025 16:42:49 +0200
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>
Subject: 5.1.2.e heeft u vermeld in Beantwoording Technische vragen BBB over SANE (11 april 2025).
Attachments: AttachedImage

-->
-->



Beantwoording Technische vragen BBB over SANE (11 april 2025).docx



5.1.2.e 5.1.2.e heeft u vermeld

@5.1.2.e enig idee wie dit kan beantwoorden?

...n een stoffenbalans om de emissies van bedrijven zo goed mogelijk te kunnen inschatten, dit is een minder rigide systeem dan de RAV-systematiek waar veel technische innovaties op dit moment nog niet doorheen komen.

NOG AANVULLEN: **WELKE INNOVATIES ZIJN TECHNISCH GEBORGD?**

•Wanneer gaan streefwaardes over in normen en hoe zal er dan op gehandhaafd worden?
Verliezenveehoudersdiedenormniethalenhunmilieuvergunningendaarmeehun bestaanszekerheid?

Antwoord: Dat wordt onderzocht in de OER.

•Wat zijn de co...

[Ga naar opmerking](#)

[Waarom ontvang ik deze melding van Office?](#)



Dit e-mailbericht wordt gegenereerd door het gebruik van Microsoft 365 door Provincie Zuid-Holland en kan inhoud bevatten die wordt beheerd door Provincie Zuid-Holland.

From: "5.1.2.e"
Sent: Mon, 14 Apr 2025 16:45:30 +0200
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>
Subject: Geaccepteerd: SANE vervolg Blok 2

From: "5.1.2.e"
Sent: Mon, 14 Apr 2025 16:44:29 +0200
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>
Bcc: "B3.05 - Hybride vergaderen" <5.1.2.i@pzh.nl>
Subject: SANE vervolg Blok 2

En dan nu echt het gesprek van volgende week voorbereiden!

Microsoft Teams [Heeft u hulp nodig?](#)

Nu deelnemen aan de vergadering

Vergadering-id: 5.1.2.e

Wachtwoordcode: 5.1.2.e

Voor organisatoren: [Vergaderopties](#)

From: "5.1.2.e"
Sent: Mon, 14 Apr 2025 17:05:14 +0200
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e pzh.nl>
Subject: Geaccepteerd: SANE vervolg Blok 2

From: "5.1.2.e"
Sent: Mon, 14 Apr 2025 17:06:13 +0200
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>
Subject: Geaccepteerd: SANE vervolg Blok 2

From: "5.1.2.e"
Sent: Mon, 14 Apr 2025 17:11:27 +0200
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>
Subject: 5.1.2.e heeft u vermeld in Beantwoording Technische vragen BBB over SANE (11 april 2025).
Attachments: AttachedImage

-->
-->



Beantwoording Technische vragen BBB over SANE (11 april 2025).docx



5.1.2.e 5.1.2.e heeft u vermeld
@5.1.2.e en @5.1.2.e check

...Op dit moment zijn van alle innovaties alleen voer- en managementmaatregelen wettelijk geborgd als methode om ammoniak te reduceren. Ook extensivering is wettelijk toegestaan.

Voor technische innovaties, zoals aanpassingen aan stalsystemen, is vergunningverlening op dit moment zeer complex. Sinds de *Rendac*-uitspraak is ook intern salderen ingewikkeld geworden.

Daarnaast functioneert het huidige beoordelingskader voor nieuwe stalsystemen niet goed. Dit kader is gebaseerd op de OW-codes uit de Omg...

[Ga naar opmerking](#)

[Waarom ontvang ik deze melding van Office?](#)



Dit e-mailbericht wordt gegenereerd door het gebruik van Microsoft 365 door Provincie Zuid-Holland en kan inhoud bevatten die wordt beheerd door Provincie Zuid-Holland.

From: "5.1.2.e"
Sent: Mon, 14 Apr 2025 17:26:54 +0200
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>
Subject: 5.1.2.e heeft u een taak toegewezen in "Beantwoording Technische vragen SANE PvdD (14 april 2025)"
Attachments: AttachedImage

-->

-->



Beantwoording Technische vragen SANE PvdD (14 april 2025).do
cx



5.1.2.e

5.1.2.e heeft u een taak toegewezen

Kun jij hier een check op doen @5.1.2.e?

...6) Hoeveel geld was er beschikbaar vanuit de Wet natuurherstel en stikstofreductie en waar is dat geld aan besteed?

De Wet stikstofreductie en natuurherstel (WSN), in werking sinds 1 juli 2021, bevat wettelijke doelen voor stikstofreductie en natuurherstel, maar kent zelf geen apart budget. De financiering van maatregelen die voortkomen uit deze wet is ondergebracht in het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG), waarin het eerdere Programma Stikstofreductie en Natuurverbetering (PSN) is opgeg...

[Ga naar opmerking](#)

[Waarom ontvang ik deze melding van Office?](#)



Dit e-mailbericht wordt gegenereerd door het gebruik van Microsoft 365 door Provincie Zuid-Holland en kan inhoud bevatten die wordt beheerd door Provincie Zuid-Holland.

From: "5.1.2.e"
Sent: Mon, 14 Apr 2025 17:29:58 +0200
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>
Subject: 5.1.2.e heeft u vermeld in Beantwoording Technische vragen SANE GL PvdA (14 april 2025).
Attachments: AttachedImage

-->

-->



Beantwoording Technische vragen SANE GL PvdA (14 april 2025).docx



5.1.2.e heeft u vermeld

35 of onder 35 @5.1.2.e ?

... waarom een lagere waarde dan 35 kg/ha op voorhand als onrealistisch wordt bestempeld?

Antwoord:

Een lagere waarde dan 35kg/ha leidt tot een emissiereductie van meer dan 50% op bedrijfsniveau.
Zelfs boeren die nu volledig biologisch boeren halen dit niet.

7. Welke borging is voorzien om te waarborgen dat de beoogde reductie daadwerkelijk gerealiseerd wordt? En wordt overwogen om het emissieplafond gefaseerd normatief in te voeren, en zo ja: volgens welk tijdpad?

Antwoord:

8. In hoeverre worden...

[Ga naar opmerking](#)

[Waarom ontvang ik deze melding van Office?](#)



Dit e-mailbericht wordt gegenereerd door het gebruik van Microsoft 365 door Provincie Zuid-Holland en kan inhoud bevatten die wordt beheerd door Provincie Zuid-Holland.

From: "5.1.2.e"
Sent: Mon, 14 Apr 2025 17:33:24 +0200
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>
Subject: 5.1.2.e heeft een opmerking in Beantwoording Technische vragen BBB over SANE (11 april 2025) beantwoord

-->

-->



Beantwoording Technische vragen BBB over SANE (11 april 2025).docx



5.1.2.e

U hebt een opmerking geplaatst

@5.1.2.e

check

5.1.2.e

5.1.2.e

heeft geantwoord

check

...Op dit moment zijn van alle innovaties alleen voer- en managementmaatregelen wettelijk geborgd als methode om ammoniak te reduceren. Ook extensivering is wettelijk toegestaan. Voor technische innovaties, zoals aanpassingen aan stalsystemen, is vergunningverlening op dit moment zeer complex. Sinds de *Rendac*-uitspraak is ook intern salderen ingewikkeld geworden. Daarnaast functioneert het huidige beoordelingskader voor nieuwe stalsystemen niet goed. Dit kader is gebaseerd op de OW-codes uit de Omg...

[Ga naar opmerking](#)

[Waarom ontvang ik deze melding van Office?](#)



Dit e-mailbericht wordt gegenereerd door het gebruik van Microsoft 365 door Provincie Zuid-Holland en kan inhoud bevatten die wordt beheerd door Provincie Zuid-Holland.

From: "5.1.2.e"
Sent: Mon, 14 Apr 2025 17:51:25 +0200
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>
Subject: 5.1.2.e heeft een opmerking in Beantwoording Technische vragen VVD over SANE (9 april 2025) V2 beantwoord
Attachments: AttachedImage

-->
-->



Beantwoording Technische vragen VVD over SANE (9 april 2025)
V2.docx



5.1.2.e

U hebt een opmerking geplaatst

Opmerking 5.1.2.e Ik begrijp niet wat hier staat? Wat is op voorhand in deze context?

5.1.2.e

5.1.2.e heeft geantwoord

als tekst niet duidelijk is, dan moet die eruit. Dus verwijderd.

...ijvoorbeeld extensivering. Nu de provinciale regeling er nog niet is kan ook het succes er nog niet van worden beoordeeld. In het verlengde daarvan kan niet gezegd worden of andere maatregelen meer succes zullen hebben. Een voordeel van de beëindigingsregeling op voorhand is dat er meer zekerheid is over het verkrijgen van stikstofruimte dan bij aankoop van alleen de gronden. Het is niet gezegd dat als er middelen beschikbaar komen voor strategische grondaankopen dat dan ook "grootschalig" grond...

[Ga naar opmerking](#)

[Waarom ontvang ik deze melding van Office?](#)



Dit e-mailbericht wordt gegenereerd door het gebruik van Microsoft 365 door Provincie Zuid-Holland en kan inhoud bevatten die wordt beheerd door Provincie Zuid-Holland.

Memo ZHAS + SANE

Er is hard gewerkt om alle stikstofreducerende maatregelen in de provincie Zuid-Holland en alle natuurherstelmaatregelen binnen en buiten Natura 2000-gebieden in kaart te brengen. Zie bijlage 1 voor de samenvatting en bijlage 2 voor een overzicht van alle maatregelen die hierin zijn opgeschreven. Deze maatregelen zijn verder uitgeschreven in het hoofddocument.

In de afgelopen jaren zijn er diverse uitspraken (PAS-uitspraak, Rendac-uitspraak, Greenpeace-uitspraak) geweest waaruit blijkt dat er te weinig is geïnvesteerd in verdere reductie van stikstofemissies, ondanks beloften daarover. Hierdoor is de problematiek van de vergunningverlening ontstaan.

Binnen de huidige kaders wordt maximaal ingezet op natuurherstel. Zolang deposities niet gedaald zijn tot het gewenste niveau, blijft het inzetten op herstelmaatregelen ook in de toekomst noodzakelijk. Zonder een aanpak van externe drukfactoren (bronmaatregelen) zijn veel herstelmaatregelen minder effectief. Alleen het nemen van herstelmaatregelen is onvoldoende om de instandhoudingsdoelen te behalen. Bronmaatregelen zijn niet inwisselbaar met elkaar en ook niet met herstelmaatregelen. Het is van belang om alle externe drukfactoren aan te pakken, waar de aanpak van stikstof het meest belangrijk is.

Op 3 april 2025 hebben wij als provincie het voorstel voor de Samenhangende Aanpak Natuurherstel en Economie (hierna: SANE) bekend gemaakt. Zuid-Holland ervaart de gevolgen van het stikstofprobleem elke dag. Het is van groot belang voor de brede welvaart, economische ontwikkeling en het natuurherstel dat er snel extra maatregelen worden genomen. Vooruitlopend op dat plan heeft Zuid-Holland daarom SANE ontwikkeld om te kunnen laten zien welke bijdrage de provincie levert om van het stikstofslot af te komen. Hierin staat het voorstel om de volgende maatregelen te onderzoeken:

- Bedrijfsgerichte doelsturing via ammoniakplafonds;
- Overgangszones bij N2000 gebieden;
- Strategisch grondbeleid ten behoeve van verplaatsing en extensivering;
- Natuurlijke stoppers.

Hierbij geven wij ook duidelijk aan wat wij van het Rijk verwachten. In het kort:

- Geborgde generieke maatregelen;
- De snelle ontwikkeling van een Emissieplafond ammoniak;
- Maatwerk voor overgangszones;
- Onderzoek scheiding van NOx en NH3 voor emissiedoelen;
- Extensiveren een nadrukkelijker onderdeel van het beleid maken;
- Emissieloos bouwen verder stimuleren en verplichten;
- Onderzoek doen naar een juridisch geborgde rekenkundige ondergrens van 1 mol;
- Verruiming van staatsteunregels.

Besluitvorming voor SANE in PS zal plaatsvinden op vermoedelijk 11 juni. Het beoogde moment van bespreking is door de vele insprekers een hoorzitting geworden.

Vanuit programmateam Natura 2000 wordt gewerkt aan een gedetailleerd verzoek hoe de regio kan bijdragen aan het verbeteren van natuurwaarden. Het verzoek van programmateam Natura 2000 zal aansluiten op de bestuurlijke boodschap van de Catshuissessie van 3 april met VNG en IPO.

Bijlage 1: Samenvatting Zuid-Hollandse Analyse Stikstof

De Zuid-Hollandse Analyse Stikstof biedt een uitgebreide beschouwing van de stikstofproblematiek in Zuid-Holland waarin wordt gekeken naar emissies van ammoniak (NH_3) en stikstofoxiden (NO_x). Het document beschrijft de huidige situatie, de urgentie van het probleem, de vastgestelde doelen, de genomen maatregelen en de wijze van monitoring van de voortgang.

Huidige situatie: Zuid-Holland heeft verschillende stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden, waarvan de meeste gedeeltelijk overbelast zijn met stikstof. Landelijk zijn de emissies van NO_x en NH_3 de afgelopen decennia gedaald, maar de daling van NH_3 is recentelijk afgevlakt.

Urgentie: De hoge stikstofdepositie heeft geleid tot vermesting en verzuring van Natura 2000-gebieden, wat de natuurdoelen belemmert. Ondanks herstelmaatregelen blijven veel habitattypen achteruitgaan door het ontbreken van stikstofreducerende bronmaatregelen.

Doelen: Europese en nationale wetgeving verplicht Zuid-Holland om stikstofemissies te reduceren en natuurdoelen te behalen. De provincie heeft indicatieve reductiedoelen voor NH_3 en NO_x .

Maatregelen: In dit document zijn maatregelen en ontwikkelingen in beeld gebracht die op internationaal-, Europees-, landelijk- en regionaalniveau bijdragen aan emissiereductie in de provincie Zuid-Holland. Vanuit de provincie Zuid-Holland wordt in aanvulling op die maatregelen en ontwikkelingen ingezet op diverse maatregelen voor emissiereductie, waaronder:

- **Energieverbruik en elektrificatie:** Warmtenetten, houtbouw en groene energie.
- **Mobiliteit:** Zero-emissie OV-bussen, modal shift projecten, walstroom en verduurzaming van binnenvaart.
- **Industrie:** Stoomnetwerken en diverse subsidieregelingen.
- **Landbouw:** Opkoopregelingen en subsidieregeling duurzame landbouw.

Monitoring: De voortgang wordt gemonitord via landelijke netwerken (LML en MAN) en provinciale tools (NO_x -monitor en Ammoniakmonitor). Deze monitoring helpt bij het bijstellen van beleid en maatregelen. Uit monitoring blijkt dat de dalende trend van NO_x op koers ligt om indicatieve doelen te behalen. Voor NH_3 is dat niet het geval.

Conclusie: Het document benadrukt de noodzaak van een blijvende daling van stikstofemissies om natuurherstel te realiseren en vergunningverlening mogelijk te maken. De provincie werkt samen met het Rijk en andere stakeholders om de stikstofproblematiek aan te pakken en de natuurdoelen te behalen.

Emissiereductie van stikstofoxiden (NO_x)

4.1.1 Energieverbruik, elektrificatie en warmtebehoefte

- i. Wonen: Opschalen Houtbouwsubsidieregeling
- ii. Provincie: warmtenetten (navragen team energie stavaza projecten):
 - **Warmteling; fase 1 en 2:** 5.2.1
 - **Warmteproject Westland:** 5.2.1
 - **Warmteproject Den Haag:** 5.2.1
 - **Warmtesysteem Holland Rijnland:** 5.2.1
 - **Warmteproject Drechtsteden:** 5.2.1
 - **Warmteproject Gorinchem:** 5.2.1
 - **Warmteproject Geothermie Delft:** 5.2.1
 - **Warmteproject Rotterdamse regio:** 5.2.1
 - **Oostland / Zuidplaspolder:** 5.2.1
- iii. Subsidieregeling Zonnig Zuid-Holland
- iv. Windenergie

4.1.2 Mobiliteit

Momenteel werkt de provincie aan maatregelen om de uitstoot door mobiliteit te beperken. Dit gebeurt o.a. vanuit het beleid voor duurzame mobiliteit wat van oorsprong is ingegeven vanuit de doelen uit het klimaatakkoord en Schone lucht akkoord. Veel van de activiteiten van duurzame mobiliteit dragen ook bij aan het beperken van de NO_x-uitstoot. De belangrijkste provinciale maatregelen om de uitstoot door vervoer over de weg verder te verlagen zijn:

- i. Zero-Emissie OV bussen.
- ii. Onderhoud provinciale (vaar)wegen.
- iii. Goederenvervoer
- iv. Clean Energy Hubs Binnenvaart.
- v. Clean inland shipping (hierna: Clinsh)
- vi. Verduurzamen Binnenvaart
- vii. Project 20 schepen 6 laadpunten
- viii. Project Metropolitan Hub Systems (hierna: MHS).
- ix. Project Emissiereductie Binnenvaart door Cognau ship/TNO.
- x. Stimuleren fietsgebruik.
- xi. Stimuleren van Laadinfrastructuur.

Rijksniveau

- xii. Green Deal Zeevaart, Binnenvaart en Havens (GD230)
- xiii. Green Deal Zero Emission Stadslogistiek (GD173)
- xiv. Subsidieregeling Schoon en Emissieloos Bouwmaterieel
- xv. Subsidieregeling Verduurzaming Binnenvaartschepen
- xvi. Snelheidsverlaging snelwegen

Gemeentelijk niveau

Over wat op gemeentelijk niveau aan maatregelen wordt ondernomen bestaat er nog geen

overzicht of inventarisatie. Evenmin is bekend wat de reductie-effecten zijn. Verschillende voorbeelden van maatregelen die genomen worden zijn het instellen van zero-emissie zones, ingevoerd parkeerbeleid, stimuleren van mobiliteitshubs en deelmobiliteit.

4.1.3 HIC & overige industrie

- i. Gemeentelijke walstroomregelingen
- ii. Best Beschikbare Technieken
- iii. NVPI en aanpak piekbelasters
- iv. Versnelde klimaatinvesteringen industrie (VEKI)
- v. International Maritime Organization
- vi. Green Awards Foundation
- vii. Environmental Ship Index
- viii. Fit for 55
- ix. Walstroomaansluiting Vlaardingen
- x. Botlekstoomnetwerk
- xi. Reko-Koole
- xii. OCAP-leiding
- xiii. Aanscherping Besluit activiteiten leefomgeving
- xiv. Port call optimalization
- xv. Verduurzaming eigen vloot Havenbedrijf Rotterdam

4.2 Emissiereductie van ammoniak (NH₃)

4.2.1 Landbouwsector

- i. Stalsystemen en aanscherpingen
- ii. Derogatie
- iii. Bufferstroken akkerbouw
- iv. Landelijke LBV/LBV+ en provinciale MGP opkoop
- v. Subsidieregeling Duurzame Landbouw
- vi. Opkopen NNN; afgelopen jaren en tot 2027.
- vii. Emissieplafond ammoniak melkveehouderij – Omgevingseffectrapportage (OER)

4.2.2 Industrie & afvalverbranding

- i. Beperking ammoniakuitstoot bij industriële piekbelasters (BAIP)
- ii. Aanscherping Bal

From: "5.1.2.e"
Sent: Mon, 14 Apr 2025 18:43:31 +0200
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>
Cc: 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>
Subject: RE: 5.1.2.e heeft u een taak toegewezen in "Beantwoording Technische vragen SANE PvdD (14 april 2025)"

Ha 5.1.2.e

Deze twee PvdD vragen kan ik niet zo makkelijk beantwoorden. Kun je me een duwtje geven? Met name t.a.v. dierenwelzijn-vraag.

Vraag: Tijdens de technische sessie bleek dat er geen beeld kan worden gegeven van het aantal natuurlijke stoppers. Maar hoe kan hier dan beleid op worden gemaakt?

Antwoord: We hebben inderdaad geen scherp beeld van het aantal boerenbedrijven zonder bedrijfsopvolger in Zuid-Holland. Maar, mede dankzij de gebiedsprocessen van het ZH-PLG, hebben wij op gebieds- en polderniveau vaak wel een indicatief beeld. Het aantal bedrijven zonder opvolger loopt uiteen van (indicatief) 10 tot wel 30% van de bedrijven. @5.1.2.e Kan dit scherper? Hebben we CBS gegevens?

Vraag: Dierenwelzijn is een aandachtspunt in de landbouw, zo staat er in het coalitieakkoord. Welke dierenwelzijnsmaatregelen en -criteria worden er bij de uitwerking van SANE opgenomen, zodat geen technische innovatie of managementmaatregel door de provincie wordt

Antwoord:

.....

Groetjes

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e
Verzonden: maandag 14 april 2025 17:34
Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>
CC: 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>
Onderwerp: FW: 5.1.2.e heeft u een taak toegewezen in "Beantwoording Technische vragen SANE PvdD (14 april 2025)"

Ha 5.1.2.e / 5.1.2.e

Zie hieronder mijn antwoord op vraag 3 van de PvdD. Suggesties voor aanscherping?

Vraag: Er is nu al is financiële steun voor extensivering aan boeren mogelijk zonder dat er die wordt verminderd in de bedrijfsvoering. Hoe zit dit precies (welke regels) en welke mogelijkheden zijn er nog meer om boeren financiële steun te geven voor extensivering van hun bedrijf zonder dat er sprake is van staatssteun?

Antwoord: Het Rijk stelde in 2024 de regeling Samenwerking in veenweidegebieden en Natura 2000-overgangsgebieden open. Zie ook [Samenwerking in veenweidegebieden en Natura 2000-overgangsgebieden | RVO.nl](#). Deze regeling wordt in 2026 opnieuw opengesteld.

In deze regeling worden boeren in overgangsgebieden (gebieden tot 2.500 meter rondom een stikstofgevoelig Natura 2000-gebied) enkele jaren gecompenseerd voor het (in ieder geval) tijdelijk verlagen

van hun productie- en bemestingsvolume. Al dan niet in combinatie met verhoging van de grondwaterstand in veenweidegebieden. De vergoeding voor de extensivering hangt af van de verlaging van het volume. Bij verlaging tot 100 kilogram stikstofdierexcretie bedraagt de vergoeding 2.430 euro per hectare en bij 150 kg bedraagt de vergoeding 1.680 euro per hectare. Indien extensivering in veenweiden wordt gecombineerd met een hogere grondwaterstand levert dat een aanvullende vergoeding van maximaal 1.105 euro op. Deze regeling is in 2024 ruimschoots overtekend

De tekst van de regeling is hier te vinden: [Staatscourant 2023, 29658 | Overheid.nl > Officiële bekendmakingen.](#)

Daarnaast geldt dat zowel Rijk als provincie momenteel de mogelijkheden verkennen voor de inzet van een nieuwe subsidie-regeling voor de herwaardering van gronden. Als boeren besluiten om hun agrarische gronden in de toekomst permanent meer in te zetten voor het leveren van groenblauwe diensten (weidevogels, groenblauwe dooradering, verbeteren waterkwaliteit) én bereid zijn om een zogenaamde kwalitatieve verplichting te vestigen op deze gronden, komen zij met zo'n regeling in de toekomst in aanmerking voor een subsidie voor de waardedeling van de gronden. De grond blijft dan agrarisch, maar er gelden beperkingen aan het gebruik. Hoewel beperkingen ook kunnen gaan over het bemestingsniveau van gronden, leidt beperking van de bemesting niet tot geborgde daling van de ammoniakemissie. Voor deze emissie is namelijk niet de mestplaatsingsruimte, maar het productievolume (fosfaatrechten) van de onderneming maatgevend. Deze wijzigt niet met het herwaarderen van gronden. Als een ondernemer ervoor kiest om met de herwaarderingssubsidie extra gronden voor 'onder' zijn bedrijf aan te kopen leidt herwaardering wel tot een stimulans voor extensivering.

Groetjes

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>

Verzonden: maandag 14 april 2025 09:37

Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>

Onderwerp: 5.1.2.e heeft u een taak toegewezen in "Beantwoording Technische vragen SANE PvdD (14 april 2025)"



[Beantwoording Technische vragen SANE PvdD \(14 april 2025\).docx](#)



5.1.2.e 5.1.2.e heeft u een taak toegewezen

@ 5.1.2.e

...pgeslagen in de Noordzee. In hoeverre wordt de uitstoot in de Rotterdamse Haven verminderd?

3) Er is nu al is financiële steun voor extensivering aan boeren mogelijk zonder dat er die wordt verminderd in de bedrijfsvoering. Hoe zit dit precies (welke regels) en welke mogelijkheden zijn er nog meer om boeren financiële steun te geven voor extensivering van hun bedrijf zonder dat er sprake is van staatssteun?

4) Tijdens de technische sessie bleek dat er geen beeld kan worden gegeven van het aantal na...

Ga naar opmerking

[Waarom ontvang ik deze melding van Office?](#)



Dit e-mailbericht wordt gegenereerd door het gebruik van Microsoft 365 door Provincie Zuid-Holland en kan inhoud bevatten die wordt beheerd door Provincie Zuid-Holland.

From: "5.1.2.e"
Sent: Mon, 14 Apr 2025 19:07:24 +0200
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>
Subject: 5.1.2.e heeft een opmerking in Beantwoording Technische vragen BBB over SANE (11 april 2025)
beantwoord
Attachments: AttachedImage

-->
-->



Beantwoording Technische vragen BBB over SANE (11 april 2025).docx



5.1.2.e

U hebt een opmerking geplaatst

Niet een heel technisch antwoord en sec is het ook geen technische vraag, maar kunnen hem wel zo beantwoorden denk ik @5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e heeft geantwoord

Ja prima!

...orstellen”.

Antwoord:

GS heeft ervoor gekozen een stap naar voren te zetten. De problematiek is groot en er moet snel gehandeld worden. Deze aanpak is er juist op gericht om zelf te doen wat we kunnen doen als provincie en daarmee aan het Rijk de urgentie van het stikstofprobleem nog duidelijker te maken. We maken met onze aanpak ook duidelijk wat wij van het Rijk verwachten. Het was daarom juist zaak om dit voor de besluitvorming van de ministeriële commissie te publiceren.

Er is met meer dan 50...

[Ga naar opmerking](#)

[Waarom ontvang ik deze melding van Office?](#)



Dit e-mailbericht wordt gegenereerd door het gebruik van Microsoft 365 door Provincie Zuid-Holland en kan inhoud bevatten die wordt beheerd door Provincie Zuid-Holland.

From: "5.1.2.e"
Sent: Mon, 14 Apr 2025 19:46:27 +0200
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>
Cc: "Joey Engelen" <jjf.engelen@pzh.nl>
Subject: RE: Technische vragen ook langs gedeputeerde Grondzaken

Dag 5.1.2.e

Ga ik doen, de hele set gaat morgen aan het begin vd middag naar Arne, Mariëtte, Berend en Frank.

Groet, 5.1.2.e

Van: 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>
Verzonden: maandag 14 april 2025 17:55
Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>
CC: Joey Engelen <jjf.engelen@pzh.nl>
Onderwerp: Technische vragen ook langs gedeputeerde Grondzaken
Urgentie: Hoog

Ha 5.1.2.e
Wil je de antwoorden die namens grondzaken zijn gegeven op de maatregelen SANE ook langs Arne laten gaan?
Het handigst is om dit even met Joey af te stemmen, hoe je dat zo snel mogelijk voor elkaar krijgt.

Groeten,

5.1.2.e

From: "5.1.2.e"
Sent: Mon, 14 Apr 2025 21:39:25 +0200
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>
Subject: 5.1.2.e heeft een opmerking in Beantwoording Technische vragen BBB over SANE (11 april 2025) beantwoord
Attachments: AttachedImage

-->
-->



Beantwoording Technische vragen BBB over SANE (11 april 2025).docx



5.1.2.e

U hebt een opmerking geplaatst

@5.1.2.e check

5.1.2.e

5.1.2.e heeft een opmerking geplaatst

check

5.1.2.e

5.1.2.e heeft geantwoord

Misschien duidelijker aangeven wat je bedoelt met wettelijk toegestaan. Intensiveren binnen een bestaande vergunning is ook wettelijk toegestaan.

Op dit moment zijn van alle innovaties alleen voer- en managementmaatregelen wettelijk geborgd als methode om ammoniak te reduceren. Ook extensivering is wettelijk toegestaan.

Voor technische innovaties, zoals aanpassingen aan stalsystemen, is vergunningverlening op dit moment zeer complex. Sinds de *Rendac*-uitspraak is ook intern salderen ingewikkeld geworden.

Daarnaast functioneert het huidige beoordelingskader voor nieuwe stalsystemen niet goed. Dit kader is gebaseerd op de OW-codes uit de Omge...

[Ga naar opmerking](#)

[Waarom ontvang ik deze melding van Office?](#)



Dit e-mailbericht wordt gegenereerd door het gebruik van Microsoft 365 door Provincie Zuid-Holland en kan inhoud bevatten die wordt beheerd door Provincie Zuid-Holland.

From: "SharePoint Online" <no-reply@sharepointonline.com>
Sent: Mon, 14 Apr 2025 22:17:15 +0200
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>
Subject: 5.1.2.e wil toegang krijgen tot 'Beantwoording Technische vragen SANE PvdD (14 april 2025)'
Attachments: 8fcc0970-30bb-4bc6-8e94-a2a51d31bad4

-->
-->

5.1.2.e
Ik wil graag toegang.

Dit verzoek [accepteren](#) of [weigeren](#)

[Gevraagde resource:](#)

5.1.2.i

5.1.2.i

5.1.2.i

Aangevraagd door: 5.1.2.e 5.1.2.e @pzh.nl)



[Privacyverklaring](#)

Dit e-mailbericht wordt gegenereerd door het gebruik van Microsoft 365 door Provincie Zuid-Holland en kan inhoud bevatten die wordt beheerd door Provincie Zuid-Holland.

From: "SharePoint Online" <no-reply@sharepointonline.com>
Sent: Tue, 15 Apr 2025 08:16:44 +0200
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>
Subject: Priscilla Speijer wil toegang krijgen tot 'Beantwoording Technische vragen BBB over SANE (11 april 2025)'
Attachments: 08eb00eb-6a17-47e3-b280-4ac5a2fb0559

-->

-->



Ik wil graag toegang.

Dit verzoek [accepteren](#) of [weigeren](#)

[Gevraagde resource:](#)

5.1.2.i

5.1.2.i

5.1.2.i

Aangevraagd door: Priscilla Speijer(p.speijer@pzh.nl)



[Privacyverklaring](#)

Dit e-mailbericht wordt gegenereerd door het gebruik van Microsoft 365 door Provincie Zuid-Holland en kan inhoud bevatten die wordt beheerd door Provincie Zuid-Holland.

From: "SharePoint Online" <no-reply@sharepointonline.com>
Sent: Tue, 15 Apr 2025 08:16:57 +0200
To: "5.1.2.i" <5.1.2.i@pzh.nl>
Subject: Priscilla Speijer wil toegang krijgen tot 'Beantwoording Technische vragen SANE GL PvdA (14 april 2025)'
Attachments: 6acfc5ee-0bfc-41dd-9fbb-fe8737671b06

-->
-->



Ik wil graag toegang.

Dit verzoek [accepteren](#) of [weigeren](#)

[Gevraagde resource:](#)

5.1.2.i

5.1.2.i

5.1.2.i

Aangevraagd door: Priscilla Speijer(p.speijer@pzh.nl)



[Privacyverklaring](#)

Dit e-mailbericht wordt gegenereerd door het gebruik van Microsoft 365 door Provincie Zuid-Holland en kan inhoud bevatten die wordt beheerd door Provincie Zuid-Holland.

From: "SharePoint Online" <no-reply@sharepointonline.com>
Sent: Tue, 15 Apr 2025 08:17:08 +0200
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>
Subject: Priscilla Speijer wil toegang krijgen tot 'Beantwoording Technische vragen SANE PvdD (14 april 2025)'
Attachments: 53a0941a-5bb5-4942-b221-2579218d04b3

-->

-->



Ik wil graag toegang.

Dit verzoek [accepteren](#) of [weigeren](#)

[Gevraagde resource:](#)

5.1.2.i

5.1.2.i

5.1.2.i

Aangevraagd door: Priscilla Speijer(p.speijer@pzh.nl)



[Privacyverklaring](#)

Dit e-mailbericht wordt gegenereerd door het gebruik van Microsoft 365 door Provincie Zuid-Holland en kan inhoud bevatten die wordt beheerd door Provincie Zuid-Holland.

From: "SharePoint Online" <no-reply@sharepointonline.com>
Sent: Tue, 15 Apr 2025 08:16:32 +0200
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>
Subject: Priscilla Speijer wil toegang krijgen tot 'Beantwoording Technische vragen VVD over SANE (9 april 2025) V2'
Attachments: bb4f5c27-46d1-42cd-b80e-504f58de3943

-->

-->



Ik wil graag toegang.

Dit verzoek [accepteren](#) of [weigeren](#)

[Gevraagde resource:](#)

5.1.2.i

5.1.2.i

5.1.2.i

Aangevraagd door: Priscilla Speijer(p.speijer@pzh.nl)



[Privacyverklaring](#)

Dit e-mailbericht wordt gegenereerd door het gebruik van Microsoft 365 door Provincie Zuid-Holland en kan inhoud bevatten die wordt beheerd door Provincie Zuid-Holland.



Aan: Ministeriële commissie Economie
en Natuurherstel

Datum: donderdag 3 april 2025

Betreft: propositie Rotterdamse haven
Catshuis sessie stikstof 3 april

De Gemeente Rotterdam doet in samenwerking met de provincie Zuid-Holland, het Havenbedrijf Rotterdam, Deltalinqs en Natuur & Milieu Zuid-Holland een voorstel aan de Ministeriële commissie Economie en Natuurherstel om de stikstofproblematiek het hoofd te bieden. We stellen voor om samen met het Rijk emissiereductie en natuurherstel vorm te geven en op een juridisch houdbare manier vergunningverlening voor de energietransitie weer op gang te krijgen. Hierbij gaat het om een combinatie van:

- 1. Maatregelen in en om de Natura 2000-gebieden met een positief effect op de Natura 2000-gebieden;*
- 2. Regionale maatregelen in de haven en de regio die resulteren in een reductie van de stikstofemissies en –deposities;*
- 3. Landelijke maatregelen door het Rijk die resulteren in een reductie van de stikstofemissies en –deposities (de ‘deken’).*

Zo kunnen we de natuur versterken, een bijdrage leveren aan de landelijke CO2- en stikstofdoelstellingen, het investerend vermogen en de toekomstbestendigheid van het grootste haven- en industriecluster van Europa versterken én daarmee een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven creëren. De Rotterdamse haven heeft een unieke regionale context en een unieke samenwerking van bedrijfsleven, natuur- en milieuorganisaties, en de betrokken overheden. Vanuit de regio kunnen we het voortouw nemen om bij te dragen aan de oplossing, maar zijn afhankelijk van Rijksbetrokkenheid.

Introductie

Het Rotterdamse haven- en industrieel complex is van groot belang voor economie en maatschappij. De haven omvat vitale infrastructuur en levert een bijdrage aan de voedselzekerheid, beschikbaarheid van goederen, brandstoffen/energie en grondstoffen voor Nederland en Europa. De Rotterdamse haven draagt significant bij aan de nationale klimaatopgave voor 2030. Stikstof is één van de randvoorwaarden die ervoor zorgt dat de energietransitie hapert. We verliezen aan innovatie- en investeringsvermogen. En juist investeringen zijn de motor voor een duurzame toekomst. In totaal staan er momenteel investeringen van ca. 18 miljard op het spel, blijkt uit een peiling van Deltalinqs. Concrete en aangekondigde projecten kunnen nu niet doorgaan omdat de natuurtoestemming vast zit. Enkele voorbeelden zijn walstroom, de bouw van een bioraffinaderij voor duurzame vliegtuigbrandstof en de transitie van een raffinaderijcomplex naar een groene (waterstof)terminal.



Uit de stikstofimpasse

Het Rijk en de bovengenoemde regionale partijen werken in het NOVEX-gebied Rotterdamse haven samen om het Rotterdamse haven- en industriegebied te veranderen in een duurzaam, circulair en klimaatneutraal gebied. Dit in goede balans met de omgeving. In een recent gestuurde brief¹, stellen Rotterdam en de provincie Zuid-Holland een lange termijn investeringsagenda voor, waarin het Rijk een faciliterende rol wordt gevraagd. De agenda richt zich op de transitie van de haven en versterking van het toekomstig verdienvermogen van de Rotterdam-Rijnmond regio. Onder andere via een transitiewet die experimenteerruimte biedt, om flexibel met regels om te kunnen gaan en zo de overgang naar een duurzame havenindustrie te ondersteunen. Dit is eerder al gedaan met de Crisis- en herstelwet.

Om de stikstofproblematiek in de haven op te lossen is in de uitvoeringsagenda NOVEX- haven de volgende sleutelafspraken vastgesteld in het bestuurlijk overleg NOVEX op 26 maart:

*Gelet op recente uitspraken van de Raad van State en de rechtbank van Den Haag staat de transitie van de haven onder druk. De vergunbaarheid van activiteiten is een essentiële randvoorwaarde voor deze transitie, maar wordt hierdoor aanzienlijk bemoeilijkt. Dit raakt niet alleen de haven zelf, maar ook andere ruimtelijke ontwikkelingen in het NOVEX-gebied. **Daarom stellen partijen in 2025 een propositie op voor het herstellen van de natuur van de omliggende Natura 2000-gebieden en de reductie van stikstof in de haven. Tegelijkertijd constateren partijen behoefte te hebben aan meer duidelijkheid de komende jaren over de effecten (stikstof) van bronmaatregelen en natuurherstel op de vergunbaarheid van activiteiten in het NOVEX-gebied.** Daarnaast benadrukken partijen dat er een oplossing van de stikstofproblematiek op nationaal en Europees niveau moet komen.*

Met dit bod willen we op basis van de NOVEX-sleutelafspraken uitvoering geven aan een juridisch houdbaar plan dat de stikstofdepositie significant verlaagd, bijdraagt aan natuurherstel en weer ruimte biedt voor vergunningverlening. Het is mogelijk om de strategische positie van de Rotterdamse haven in Europa en de wereld te behouden, een belangrijk deel van de nationale klimaatopgave voor onze rekening te nemen, en voor reductie van stikstofemissies verder in de keten te zorgen (bijvoorbeeld via waterstof). Het mes snijdt dus aan meerdere kanten. Het opnieuw op gang komen van natuurvergunningverlening is hiervoor randvoorwaardelijk, omdat een belangrijk deel van de oplossing via nieuwe projecten of het aanpassen van bestaande processen verloopt.

Unieke positie Rotterdamse haven en Natura 2000-gebieden

De specifieke context waarin dit vraagstuk in en rondom de haven zich voordoet is uniek. Een aantal Natura 2000-gebieden gelegen binnen 25 km van het haven- en industriegebied zijn stikstofgevoelig en overbelast met stikstof. Het betreft in de regio vooral de beschermde (duin)gebieden ten noorden en ten zuiden van de haven:

¹ Urgente steun voor de Rotterdamse haven in de Voorjaarsnota 2025, PZH-2025-868684905 DOS-2021-0002442



Om vergunningverlening weer op gang te brengen dient gemotiveerd te worden dat het behoud van de staat van instandhouding door het treffen van maatregelen is gewaarborgd.

Gezamenlijke toekomstbestendige aanpak

De haven en haar omgeving is een uniek complex. Het gaat om een aantal industriële bedrijven verenigd in Deltalinqs, het Havenbedrijf Rotterdam, Natuur & Milieu Zuid Holland, de provincie Zuid-Holland en de gemeente Rotterdam in samenwerking met de Rijkspartners. De verdere uitwerking kan daarom slagvaardig worden opgepakt. Partijen zijn bereid om gezamenlijk de pijn te verdelen, en willen leiderschap tonen.

Alle houdbare oplossingen vragen een geborgd pakket aan emissiereductiemaatregelen dat in samenhang moet worden beschouwd met een geborgd pakket aan natuurherstelmaatregelen voor de Natura 2000-gebieden binnen 25 km van de Rotterdamse haven. Dit pakket bestaat uit de combinatie van:

1. Maatregelen die in de Natura 2000-gebieden zelf uitgevoerd worden conform de (actualisatie van) beheerplannen
2. Maatregelen die in de nabijheid (in bufferzones) van de Natura 2000-gebieden uitgevoerd worden die een positief direct of indirect effect hebben op de Natura 2000-gebieden
3. Maatregelen die in de haven en de regio uitgevoerd worden die resulteren in een reductie van de stikstofemissies en –deposities
4. Maatregelen die het Rijk landelijk gaat realiseren die resulteren in een reductie van de stikstofemissies en –deposities (de 'deken')

Op dit moment dragen diverse drukfactoren in de natuurgebieden rondom de haven bij aan een slechte in staat van instandhouding. Er moet zicht komen op het halen van de natuurhersteldoelen. Deze pakketten worden vervolgens ook in de beheerplannen van de provincie verankerd. Dit betekent een extra pakket aan beheermaatregelen in



de Natura 2000-gebieden, gericht op verminderen van drukfactoren, en aandacht voor de overgangsgebieden zodat de natuur op systeemniveau voldoende robuust wordt om alle maatschappelijk opgaven mogelijk te maken.

De NOx-uitstoot van de Rotterdamse haven is de afgelopen 15 jaar met 60% gereduceerd². Vanuit de Rotterdamse haven kunnen wij een blijvende bijdrage leveren aan de reductie van de stikstofuitstoot. We committeren ons aan de eerder gecommuniceerde indicatieve doelstelling van 38% stikstofreductie (2020-2030) voor de industrie, die in lijn ligt met de PBL-voorspelling. Maar die kan alleen gerealiseerd worden als de vergunningverlening voor energietransitie wordt vlot getrokken. Hiervoor is een Rijkspakket noodzakelijk. Wij dragen momenteel al bij met bijvoorbeeld het aanscherpen van vergunningen bij de industrie, de investering in walstroom voor de scheepvaart, energiebesparing in de havenindustrie, en de introductie van een zero- emissie zone voor stadslogistiek binnen de Rotterdamse ruit. De komende jaren zullen we deze inzet continueren, versterken en monitoren op effectiviteit.

Van het Rijk vragen wij een pakket aan maatregelen om de stikstof-overbelasting van Natura 2000-gebieden te verminderen (spoor 2 uit de kamerbrief), die ook de voor de Rotterdamse haven relevante bronnen beschouwt: buitenland (45%), landbouw (22%) en scheepvaart (7%)³. Doel: halen van de wettelijke nationale doelen, ook in Zuid-Holland, zoals in de zaak Greenpeace in januari 2025 is onderstreept.

Om de vergunningverlening voor de energietransitie snel weer op gang te krijgen en efficiënt te laten verlopen (spoor 1 uit de kamerbrief) stellen we een uitzonderingspositie voor energietransitieprojecten voor (motie Flach c.s.). Voor productieketens waarvan we aan de voorkant al weten dat deze winst opleveren ten aanzien van stikstof- en CO₂-uitstoot in de keten, zorgen we voor een uitzondering op de regels via een transitiewet.

Met deze gezamenlijke inzet verwachten we vergunningverlening weer mogelijk te maken, daarbij gaan we ervan uit dat de wettelijke vereisten t.a.v. het % areaal onder de KDW (50% in 2030 en 74% in 2035) in de Natura 2000-gebieden binnen 25 km van de haven binnen bereik komen en als uitgangspunt kunnen worden genomen om vergunningverlening in de haven weer op gang te brengen.

Samenvattend

Enkel gezamenlijk zijn we in staat om de stikstofproblematiek in de haven op te lossen, als puzzelstuk in een nationale opgave om de depositie te verminderen en natuurvergunningverlening weer op gang te krijgen.

Op dit moment zijn de financiële middelen, mede als gevolg van het intrekken van de NPLG-gelden niet toereikend om extra ingrepen in en om de natuurgebieden te kunnen nemen, en lokale maatregelen te kunnen financieren (vergroening industrie, binnenvaart). Daarom gaan we graag nader in gesprek met Kabinet om gezamenlijk tot een oplossing te komen.

² Bron: DCMR.

³ Dit zijn gemiddelde cijfers voor Zuid-Holland uit Aeries (2022).



Zonder een Rijksaanpak daalt de depositie in onze regio onvoldoende om zicht te krijgen op nieuwe vergunningverlening, en zijn we ook niet in staat om ons aandeel te leveren.

Met het totale pakket aan maatregelen gericht op de kwaliteit van de Natura 2000-gebieden en een duurzame instandhoudingsdoelstellingen dient juridisch mogelijk te zijn om zo de vergunningverlening weer mogelijk te maken. Gezamenlijk zorgen we ervoor dat de juridische basis voor vergunningverlening voldoende solide wordt om snel weer vergunningen te kunnen verlenen, waarbij de energietransitie een bijzondere positie in het stelsel krijgt.

Wij gaan graag met de commissie in gesprek.

From: "5.1.2.e"
Sent: Tue, 15 Apr 2025 09:41:40 +0200
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>
Cc: "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>
Bcc: "A3.68 - Hybride vergaderen" <5.1.2.i@pzh.nl>
Subject: SANE & strategisch grondbeleid

Microsoft Teams [Heeft u hulp nodig?](#)

[Nu deelnemen aan de vergadering](#)

Vergadering-id: 5.1.2.e

Wachtwoordcode: 5.1.2.e

Voor organisatoren: [Vergaderopties](#)

From: "A3.68 - Hybride vergaderen"
Sent: Tue, 15 Apr 2025 09:42:17 +0200
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>
Subject: Geaccepteerd: SANE & strategisch grondbeleid

Uw aanvraag is geaccepteerd.

Sent by Microsoft 365

From: "5.1.2.e"
Sent: Tue, 15 Apr 2025 09:42:18 +0200
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>
Subject: Geaccepteerd: SANE & strategisch grondbeleid

From: "5.1.2.e"
Sent: Tue, 15 Apr 2025 09:50:05 +0200
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@berenschot.nl>
Subject: RE: Opzet Overgangszones

Hoi 5.1.2.e

Met 5.1.2.e was ik al bezig om onze braindump op papier te zetten wat er allemaal moet gebeuren, dit kan een goede basis zijn voor ons gesprek vanmiddag!

 [Verdere uitwerking maatregel - 11 april 2025.docx](#)

Groet,

5.1.2.e

From: "5.1.2.e"
Sent: Tue, 15 Apr 2025 10:06:50 +0200
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>
Subject: 5.1.2.e heeft een opmerking in Beantwoording Technische vragen BBB over SANE (11 april 2025)
beantwoord

-->

-->



Beantwoording Technische vragen BBB over SANE (11 april 2025) **.docx**



5.1.2.e

U hebt een opmerking geplaatst

Heb deze vraag 3 keer gelezen en snap nog niet wat de vraag is...

Nog 1 antwoord

5.1.2.e

5.1.2.e

heeft een opmerking geplaatst

Ik heb een voorzetje gedaan. Wat vind jij ervan?



Priscilla Speijer heeft een opmerking geplaatst

Eens met 5.1.2.e Misschien nog een concluderende zin erbij dat er geen verband is?

5.1.2.e

5.1.2.e

heeft geantwoord

Ik denk dat het het beste is om te gaan met wat 5.1.2.e heeft voorgesteld. De vraag terugstellen dus.

...afond melkveehouderij- en onderzoeken of en zo ja rondom welke gebieden een overgangszone nuttig zou kunnen zijn – sluit hierbij aan.

7) Wat is het feitelijke en juridische verband tussen de energieproblematiek in de Rotterdamse Haven en natuurherstel/verslechtering bijv. rondom de Nieuwkoopse plassen? En is deze uitleg acceptabel voor MOB e.a. komende jaren?

Antwoord:

...

[Ga naar opmerking](#)

[Waarom ontvang ik deze melding van Office?](#)

Dit e-mailbericht wordt gegenereerd door het gebruik van Microsoft 365 door Provincie Zuid-Holland en kan inhoud bevatten die wordt beheerd door Provincie Zuid-Holland.

From: "5.1.2.e"
Sent: Tue, 15 Apr 2025 10:10:40 +0200
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>
Subject: FW: CIE LG 19 maart - technische sessie stikstofbanken + vergunningverlening

Ha 5.1.2.e en 5.1.2.e

Lukt het jullie eventueel vandaag om een kort spreektekstje aan te leveren? Alvast bedankt!

Hartelijke groet,

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e



M 5.1.2.e

E 5.1.2.e

@pzh.nl

www.linkedin.com/in/5.1.2.e

www.zuid-holland.nl/contact

5.1.2.e

Krachtig Zuid-Holland

Van: 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>

Verzonden: vrijdag 11 april 2025 12:49

Aan: Floor de Vries <fc.de.vries@pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>

CC: Maureen ter Steege <mb.ter.steege@pzh.nl>

Onderwerp: Re: CIE LG 19 maart - technische sessie stikstofbanken + vergunningverlening

Hoi allemaal,

Dankjulliewel voor deze informatie, snap ik! Ik heb de commissie terug geluisterd en daarbij werd door verschillende statenleden de wens uitgesproken om deze technische sessie te organiseren voordat het Statenbesluit SANE in PS wordt besproken (toen nog 14 mei, nu 11 juni) en dat wanneer dit niet mogelijk is, er schriftelijk informatie wordt verschaft over dit onderwerp (*stikstofbanken en de bijbehorende vergunningverlening vanuit het perspectief van PAS melders*).

Aangezien jullie aangeven dat over beide onderwerpen momenteel weinig te vertellen valt omdat dit helemaal of deels stilligt, zou mijn voorstel zijn om Frank tijdens de procedurevergadering van de CIE LG van 16 april dit aan te laten geven. Zouden jullie een kort spreektekstje voor Frank aan kunnen leveren voor aankomende woensdag, waarin uitgelegd wordt waarom het nog steeds niet opportuun is om de technische sessie voor 11 juni te organiseren en dat daarom wordt voorgesteld om deze technische sessie na het

zomerreces te organiseren? De kans is groot dat verschillende Statenleden dan zullen vragen om schriftelijke informatie vóór 11 juni - zouden jullie in de spreektekst ook kunnen verwerken of het momenteel mogelijk is om een brief te schrijven over dit onderwerp?

Hartelijke groet,

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e



M 5.1.2.e

E 5.1.2.e @pzh.nl

www.linkedin.com/in/5.1.2.e

www.zuid-holland.nl/contact

5.1.2.e

Krachtig Zuid-Holland

Van: Floor de Vries <fc.de.vries@pzh.nl>

Verzonden: donderdag 10 april 2025 14:11

Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>; 5.1.2.e

5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>

CC: Maureen ter Steege <mb.ter.steege@pzh.nl>

Onderwerp: RE: CIE LG 19 maart - technische sessie stikstofbanken + vergunningverlening

Hi allemaal,

Eens met 5.1.2.e we hebben de capaciteit hard nodig voor SANE en er worden tussendoor ook wel vragen gesteld over stikstofbanken en vergunningverlening.

Overigens bestaat er een kans dat er nog een technische sessie tussendoor komt over het Rijkspakket, dus we komen tijd te kort.

Laten we even kijken of de griffie dit zo kan opnemen in de planning (en die planning kan voorleggen aan de commissie voor akkoord). @ 5.1.2.e of @ 5.1.2.e is dat iets wat jullie kunnen oppakken?

Alvast bedankt weer!

Groet,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e <5.1.2.e @pzh.nl>

Verzonden: donderdag 10 april 2025 13:47

Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e @pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e @pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e @pzh.nl>;

Floor de Vries <fc.de.vries@pzh.nl>

CC: Maureen ter Steege <mb.ter.steege@pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e @pzh.nl>

Onderwerp: RE: CIE LG 19 maart - technische sessie stikstofbanken + vergunningverlening

Allen,

Voor ons overzicht, als alles gaat zoals we het nu voor ogen hebben dan ziet de kalender er tot de zomer zo uit:

16 april: hoorzitting Commissie LG over SANE

28 mei: SANE in Commissie LG

Begin juni?: mogelijke kennissessie stikstof op verzoek van de Commissie/BBB (door 5.1.2.e vanuit team stikstof te organiseren)

11 juni: besluitvorming PS SANE

Het wordt een beetje veel wanneer we hier ook nog een technische sessie stikstofbanken (liggen stil) en vergunningverlening (ligt grotendeels stil) tussendoor plannen. Ik zou zeggen: na de zomer.

[@Floor de Vries](#), hoe zie jij dit?

Met groet,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e <5.1.2.e @pzh.nl>

Verzonden: woensdag 9 april 2025 16:30

Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e @pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e @pzh.nl>; 5.1.2.e

<5.1.2.e @pzh.nl>

CC: Floor de Vries <fc.de.vries@pzh.nl>; Maureen ter Steege <mb.ter.steege@pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e @pzh.nl>

Onderwerp: Re: CIE LG 19 maart - technische sessie stikstofbanken + vergunningverlening

Hoi 5.1.2.e 5.1.2.e en 5.1.2.e

Zouden jullie n.a.v. onderstaande mail misschien nog kunnen laten welk moment opportuun zou kunnen zijn voor de technische sessie over stikstofbanken + vergunningverlening? Dan zal ik dit daarna doorgeven aan Lennart.

Hartelijke groet,

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e



M

5.1.2.e

E

5.1.2.e

5.1.2.e@pzh.nl

www.linkedin.com/in/5.1.2.e

www.zuid-holland.nl/contact

5.1.2.e

Krachtig Zuid-Holland

Van: 5.1.2.e

Verzonden: woensdag 26 maart 2025 16:22

Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>

CC: 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>; Floor de Vries <fc.de.vries@pzh.nl>; Maureen ter Steege <mb.ter.steege@pzh.nl>

Onderwerp: FW: CIE LG 19 maart - technische sessie stikstofbanken + vergunningverlening

Ha 5.1.2.e en 5.1.2.e

Zie onderstaande mailwisseling over de technische sessie over stikstofbanken en de bijbehorende vergunningverlening vanuit het perspectief van PAS melders (die in eerste instantie op 26 maart zou worden georganiseerd, maar nu is verplaatst naar een later moment). In de commissie LG van 19 maart is hierover het volgende afgesproken:

De commissie heeft op verzoek van gedeputeerde Rijkaart besloten de technische sessie over stikstofbanken en de bijbehorende vergunningverlening vanuit het perspectief van PAS melders te annuleren en opnieuw in te plannen op een later moment, bij voorkeur voor de vergadering van Provinciale Staten van 14 mei 2025. Indien dit niet mogelijk is zal gedeputeerde Rijkaart de commissie schriftelijk van zoveel mogelijke technische informatie voorzien over dit onderwerp.

Naar aanleiding hiervan vroeg Lennart het volgende: “*vanaf welk moment zou het wel opportuun zijn om deze technische sessie plaats te laten vinden? Voor aankomende woensdag is immers gezegd dat het te vroeg zou zijn gelet op alle ontwikkelingen om deze technische sessie plaats te laten vinden. Vanaf welk moment zou het zinvol en haalbaar zijn?*”

Zouden jullie kunnen laten weten vanaf welk moment dit zinvol en haalbaar zou zijn?

Hartelijke groet,

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e



M 5.1.2.e

E 5.1.2.e [@pzh.nl](mailto:5.1.2.e@pzh.nl)

www.linkedin.com/in/5.1.2.e

www.zuid-holland.nl/contact

5.1.2.e

Krachtig Zuid-Holland

Van: Lennart Kapoen <la.kapoen@pzh.nl>

Verzonden: maandag 24 maart 2025 11:46

Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e @pzh.nl>

Onderwerp: RE: CIE LG 19 maart - technische sessie stikstofbanken + vergunningverlening

Ha 5.1.2.e

Dan heb ik eerst een wedervraag voor jou □: vanaf welk moment zou het wel opportuun zijn om deze technische sessie plaats te laten vinden? Voor aankomende woensdag is immers gezegd dat het te vroeg zou zijn gelet op alle ontwikkelingen om deze technische sessie plaats te laten vinden. Vanaf welk moment zou het zinvol en haalbaar zijn?

Ik hoor het graag van je.

Met vriendelijke groet,



Lennart (L.A.) Kapoen

Commissiegriffier Statencommissie Landelijk Gebied

Commissiegriffier Commissie voor Onderzoek v/d Rekening

Statengriffie| Kamer 5.1.2.e

T 5.1.2.e E la.kapoen@pzh.nl

Provincie Zuid-Holland | Zuid-Hollandplein 1

Postbus 90602 | 2509 LP Den Haag

<https://staten.zuid-holland.nl>

Van: 5.1.2.e <5.1.2.e @pzh.nl>

Verzonden: vrijdag 21 maart 2025 10:50

Aan: Lennart Kapoen <la.kapoen@pzh.nl>

Onderwerp: CIE LG 19 maart - technische sessie stikstofbanken + vergunningverlening

Hoi Lennart,

In de besluitenlijst van de CIE LG van afgelopen woensdag stond het volgende:

De commissie heeft op verzoek van gedeputeerde Rijkaart besloten de technische sessie over stikstofbanken en de bijbehorende vergunningverlening vanuit het perspectief van PAS melders te annuleren en opnieuw in te plannen op een later moment, bij voorkeur voor de vergadering van Provinciale Staten van 14 mei 2025. Indien dit niet mogelijk is zal gedeputeerde Rijkaart de commissie schriftelijk van zoveel mogelijke technische informatie voorzien over dit onderwerp.

Zou je misschien kunnen laten weten of het lukt om een moment te vinden vóór 14 mei?

Hartelijke groet,

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e



M 5.1.2.e

E 5.1.2.e [@pzh.nl](mailto:5.1.2.e@pzh.nl)

www.linkedin.com/in/5.1.2.e

www.zuid-holland.nl/contact

5.1.2.e

Krachtig Zuid-Holland

Hoi 5.1.2.e

Daarnaast heb ik gisteren al een kleine Q&A voor stikstof geschreven, zie bijlage. Kun je deze toevoegen?

Er wordt niet meer geïnvesteerd door de stapeling van problemen: ook door stikstof zit de industrie op slot. Wat doet de provincie eraan om deze problemen het hoofd te bieden?

Op 3 april 2025 hebben GS het voorstel voor de Samenhangende Aanpak Natuurherstel en Economie (hierna: SANE) bekend gemaakt. Zuid-Holland ervaart de gevolgen van het stikstofprobleem elke dag. Het is van groot belang voor de brede welvaart, economische ontwikkeling en het natuurherstel dat er snel extra maatregelen worden genomen. Vooruitlopend op dat plan heeft GS van Zuid-Holland daarom SANE ontwikkeld om te kunnen laten zien welke bijdrage de provincie levert om van het stikstofslot af te komen.

5.1.2.e

Beste allen, hierbij een opzet voor de gevraagde Q&A. Kunnen jullie aanvullen met vragen en vooral met antwoorden?

Hartelijke groet,

5.1.2.e

Van: [redacted] <[redacted]> @pzh.nl>
Vzonden: maandag 14 april 2025 11:17
Aan: [redacted] <[redacted]> @pzh.nl>; [redacted] <[redacted]> @pzh.nl>; [redacted]
 <[redacted]> @pzh.nl>; [redacted] <[redacted]> @pzh.nl>; [redacted] <[redacted]> @pzh.nl>; [redacted]
 <[redacted]> @pzh.nl>; [redacted] <[redacted]> @pzh.nl>; [redacted] <[redacted]> @pzh.nl>; [redacted]
 <[redacted]> @pzh.nl>; [redacted] <[redacted]> @pzh.nl>; [redacted] <[redacted]> @pzh.nl>; [redacted]
 [redacted] <[redacted]> @pzh.nl>
CC: [redacted] <[redacted]> @pzh.nl>; [redacted] <[redacted]> @pzh.nl>; [redacted] <[redacted]> @pzh.nl>; Joey

Engelen <jif.engelen@pzh.nl>; Annelotte van der Wal <a.vander.wal@pzh.nl>

Onderwerp: FW: Q&A & voorbereiding cie E&E

Goedemorgen collega's,

As woensdag is de commissie E&E, waarvoor een aantal van ons al een uitnodiging heeft gehad voor de chat-sessie (ingepland door Joey)

Ik ga die outlook-uitnodiging wat breder verspreiden!

Zie de agenda op: [Vergadering Statencommissie Economie en Energie 16-04-2025 Provincie Zuid-Holland \(PZH\)](#)

0. Arne vraagt om een Q&A

- a. @^{5.1.2.e} zou jij hier een eerste opzet voor kunnen maken? En die willen delen met de collega's zodat er uiterlijk morgen 12 uur een goede Q&A op tafel ligt voor Arne?
- b. PS hebben ook de brief van ^{5.1.2.e} (zomer 2024) op de agenda gezet, de focus en scope moet dus breder zijn dan alleen de brandbrief aan het kabinet.
- c. Joey regelt met Annelotte morgen (dinsdag) een spreektekst als opening

1. In bijgaand doc van de VVD staat al een aantal opmerkingen / vragen, laten we daarop voorbereid zijn zodat Arne er in de vergadering van de commissie mee uit de voeten kan.

- a. Snellere vergunningverlening door de Omgevingsdienst. Wellicht is hier iets te verbeteren.
 - @^{5.1.2.e} kun jij deze vraag coördineren?
- b. Verkennen van mogelijkheden om een onderscheid in de vergunningverlening te maken tussen NOx (met name afkomstig van verbranding fossiele brandstoffen) en NH3 (met name afkomstig uit de veehouderij). Onder verwijzing naar het voorstel van de provincie voor een 'Samenhangende Aanpak Natuurherstel en Economie' (SANE).

i. @^{5.1.2.e}

BR

BR

b.

BR

BR

i. @^{5.1.2.e}

2.

BR

BR

BR

3.

BR

BR

BR

BR

a.

BR

BR

Tot zover voor nu,

Groet

^{5.1.2.e}

Van: Arne Weverling <^{5.1.2.e} @pzh.nl>

Verzonden: zondag 13 april 2025 10:29

Aan: Joey Engelen <jif.engelen@pzh.nl>; ^{5.1.2.e} <^{5.1.2.e} @pzh.nl>; ^{5.1.2.e} <^{5.1.2.e} @pzh.nl>;

^{5.1.2.e} <^{5.1.2.e} @pzh.nl>; Annelotte van der Wal <a.vander.wal@pzh.nl>

Onderwerp: Q&A

Goedemorgen,

Ter voorbereiding op de commissievergadering van komende woensdag heb ik een memo ontvangen van de VVD-fractie. Het laat goed zien hoe breed alle onderwerpen komende week worden aangevlogen. Heb geen idee waar de oppositie allemaal mee komt.

Graag zou ik een Q&A willen hebben zodat ik op de basisvragen goede antwoorden kan geven en tevens moet ik goede kernboodschappen hebben over;

de grondstoffen innovatie studie

De CES (en de voortgang)

Samen bouwen aan een circulair zuid-Holland (Is blijkbaar ook geagendeerd)

De werkwijze bij omgevingsdiensten bij vergunningverlening en de ADC-toets.

Met vriendelijke groet,

Arne Weverling

Gedeputeerde Provincie Zuid-Holland

Water, Bodem en Klimaatadaptatie, Transitie Haven en Industrie / Maritiem Cluster,
Luchtvaart, Grondzaken, Coördinatie NOVEX, Regio delegatieleider BOL/ BO MIRT, Gebiedsgedeputeerde ZH-Delta/ ZH-PLG



M. 5.1.2.e

E. 5.1.2.e [@pzh.nl](mailto:5.1.2.e@pzh.nl)

W. www.zuid-holland.nl

Krachtig Zuid-Holland.

Q&A cie E&E

Q: Kan de provincie bijdragen aan snellere vergunningverlening door de Omgevingsdiensten?

A: Voor vergunningverlening houden we ons aan de wettelijke termijnen. Wij zien dat voorspelbare en tijdige vergunningverlening belangrijke factoren zijn voor bedrijven en overheid om veranderingen met door te kunnen voeren en dus te verduurzamen. De provincie zet daarom, in samenwerking met andere overheden en regiopartijen, in op initiatieven zoals het Rotterdamse Versnellingshuis, de doorontwikkeling toekomstbestendige Omgevingsdiensten (intensivering samenwerking en kennisuitwisseling omgevingsdiensten Zuid-Holland) en het programma Altijd Actuele Digitale Vergunning (verder digitaliseren van het vergunningproces). De Ketendag op 11 september 2025 in Rotterdam zal in het teken staan van het versnellen van vergunningverlening in het havengebied Rotterdam.

Q: Welke mogelijkheden zijn er om een onderscheid in de vergunningverlening te maken tussen NOx (met name afkomstig van verbranding fossiele brandstoffen) en NH3 (met name afkomstig uit de veehouderij)?

A: Met de SANE aanpak vragen we aan het Rijk of het juridisch mogelijk is een scheiding te maken tussen NOx en NH3 en in hoeverre deze scheiding kan bijdragen aan vergunningverlening.

Q: NOx is een belangrijke emissie uit de industrie. Om die emissie naar beneden te krijgen is een eenmalige investering met stikstof nodig, gevolgd door een veel lagere (lager dan voorheen) stikstofbehoefte. Kan de provincie dat samen met het bedrijfsleven oppakken?

A: Op het moment kunnen geen/zeer beperkt vergunningen verleend worden voor initiatieven die gebruik maken van salderen. Voor individuele aanvragen wordt gekeken naar mogelijkheden om vergunningen te verlenen. Deze individuele casussen worden behandeld door de Omgevingsdienst Haaglanden (ODH).

De provincie is in gesprek met stakeholders in NOVEX haven om waar mogelijk te komen tot samenwerking op het dossier van stikstof en natuur voor het havengebied.

Q: Zijn er initiatieven om samen met het havenbedrijfsleven de mogelijkheden die een ADC-toets biedt voor activiteiten te verkennen?

A: Ja, deze initiatieven lopen via de ODH.

From: "Berend Potjer"
Sent: Tue, 15 Apr 2025 10:19:02 +0200
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>; "Mariëtte van Leeuwen" <5.1.2.e@pzh.nl>; "Frank Rijkaart" <5.1.2.e@pzh.nl>
Cc: "Floor de Vries" <fc.de.vries@pzh.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>; "Maureen ter Steege" <mb.ter.steege@pzh.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>
Subject: RE: Technische vragen SGP over SANE en stakeholders 3e ronde

akkoord

Van: 5.1.2.e
Verzonden: maandag 14 april 2025 20:56
Aan: Mariëtte van Leeuwen ; Frank Rijkaart ; Berend Potjer
CC: Floor de Vries ; 5.1.2.e ; Maureen ter Steege ; 5.1.2.e
Onderwerp: Technische vragen SGP over SANE en stakeholders 3e ronde

Dag Mariëtte, Frank en Berend,
Hierbij de (hopelijk) laatste versie van de technische vragen van de SGP over de stakeholderbijeenkomsten. Onze gezamenlijke laatste afdrank was dat we de namen van bedrijven/instellingen die we hebben uitgenodigd voor de stakeholderbijeenkomsten wel *vertrouwelijk* moeten delen.
Bijgevoegd de iets aangepaste tekst (1 zin in antwoord vraag 1 + melding bijvoeging powerpoint bij vraag 2), het overzicht van alle uitgenodigde stakeholders en de presentatie die we hebben gehouden.
Zijn jullie akkoord?
Met groet,

5.1.2.e

5.1.2.e
5.1.2.e



M 5.1.2.e
E 5.1.2.e @pzh.nl
www.zuid-holland.nl/contact

Werkdagen: ma, di, wo, do, vr

Krachtig Zuid-Holland.

From: "5.1.2.e"
Sent: Tue, 15 Apr 2025 10:23:20 +0200
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>
Subject: 5.1.2.e heeft u een taak toegewezen in "Beantwoording Technische vragen VVD over SANE (9 april 2025) V2"
Attachments: AttachedImage

-->
-->



**Beantwoording Technische vragen VVD over SANE (9 april 2025)
V2.docx**



5.1.2.e 5.1.2.e heeft een opmerking geplaatst

Gaat dit stuk gewoon over de RPGB of is het een idee iets nieuws te ontwerpen? RPGB zit geen grond in.. Dus dat klopt niet met 2e alinea.

5.1.2.e 5.1.2.e heeft u een taak toegewezen

@ 5.1.2.e

...iet bij "strategisch grondbeleid". De return on investment van een beëindigingsregeling hangt af van de specifieke uitwerking van de inhoud van de regeling. De regeling gaat niet uit van aankoop van een bedrijf, maar onder andere van vergoeding van de sloopkosten, vergoeding waardeverlies productiecapaciteit en vergoeding productierechten.

Een andere mogelijkheid is om losse stikstofruimte van een stoppende agrariër te verwerven. In euro's is dit verreweg de goedkoopste maatregel. Het nadee...

[Ga naar opmerking](#)

[Waarom ontvang ik deze melding van Office?](#)



Dit e-mailbericht wordt gegenereerd door het gebruik van Microsoft 365 door Provincie Zuid-Holland en kan inhoud bevatten die wordt beheerd door Provincie Zuid-Holland.

From: "SharePoint Online" <no-reply@sharepointonline.com>
Sent: Tue, 15 Apr 2025 10:31:21 +0200
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>
Subject: 5.1.2.e heeft een opmerking in Beantwoording Technische vragen BBB over SANE (11 april 2025)
beantwoord
Attachments: a899007d-adb1-4642-baad-3af24731b765

-->
-->



Beantwoording Technische vragen BBB over SANE (11 april 2025).docx



5.1.2.e

U hebt een opmerking geplaatst

Dit is niet waar voor wanneer wij natuurlijke stoppers opkopen via de RPGB. Dan landt het in een Rijksbank.

5.1.2.e

5.1.2.e heeft geantwoord

aangepast, maar nog steeds niet zeker of het klopt. er was veel gedoe met die stikstofbank toch?

...pers in deze maatregel zijn agrariërs die uit eigen beweging hun bedrijfsvoering op een specifieke locatie wensen te beëindigen, bijvoorbeeld omdat er geen bedrijfsopvolging is. Als wij een natuurlijke stopper via strategisch grondbeleid aankopen dan komt de stikstofruimte in de Depositiebank Algemeen Zuid-Holland 2024.

Zijn er ook natuurlijke stoppers bij de industrie en waar blijft de NOx-stikstof van deze stikstof, komt deze in dezelfde regionale stikstofbank?

Antwoord

De maatr...

[Ga naar opmerking](#)

[Waarom ontvang ik deze melding van Office?](#)



Dit e-mailbericht wordt gegenereerd door het gebruik van Microsoft 365 door Provincie Zuid-Holland en kan inhoud bevatten die wordt beheerd door Provincie Zuid-Holland.

From: "5.1.2.e"
Sent: Tue, 15 Apr 2025 10:53:29 +0200
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>
Cc: "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>; "Priscilla Speijer" <p.speijer@pzh.nl>; "Floor de Vries" <fc.de.vries@pzh.nl>
Subject: Presentatie ontbijtsessie Stikstof - dinsdag 22 april 2025

Ha allen,

Bij deze de presentatie voor dinsdag:  [Ontbijtsessie vervolg 22 april.pptx](#)

Voel vrij om wat aan te passen, wel is de vraag vanuit mee om je dia misschien wat in te korten qua tekst gezien de beperkte tijd.

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>
Verzonden: maandag 14 april 2025 13:50
Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>
CC: 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>
Onderwerp: ontbijtsessie Stikstof - dinsdag 22 april 2025

Beste 5.1.2.e 5.1.2.e en 5.1.2.e

Dinsdag 22 april nemen we al onze collega's voor de tweede keer mee in de stikstof problematiek in een ontbijtsessie.

Centraal staat deze keer de Samenhangende Aanpak Natuur en Economie (SANE), waarin GS uiteengezet hebben welke maatregelen zij voor ogen hebben en wat Zuid-Holland hiervoor van het Rijk nodig heeft.

Zouden we jullie kunnen vragen om de collega's mee te nemen in de volgende maatregelen die in SANE zijn benoemd?

- Ammoniakplafond (5.1.2.e)
- Overgangsgebieden (5.1.2.e)
- Strategisch Grondbeleid (5.1.2.e)

De presentatie hoeft niet lang te duren: onze inschatting is dat 5 minuten per onderwerp voldoende is.

De ervaring leert dat collega's goed gebruik maken van en veel vragen stellen tijdens het Open gesprek. Het zou fijn zijn als jullie tot 10.00 uur kunnen blijven.

Als afstemming hierover handig is, laat even weten dan plan ik iets in.

Het programma is als volgt:

08:30-08:45

Inloop

08:45-08:50

Opening (5.1.2.e / 5.1.2.e)

08:50-09:05

Recap

- rendac en greenpeace uitspraak en MCEN - 5.1.2.e
- Impact uitspraken op provinciale opgaven - 5.1.2.e

09:05 -09:35

Maatregelen (PS-brief SANE)

- Tijdlijn – 5.1.2.e
- Maatregelen PZH:
 - Ammoniakplafond – 5.1.2.e
 - Overgangsgebieden – 5.1.2.e
 - Strategisch grondbeleid – 5.1.2.e
 - Natuurlijke stoppers – 5.1.2.e
- Wat vragen we van het Rijk – 5.1.2.e

09:35-10:00

Open gesprek

We horen het graag.
Met vriendelijke groet,

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

Domein Water, Klimaat & Natuur



M 5.1.2.e

E e-mailadres

www.zuid-holland.nl/contact

Werkdagen: ma, di, wo ochtend, do, vr

Krachtig Zuid-Holland.

From: "5.1.2.e"
Sent: Tue, 15 Apr 2025 11:29:27 +0200
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>
Subject: 5.1.2.e heeft u vermeld in Beantwoording Technische vragen VVD over SANE (9 april 2025) V2.

-->

-->



Beantwoording Technische vragen VVD over SANE (9 april 2025)
V2.docx



5.1.2.e 5.1.2.e heeft een opmerking geplaatst

@ 5.1.2.e op welke regeling doel je hier? RPGB of nog uit te werken beeingingsregeling?

5.1.2.e U hebt een opmerking geplaatst

Ik bedoel de RPGB regeling, die via een provinciale regeling uitgevoerd wordt. Het is mij niet bekend of wij daarnaast nog een eigen beëindigingsregeling gaan maken

5.1.2.e 5.1.2.e heeft u vermeld

@ 5.1.2.e dank, heb dit verduidelijkt (5.1.2.e geeft aan dat het gaat om 5.1.2.b)

... dit moment mag GS tot een bedrag van € 5.1.2.b (tot 2026, daarna daalt het bedrag naar € 5.1.2.b) besluiten om strategische grondaankopen te doen ten laste van de algemene middelen. Voor de Regeling Provinciale Gebiedsgerichte Beëindiging veehouderijlocaties is op dit moment € 7,04 miljoen beschikbaar.

5. Een scheiding van Nox en NH3 wordt gemotiveerd vanwege de trend van de afgelopen 10 jaar. Welke daling (procentueel en absoluut) laat de emissie (dus niet depositie) van NH3 en Nox zien...

[Ga naar opmerking](#)

[Waarom ontvang ik deze melding van Office?](#)



Dit e-mailbericht wordt gegenereerd door het gebruik van Microsoft 365 door Provincie Zuid-Holland en kan inhoud bevatten die wordt beheerd door Provincie Zuid-Holland.

From: "5.1.2.e"
Sent: Tue, 15 Apr 2025 12:00:20 +0200
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>
Subject: Geaccepteerd: SANE & strategisch grondbeleid

From: "5.1.2.e"
Sent: Tue, 15 Apr 2025 12:11:20 +0200
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>
Subject: RE: Beantwoording Technische vragen VVD over SANE

Pffffff dat scheelt

Van: 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>
Verzonden: maandag 14 april 2025 19:46
Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>
Onderwerp: RE: Beantwoording Technische vragen VVD over SANE

Dag 5.1.2.e

Geen probleem, ik heb de versies naast elkaar gelegd, volgens mij is er niks weggefallen.

Groet, 5.1.2.e

Van: 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>
Verzonden: maandag 14 april 2025 17:13
Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>
Onderwerp: RE: Beantwoording Technische vragen VVD over SANE

Ha 5.1.2.e

Ik probeerde je net te bellen, maar kreeg je niet te pakken.
Ik ben bang dat ik vanmiddag misschien (weet het niet zeker) een stukje tekst van Mariëtte heb verwijderd.
De eerste alinea van het antwoord van vraag 4 luidt nu zo:
De provinciale beëindigingsregeling komt aan de orde bij het onderdeel "natuurlijke stoppers". Voorts handelt de provincie altijd marktconform waardoor de marktprijs niet wordt beïnvloed. De return on investment van een beëindigingsregeling hangt af van de uitwerking van de inhoud van de regeling. Nu de provinciale regeling er nog niet is kan ook het succes er nog niet van worden beoordeeld. In het verlengde daarvan kan niet gezegd worden of andere maatregelen meer succes zullen hebben. Een voordeel van de beëindigingsregeling op voorhand is dat er meer zekerheid is over het verkrijgen van stikstofruimte dan bij aankoop van alleen de gronden.

Zou jij

- a. Mij toegang kunnen geven tot de teamsmap zodat ik zelf een oude versie van het document kan openen en kan vergelijken of ik nu iets heb verwijderd;
- b. Kun jij controleren of een oudere versie van de technische vraag hetzelfde antwoord heeft.

Duizend maal sorry voor deze onhandige move!!!!
(haperende laptop in combinatie met schakelen tussen teams en werkblad is de oorzaak)

Groeten,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>
Verzonden: maandag 14 april 2025 14:13
Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>
Onderwerp: RE: Beantwoording Technische vragen VVD over SANE

Beste allen,

Er zijn reacties binnen van Frank en Mariëtte op de beantwoording van de vragen van de VVD. Willen jullie hier naar kijken en de beantwoording aanscherpen?

@5.1.2.e op verzoek van Frank stuur ik dit ook direct naar jou.

 [Beantwoording Technische vragen VVD over SANE \(9 april 2025\) V2.docx](#)

Groet, 5.1.2.e

Van: 5.1.2.e

Verzonden: woensdag 9 april 2025 13:23

Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>

CC: 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>

Onderwerp: Beantwoording Technische vragen VVD over SANE

Beste allen,

Er zijn technische vragen binnengekomen van de VVD over SANE. De vragen zijn te vinden in dit document:

 [Beantwoording Technische vragen VVD over SANE \(9 april 2025\).docx](#)

Willen jullie een antwoord opstellen voor de vragen waarbij jullie naam is vermeld? Mocht je de vraag niet goed kunnen beantwoorden stuur het dan door naar een collega die dat wel kan of laat het mij even weten.

Verzoek van de VVD is om dit voor aankomend weekend te beantwoorden. Ik wil jullie daarom vragen om zo snel mogelijk maar uiterlijk morgenmiddag 15:00 uur de antwoorden te delen. Ik zal de beantwoording dan voorleggen aan Mariëtte, Frank, Berend en Arne. Als deze deadline niet haalbaar is bel/mail mij dan even.

Groet,

5.1.2.e

M: 5.1.2.e

From: "5.1.2.e"
Sent: Tue, 15 Apr 2025 12:24:45 +0200
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>
Subject: 5.1.2.e heeft een opmerking in Beantwoording Technische vragen BBB over SANE (11 april 2025)
beantwoord
Attachments: AttachedImage

-->
-->



Beantwoording Technische vragen BBB over SANE (11 april 2025).docx



5.1.2.e

U hebt een opmerking geplaatst

Hebben wij die brief? @Floor de Vries ?

Nog 1 antwoord

5.1.2.e

5.1.2.e heeft een opmerking geplaatst

@5.1.2.e begrijp jij wat hier precies wordt gevraagd?

5.1.2.e

5.1.2.e heeft een opmerking geplaatst

zouden we eigenlijk 5.1.2.e moeten voorleggen. Ik app hem de vraag.

5.1.2.e

5.1.2.e heeft geantwoord

Met 5.1.2.e over gehad. blijft tricky. inzet om beetje meer tijd te kopen zo.

...ring van voorgestelde maatregelen in SANE past binnen dit spoor.

- Kan een koppeling met bestaande doelstellingen in de begroting en de mate waarin het voorstel bijdraagt aan het doelbereik inzichtelijk gemaakt worden. Zie brief Advies Statengriffie over het Statenvoorstel SANE (7 april 2025).

Antwoord:

Het is ons niet duidelijk wat precies de vraag is, kunt u dit herformuleren?

- Waarom wacht GS niet op de voorstellen van de MCEN? ”In het voorjaar moet het proces van het Rijk tot resultaat komen

[Ga naar opmerking](#)

[Waarom ontvang ik deze melding van Office?](#)



Dit e-mailbericht wordt gegenereerd door het gebruik van Microsoft 365 door Provincie Zuid-Holland en kan inhoud bevatten die wordt beheerd door Provincie Zuid-Holland.

From: "5.1.2.e"
Sent: Tue, 15 Apr 2025 12:59:21 +0200
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>
Subject: 5.1.2.e heeft een opmerking in Beantwoording Technische vragen BBB over SANE (11 april 2025)
beantwoord
Attachments: AttachedImage

-->
-->



Beantwoording Technische vragen BBB over SANE (11 april 2025).docx



Priscilla Speijer heeft een opmerking geplaatst

geen antwoord op de vraag

5.1.2.e 5.1.2.e heeft een opmerking geplaatst

@ 5.1.2.e kunnen we hier nog iets toevoegen?

5.1.2.e U hebt een opmerking geplaatst

@ 5.1.2.e Vanuit grondzaken of het grondeigendom (dus privaatrechtelijke spoor) kan ik hier geen antwoord op geven. Zie de tekst suggestie hiernaast

5.1.2.e 5.1.2.e heeft geantwoord

Dan doen we het zo. Dank voor de aanvulling!

...n, zoals van agrarisch naar industrie, relatief beperkt voorkomt.

- Hoe kan er gegarandeerd worden dat boerengrond boerengrond blijft en niet verplicht opgekocht wordt voor extra natuur?

Antwoord:

Bij strategische verwerving is geen sprake van een dwingend instrument.

- Hoe kan de stoppersregeling omgezet worden in een regeling voor blijvers, die willen investeren in geborgde, ammoniakreducerende technieken?

Antwoord

Zowel een regeling voor natuurlijke stoppers als het ondersteu...

[Ga naar opmerking](#)

[Waarom ontvang ik deze melding van Office?](#)



Dit e-mailbericht wordt gegenereerd door het gebruik van Microsoft 365 door Provincie Zuid-Holland en kan inhoud bevatten die wordt beheerd door Provincie Zuid-Holland.

From: "5.1.2.e" <5.1.2.e@ipo.nl>
Sent: Tue, 15 Apr 2025 13:24:51 +0200
To: "5.1.2.e@brabant.nl" <5.1.2.e@brabant.nl>; "5.1.2.e@noord-holland.nl" <5.1.2.e@noord-holland.nl>; "Berend Potjer" <5.1.2.e@pzh.nl>; "5.1.2.e@overijssel.nl" <5.1.2.e@overijssel.nl>; "5.1.2.e@gelderland.nl" <5.1.2.e@gelderland.nl>; "mirjam.sterk" <5.1.2.e@provincie-utrecht.nl>; "5.1.2.e@brabant.nl" <5.1.2.e@brabant.nl>; "5.1.2.e@zeeland.nl" <5.1.2.e@zeeland.nl>; "5.1.2.e@fryslan.frl" <5.1.2.e@fryslan.frl>
Cc: "secretariaatsterk <secretariaatsterk@provincie-utrecht.nl>" <secretariaatsterk@provincie-utrecht.nl>; "5.1.2.e@brabant.nl" <5.1.2.e@brabant.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@fryslan.frl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@overijssel.nl>
Subject: Inzet provincies Ministeriële Commissie Economie en Natuurherstel
Attachments: 250417 BV 2b. Voortgang bestuurlijke Kopgroep Economie en Natuurherstel.docx, 250417 BV 2b.1 Bijgestelde inzet richting Ministeriële Commissie Economie en Natuurherstel.docx, 250417 BV 2b.2 Uitwerking van spoor 1.docx, 250417 BV 2b.3 Uitwerking van spoor 2.docx, 250417 BV 2b.4 Analyse op de inbreng van de 12 colleges op de concept-inzet in het IPO-bestuur van 1 april 2025.docx

Beste leden van de bestuurlijke kopgroep,

In de bijlage vinden jullie de aangescherpte inzet richting de MCEN (bijlage 2b.1) n.a.v. de input van de GS-en (bijlage 2b.4). Voor de volledigheid ook bijgevoegd de oplegnotitie tbv het IPO-bestuur en aangescherpte uitwerkingen van de sporen 1 en 2. De stukken zijn ook op iBabs geplaatst tbv de IPO-bestuursvergadering van as donderdag en worden ook bedeed met de ambtelijke kopgroep en de IPO programmamanagers.

5.1.2.e
Interprovinciaal Overleg

5.1.2.e
Landelijk Gebied (IPLG)
Herengracht 23
2511EG

Den Haag

Tel: 5.1.2.e
Email: 5.1.2.e@ipo.nl



Het nieuws van, voor en door provincies ontvangen? Meld je dan nu aan voor de [IPO-Newsroom](#)



De inhoud van dit bericht is vertrouwelijk en uitsluitend bestemd voor geadresseerde(n). Als u niet de bedoelde geadresseerde bent of deze e-mail per vergissing ontvangt, verzoeken wij u de verzender daarvan zo snel mogelijk op de hoogte te stellen en deze e-mail en de bijgevoegde bestanden te vernietigen. Het is niet toegestaan het bericht geheel of gedeeltelijk te verspreiden of aan derden door te sturen.

Bijlage 1

Dit document beschrijft de inbreng vanuit provincies in de bespreking met de Ministeriële Commissie Economie en Natuurherstel (MCEN) in het Catshuis op 3 april 2025

Doel en agenda bespreking

De MCEN heeft de decentrale overheden uitgenodigd om hun standpunt, verwachtingen en mogelijke oplossingen te delen met de MCEN. In de uitnodiging voor de Catshuissessie van 3 april kondigt de MCEN aan dat de outline van deze aanpak centraal staat. Deze outline was op het moment dat deze inzet werd opgesteld nog niet beschikbaar.

Algemene IPO-inzet

- De opgave is urgent

Voor provincies staat voorop dat er zo spoedig als mogelijk oplossingen moeten komen waarmee de **vergunningverlening voor de zomer** weer breed en structureel op gang kan worden gebracht. Inclusief het kunnen afwijzen van de nu al voorliggende handhavings- en intrekkingsverzoeken. Oplossingen waarmee ook langjarig zekerheid kan worden geboden aan de PAS-melders en bedrijven die door de recente uitspraak van Raad van State in onzekerheid zitten. Een pakket aan maatregelen dat leidt tot geborgde stikstofdaling en geborgd natuurherstel is hiervoor randvoorwaardelijk. De provincies zien dat de Vlaamse stikstofaanpak relevante elementen bevat die benut kunnen worden bij de ontwikkeling van een landelijk maatregelpakket.

- Economische en maatschappelijke schade

De rechterlijke uitspraken over intern salderen en de zaak Greenpeace hebben een grote impact op de mogelijkheden voor burgers en ondernemers om nog activiteiten te ontplooiën en daarmee op opgaven en taken van provincies. De economische en maatschappelijke schade van het niet kunnen verstrekken van vergunningen is enorm en loopt met de dag verder op. Minstens 10.000 bedrijven zitten juridisch in onzekerheid. Investerings zijn momenteel niet mogelijk en staan op het spel, zelfs als het gaat om verduurzaming. Denk hierbij aan innovatieprojecten in de landbouw, investeringen van bij elkaar zo'n 20 miljard euro in het havenindustriële complex, de opgaven op het vlak van klimaat en netwerkcongestie, ruim 200.000 woningen die tot 2030 niet kunnen worden gebouwd, maar ook aan meer en minder grootschalige evenementen (zoals wielrenwedstrijden). Lopende intrekkingsverzoeken (meer dan 100) kunnen deze impact alleen nog maar vergroten.

Overheden zullen daarom gezamenlijk het maximale moeten doen om uit de impasse te raken. Noodzakelijke maatregelen nemen kan/zal (bepaalde) sectoren pijn doen, maar geeft sectoren met de juiste mix van tijd en ondersteuning ook de gevraagde en benodigde (langjarige) zekerheid. Bovendien doet niks doen ook veel pijn, zoals uit de gegeven voorbeelden blijkt.

- Instandhouding natuur met oog voor integraliteit

Het weer van de grond krijgen van vergunningverlening moeten we in samenhang met natuurbehoud en -herstel oppakken. Hierbij is de aanpak van andere factoren, zoals de verbetering van hydrologie en een goed beheer essentieel. Daarom gaat het niet alleen om

geborgde stikstofdaling, maar ook om geborgd natuurherstel, waarbij ook andere factoren worden opgepakt.

Provincies hebben een sleutelrol bij het treffen van de juiste maatregelen voor natuur, maar willen ook voorkomen dat ze komende jaren met extra opgaven voor klimaat en water op het boerenerf langs moeten komen. Een gezamenlijk beeld van doelbereik, mede met oog voor integraliteit is noodzakelijk, waaronder een gezamenlijk beeld van wat we verstaan onder een gunstige staat van instandhouding. We werken daaraan door met het Rijk.

1. Wat kunnen provincies bieden?

Een belangrijke sleutel voor het oplossen van deze urgente problemen ligt in het maatregelenpakket waarvoor de Ministeriële Commissie Economie & Natuurherstel is aangesteld. Een belangrijk deel van dit pakket zal door het Rijk zelf worden ingevuld, met generieke maatregelen, zoals daling van de stikstofemissie via doelsturing. Provincies willen graag binnen hun mogelijkheden steun geven aan dit (generieke) pakket van de commissie en een waardevolle eigen bijdrage leveren. Provincies bieden de helpende hand en willen een Rijkspakket aan maatregelen steunen, als dat pakket een oplossing biedt voor de impasse waarin we terecht zijn gekomen. En als provincies daarmee ook hun provinciale rollen weer kunnen vervullen.

Die helpende hand bieden we aan op grond van onze rollen:

1. Als bevoegd gezag zetten we onze capaciteit en kennis in om uitvoering te geven aan de daadwerkelijke vergunningverlening en het rijk te steunen bij de vernieuwing van het stelsel voor vergunningverlening (spoor 1).
2. Als verantwoordelijke voor natuurbehoud en herstel werken provincies aan de maatregelen die nodig zijn om de instandhoudingsdoelen van de natuur te borgen (spoor 2).
3. Als gebiedsregisseur denken we met het rijk na over ruimtelijke condities die de opgaven rondom Economie en Natuurherstel kunnen helpen oplossen (spoor 2).

2. Hoe beoordelen provincies een maatregelenpakket

Net als het Rijk kijken we zonder taboes naar de mogelijke maatregelen, maar we zullen wel een weging moeten maken welke maatregelen volgens provincies de gewenste oplossing voor de impasse bieden. Provincies kijken daarvoor op basis van onderstaande criteria naar het maatregelenpakket dat de MCEN voorstelt, waarbij de criteria bedoeld zijn om een totaalpakket te wegen:

- Vergunningverlening voor de zomer weer mogelijk maken
- Het leidt tot geborgde stikstofreductie en geborgd natuurherstel
- Bijdrage uit alle sectoren
- Er is oog voor integraliteit
- Perspectief voor ondernemers
- Maatregelen moeten haalbaar en uitvoerbaar zijn. Dit betekent onder meer dat er voldoende middelen zijn om taken uit te kunnen voeren
- Natuurherstel en vergunningverlening gaan hand in hand
- Uitlegbaar en begrijpelijk

Het maatregelenpakket moet toereikend zijn en juridisch geborgd worden door wet- en regelgeving en financiële middelen. Spoor 2 en het hierbij horende pakket vormt een belangrijke randvoorwaarde en ondersteuning voor de oplossingen in spoor 1 en maakt vergunningverlening weer mogelijk. De combinatie van maatregelen op spoor 1 en 2 maakt dat provincies handavings- en intrekkingsverzoeken kunnen afhouden, natuur zich kan herstellen en het Rijk voldoet aan de uitspraak van de rechter in de zaak Greenpeace. Met het weer mogelijk maken van vergunningverlening komt Nederland dan weer van het slot.

3. Ondersteuning van het maatregelenpakket op vier sporen

Aanvullend hebben provincies voor spoor 1 en 2 in beeld gebracht welke maatregelen zij van belang vinden. Provincies verwachten dat het Rijk voor een deel van de maatregelen in spoor 1, voor zover een inzet nodig is in Europa, in spoor 4 een passende strategie uitwerkt, en zullen die strategie in beginsel steunen.

• Spoor 1 – Wat is er mogelijk (te maken) binnen de vergunningverlening?

De provincies willen de vergunningverlening voor de zomer van het slot met een combinatie van maatregelen uit de sporen 1 en 2 van de MCEN. In spoor 2 moet een geborgd en toereikend maatregelenpakket, **dat bewezen effectief is**, ervoor zorgen dat in spoor 1 additionaliteit kan worden onderbouwd, want dan kunnen initiatiefnemers weer intern en extern salderen om hun projecten vergund te krijgen. Verder willen de provincies in spoor 1 bestaande opties voor vergunningverlening voortvarend benutten, zoals de ecologische beoordeling en ADC-procedure. En ook een aantal nieuwe opties toepassen. Dat is nodig om wel weer vergunningen te kunnen verstrekken, vooral ook voor maatregelen in spoor 2, zoals innovatieprojecten.

- Nieuwe opties voor vergunningverlening benutten binnen spoor 1

Binnen spoor 1 willen de provincies voor de zomer in ieder geval de wetenschappelijk onderbouwde rekenkundige ondergrens van 1 mol/ha/jaar toepassen. Dat moet om schijnzekerheid bij depositieberekeningen te voorkomen. Voor projecten op het vlak van woningbouw en andere opgaven met een depositie tot 1 mol is dan geen natuurvergunning meer nodig en zijn ook de PAS-melders grotendeels geholpen. Voor de depositie onder de grens van 1,00 mol is de overheid verantwoordelijk, net als voor deposities op meer dan 25 km van projecten. Voor deze verantwoordelijkheid van de overheid dient het maatregelenpakket voor geborgde stikstofdaling en geborgd natuurherstel in spoor 2.

Binnen spoor 1 willen de provincies tijdelijke projecten – met een duur tot 4 maanden – uitzonderen van vergunningplicht. Dit betreft bijvoorbeeld kleine bouwprojecten of evenementen. Dat kan op basis van een gepubliceerde wetenschappelijke analyse. Die analyse stelt dat AERIUS-Calculator rekent met een 10-jaars weer- en windgemiddelde, modelleert de landinrichting en de ontwikkeling daarvan en onderbouwt dat de kans te groot is dat de weersomstandigheden bij kortdurende projecten – tot 4 maanden – zo van het model van afwijkt dat de depositieberekening te onnauwkeurig is.

Binnen spoor 1 willen de provincies tot slot proberen projecten met veel stikstofwinst aan te merken als passende maatregel of beheermaatregel. Een eerste voorbeeld hiervan zijn deelnemers aan de stoppersregelingen, waar sprake is van een stikstofafname van 85% (15% van hun stikstofruimte mogen zij behouden voor andere activiteiten dan veehouderij op dezelfde locatie). Hier zal ruimte om te experimenteren moeten worden genomen, omdat

niet vaststaat dat dit juridisch houdbaar is. De provincies vragen het Rijk in algemene zin om ruimte voor experimenten te ondersteunen met een stroppenpot.

- Het belang van een noodzakelijke systeemwijziging voor vergunningverlening

De provincies roepen de MCEN op om in spoor 1 snel te starten met een systeemwijziging voor de natuurvergunningverlening. Daarbij willen we van depositiesturing naar doelsturing gericht op emissiereductie, met algemene regels voor de meeste activiteiten en alleen nog natuurvergunningen voor de grootste uitstoters die er werkelijk toe doen. De provincies adviseren om de Vlaamse stikstofaanpak als voorbeeld te nemen. Deze aanpak stuurt op emissiereductie en borgt dat de nationale emissieplafonds voor ammoniak en stikstofoxiden in 2030 worden bereikt. Bedrijfsspecifieke doelsturing staat in de Vlaamse aanpak centraal, waarbij is nagedacht over ambitieuze, maar haalbare differentiatie van doelen per sector. Omdat de Vlaamse aanpak doelbereik borgt, zit de vergunningverlening daar niet op slot (spoor 1); daarbij is duidelijk dat de geborgde Vlaamse aanpak met doelsturing een belangrijke bouwsteen kan zijn voor spoor 2 van de MCEN en koppelt aan de rollen die provincies hebben in het ruimtelijk spoor en als gebiedsregisseur.

• **Spoor 2 – maatregelenpakket dat leidt tot geborgde emissiereductie en geborgd natuurherstel**

Onze bijdrage past bij onze rollen en taken en is complementair aan de maatregelen die het Rijk neemt. Het Rijk is verantwoordelijk voor geborgde emissiereductie. Daarbinnen is een provinciale gebiedsspecifieke bijdrage tot maximaal 15 procent emissiereductie mogelijk¹. Daarmee leveren wij een bijdrage om vergunningverlening weer mogelijk te maken. Daarnaast is onze inzet op geborgd natuurherstel noodzakelijk voor de middellange termijn. In onze bijdrage hebben wij oog voor de gebiedsspecifieke kenmerken. Provincies kunnen alleen een verantwoordelijkheid nemen voor emissies waarvan de bron bekend is en waarbij (kust-)provincies ook beschikken over de mogelijkheid om gerichte (emissiereducerende) maatregelen bij die bron te nemen. De provincies zien een mogelijke bijdrage aan het programma van maatregelen van de ministeriële commissie Economie & Natuurherstel vanuit vier thema's:

- Gerichte emissiereductie

Het Rijk heeft berekend dat om tot 50% emissiereductie ten opzichte van 2019 te komen, er een opgave van circa 38,5 kiloton NH₃ en 60 kiloton NO_x nodig is. Het Rijk is in eerste instantie verantwoordelijk voor deze emissiereductie en het gewenste percentage. Daarbinnen kunnen provincies een specifieke, gebiedsgerichte bijdrage leveren die leidt tot aanvullende, specifieke reducties voor urgente habitats. Provincies leveren haar bijdrage vanuit het ruimtelijk mogelijk **maken van (landbouw)innovaties**, extensivering en verduurzaming van landbouw, industrie en mobiliteit. Provincies blijven daarnaast inzetten op bestaande en lopende afspraken en regelingen zoals beëindigingsregelingen, innovatie- en verduurzamingsafspraken met landbouw en industrie, die tevens bijdragen aan stikstofreductie en **hiermee aan natuurherstel**.

- Geborgd natuurherstel

¹ Uit de scenarioanalyses (let op, deze zijn concept en richtinggevend) blijkt dat ruim 10 procent van de stikstofdepositie landelijk afkomstig is uit de zones van 500 meter rondom Natura 2000-gebieden. Door de emissies in alle zones van 500 meter rondom Natura 2000-gebieden met urgente habitats met 65 procent te reduceren ten opzichte van 2021, kan een gemiddelde depositiereductie van ongeveer 15 procent worden bereikt van de landelijke stikstofreductieopgave voor het behalen van de wettelijke omgevingswaarde in 2030.

Provincies blijven inzetten op uitvoering van bestaande afspraken zoals gemaakt in het Natuurpact (2013), uitvoering NNN en Programma natuur en versnellen deze waar haalbaar. Aanvullend leveren provincies een bijdrage op het versterken van de aanpak van drukfactoren in de omgeving van Natura 2000-gebieden, waarbij het logisch is om de koppeling te leggen met het ruimtelijk spoor (zonering). Ook zetten provincies zich in om afspraken over natuurbeheer te versnellen en te verbeteren. Tenslotte kunnen provincies bijdragen aan de aanpak van andere drukfactoren, zoals invasieve exoten, wanneer daarvoor de middelen beschikbaar zijn. Door zoneringsbeleid te koppelen aan natuurherstel, generieke geborgde daling en wetgeving in spoor 1, zou in gebieden buiten de zone mogelijk eerder vergunningverlening op gang kunnen komen.

- Ruimtelijk zoneringsbeleid

Provincies hebben een rol als gebiedsregisseur en zijn verantwoordelijk voor ruimtelijk beleid. Vanuit deze rol zetten provincies in op zoneringsbeleid rond urgente habitats of rond Natura 2000-gebieden, voor gebieden waar zoneringsbeleid meerwaarde heeft. **Provincies hebben de ruimte om zoneringsbeleid gebiedsgericht uit te werken en maken een eigenstandige afweging in de invulling van een dergelijke aanpak.** Uit de scenarioanalyses blijkt dat een zoneringsbeleid rondom stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden kan leiden tot een depositiereductie. De depositiereductie is maximaal 15 procent van de landelijke opgave voor het behalen van de wettelijke omgevingswaarde in 2030². Precieze invulling van deze maatregelen is afhankelijk van de invulling van het landelijke pakket aan maatregelen en de condities in een gebied, ook is nog geen (bestuurlijke) keuze gemaakt over de uitwerking van zoneringsbeleid (zie voetnoot). Vanuit het ruimtelijke spoor kunnen provincies een geborgde en gebiedsgerichte bijdrage leveren aan de reductieopgave en natuurherstel. Zoneringsbeleid kan gekoppeld worden aan hydrologische maatregelen en daarmee aan natuurherstel

- Gebiedsgerichte aanpakken

Provincies werken gebiedsgericht aan maatregelen die voortbouwen op reeds in gang gezette gebiedsaanpakken zoals veenweide-gebieden, processen rondom NOVEX-gebieden, enzovoorts. Provincies zetten daarom in op:

- Regie voeren: we brengen gebiedspartijen samen en zoeken samen met hen naar oplossingen om verschillen te overbruggen. Tevens willen we landelijk kennis delen over gebiedsprocessen om niet telkens opnieuw het wiel uit te vinden.
- In de directe omgeving van Natura 2000 gebieden, in veenweidegebieden en in beekdalen nemen we gerichte, gebiedsmaatregelen voor water en natuur. Dit leidt ook tot vermindering van emissies. We zetten daarvoor ons beschikbaar instrumentarium in.
- Dit betekent een voortzetting van de aanpak die we met de provinciale gebiedsprogramma's hebben gekozen. Wij brengen samen met onze gebiedspartners verder in beeld wat nodig is voor herstel van natuur en het hydrologisch systeem waarmee we (land)gebruik balans brengen met het natuurlijk water- en bodemsysteem (water en bodem sturend).

² Uitgangspunt bij de getallen die genoemd worden onder zoneringsbeleid is een zoneringsbeleid van 500 meter en een reductiepercentage van 65% in deze zone. Deze zone van 500 meter en het reductiepercentage zijn alleen gekozen om ambtelijk te kunnen rekenen en zijn geen bestuurlijke keuze (van de Kopgroep).

4. Wat vraagt dit van het Rijk / van de MCEN?

De mogelijke provinciale bijdrage dient gepaard te gaan met het invullen van belangrijke randvoorwaarden. We vragen van het Rijk:

- **Geborgde aanpak**

Voor provincies is het voor de zomer lostrekken van vergunningverlening urgent. Om dit te bereiken is het noodzakelijk dat er een toereikend maatregelpakket voor geborgde stikstofreductie en natuurherstel wordt vastgesteld (spoor 2) en we bestaande en nieuwe opties voor vergunningverlening voortvarend benutten (spoor 1). Het pakket moet in ieder geval maatregelen van het Rijk voor geborgde stikstofreductie bevatten, omdat het Rijk hier anders dan de provincies echt verschil kan maken. Hierbij dient aandacht te zijn voor het opvangen van een eventuele 'minderopbrengst' van maatregelen, omdat maatregelen minder emissiereductie opleveren dan verwacht. Dit kan leiden tot een reductiepad dat kan oplopen tot 120%. Door het invoeren van doelsturing, normering en het toepassen, versterken en borgen van innovaties. Provincies vinden het daarbij noodzakelijk dat **iedere sector evenwichtig bijdraagt** aan de oplossing, en niet alleen de landbouw. En dat er bovendien gekeken wordt hoe andere partijen in de (voedsel)keten kunnen bijdragen. Ook is het noodzakelijk dat de impact van maatregelen op andere opgaven wordt meegenomen bij de keuze van maatregelen.

- **Perspectief voor ondernemers**

Het is noodzakelijk om ondernemers en burgers langjarige duidelijkheid te bieden. Nu is daarvoor het moment. Het bieden van duidelijkheid kan overigens ook betekenen dat wordt aangegeven waar iets niet (meer) kan. Of dat een ondernemer de gelegenheid krijgt om te stoppen of iets ander te doen.

- **Voldoende middelen**

Het is evident dat taken en middelen in balans moeten zijn en dat de aanvullende maatregelen die provincies nemen alleen haalbaar zijn als daarvoor ook de financiering beschikbaar is. We willen verschil maken op de inhoud en daarom goede afspraken maken over oplossingen. De benodigde financiering is een belangrijke voorwaarde, die volgt uit de concrete afspraken die we maken.

- **Flankerend beleid**

Om tot uitvoering te komen moeten verschillende sectoren in de gelegenheid worden gesteld om de noodzakelijke stappen te zetten, zonder dat ze overvraagd worden en geen perspectief meer hebben. Daarom is ook financiering van flankerend beleid noodzakelijk, waarbij ook aandacht moet zijn voor voldoende middelen om innovatie mogelijk te maken.

Bijlage 2

Spoor 1 MCE&N: Wat is er mogelijk (te maken) binnen vergunningverlening?

Hoofdboodschap inzet provincies spoor 1

1. **De provincies willen de natuurvergunningverlening voor de zomer breed en structureel van het slot,** met een combinatie van de sporen 1 en 2 van de MCE&N:
 - De provincies willen voor de zomer een geborgd en toereikend maatregelpakket voor stikstofdaling en natuurherstel in spoor 2 waarmee additionaliteit kan worden onderbouwd. Dan kunnen initiatiefnemers intern en extern salderen om projecten mogelijk te maken.
 - Daar bovenop willen de provincies voor de zomer binnen spoor 1 zowel nieuwe als bestaande opties voor vergunningverlening maximaal benutten. Dat is nodig om maatregelen in spoor 2 te kunnen vergunnen, zoals innovatie voor stikstofdaling. En ook om specifieke (typen) projecten een natuurvergunning te kunnen geven.
2. **Binnen spoor 1 willen de provincies de volgende opties toepassen** om voor de zomer van het vergunningenslot te komen:
 - Toepassing van de wetenschappelijk onderbouwde rekenkundige ondergrens van 1 mol/ha/jr. om schijnzekerheid bij depositieberekeningen te voorkomen, volgens het expertoordeel van ^{5.1.2.e} Bijgevolg hebben initiatiefnemers van projecten met een depositie tot 1 mol dan geen natuurvergunning meer nodig. Voor de depositie onder de 1 mol wordt de overheid verantwoordelijk, zoals dat ook geldt voor de depositie op meer dan 25 km van emissiebronnen. Voor deze overheidsverantwoordelijkheid dient het maatregelpakket voor stikstofdaling en natuurherstel binnen spoor 2.
 - Tijdelijke projecten – tot 4 maanden – uitzonderen van de natuurvergunningplicht. Deze uitzondering is mogelijk op basis van een wetenschappelijke onderbouwing. In het kort komt deze onderbouwing erop neer dat AERIUS Calculator rekent met een 10-jaars weergemiddelde, en dat de kans dat het weer en vooral de windrichting daar bij kortdurende projecten zodanig van afwijkt dat de depositieberekening onbetrouwbaar is wetenschappelijk gezien te groot is (zie bijlage 1).
 - Projecten met een substantiële stikstofwinst aanmerken als passende maatregel. En waar mogelijk gebruik maken van de opties standaardonderdelen, voortzetting één en hetzelfde project en projecten aanmerken als beheermaatregel. Omdat de juridische houdbaarheid niet vaststaat zal hier experimenteerruimte moeten worden genomen, waarbij de provincies aan het Rijk vragen die te faciliteren met een stroppenpot.
 - Een pro-actiever gebruik van de ecologische beoordeling en de ADC-procedure.
3. **Tot slot roepen de provincies de MCE&N op om binnen spoor 1 snel te starten met een systeemwijziging** voor de natuurvergunningverlening op middellange en langere termijn, gebaseerd op het milieuspoor. De provincies zien de volgende kernelementen van zo'n systeemwijziging (waarvoor de Vlaamse stikstofaanpak mede model kan staan):
 - Van depositiesturing naar op emissiereductie gerichte doelsturing.
 - Algemene regels als basis voor de regulering van activiteiten; natuurvergunningen alleen nog voor de grootste uitstoters van stikstof die er voor de natuur werkelijk toe doen.
 - Het Rijk gaat uit van een emissiereductie van 50% in 2030 vergeleken met 2019. Uit berekeningen die het Rijk heeft gemaakt lijkt dit minimaal nodig om aan de

Habitatrichtlijn te voldoen en de systeemwijziging juridisch houdbaar te maken.

Ofwel: een systeemwijziging op zich lost het huidige vergunningenslot niet op; een maatregelpakket voor stikstofreductie en natuurherstel blijft noodzakelijk.

Toelichting hoofdboodschap inzet provincies spoor 1

1. **De provincies willen dat de natuurvergunningverlening voor de zomer van 2025 weer breed en structureel op gang is gebracht en zien dat spoor 2 hiervoor doorslaggevend is.** Voor de zomer van het vergunningenslot lukt dus alleen als spoor 1 met spoor 2 wordt gecombineerd, met andere woorden: spoor 2 is randvoorwaardelijk. Daarom willen de provincies voor de zomer een geborgd maatregelpakket voor stikstofdaling en natuurherstel binnen spoor 2. Dat pakket moet geborgd en toereikend zijn voor doelbereik om additionaliteit te kunnen onderbouwen, want alleen dan kunnen er weer vergunningen worden verleend op basis van intern en extern salderen ¹. Overigens hoeft het effect van het maatregelpakket nog niet zichtbaar te zijn om weer vergunningen te kunnen verlenen, als maar vaststaat dat de maatregelen daadwerkelijk genomen worden – door juridische vastlegging met een stok achter de deur plus financiering – en zullen leiden tot doelbereik.
2. **De provincies willen voor de zomer binnen spoor 1 zowel nieuwe als bestaande opties voor vergunningverlening maximaal benutten.** Dat is nodig om maatregelen in spoor 2 te kunnen vergunnen, zoals innovatie voor stikstofdaling. En ook om specifieke (typen) projecten al een natuurvergunning te kunnen geven. Het gaat om de volgende opties:
 - Toepassing van de wetenschappelijk onderbouwde rekenkundige ondergrens van 1 mol/ha/jr. om schijnzekerheid bij depositieberekeningen te voorkomen, volgens het expertoordeel van 5.1.2.e Bijgevolg hebben initiatiefnemers van projecten met een depositie tot 1 mol – inclusief de PAS-melders – dan geen natuurvergunning meer nodig. Voor de depositie onder de 1 mol wordt de overheid verantwoordelijk, zoals dat ook geldt voor de depositie op meer dan 25 km van emissiebronnen. Voor deze overheidsverantwoordelijkheid dient het maatregelpakket voor stikstofdaling en natuurherstel binnen spoor 2.
 - Tijdelijke projecten – tot 4 maanden – uitzonderen van de natuurvergunningplicht. Deze uitzondering is mogelijk op basis van een wetenschappelijke onderbouwing. In het kort komt deze onderbouwing erop neer dat AERIUS Calculator rekent met een 10-jaars weergemiddelde, en dat de kans dat het weer en vooral de windrichting daar bij kortdurende projecten zodanig van afwijkt dat de depositieberekening onbetrouwbaar is wetenschappelijk gezien te groot is. Uit de wetenschappelijke onderbouwing blijkt dat deposities als gevolg van emissies die korter duren dan 4 maanden, niet met voldoende zekerheid aan een bron kunnen worden toegewezen; de 95% onzekerheidsfactor is dan 2 of lager dan 2 (zie bijlage 1).
 - Projecten met een substantiële stikstofwinst aanmerken als passende maatregel.
 - Projecten met een substantiële stikstofreductie kunnen worden aangemerkt als passende maatregel van de overheid (Hrl art. 6.2). Voor de resterende activiteiten

¹ Wie voor het mogelijk maken van een project gebruik wil maken van eigen stikstofruimte (intern salderen) of stikstofruimte van een stoppende activiteit elders (extern salderen), moet aantonen dat die stikstofruimte aanvullend (additioneel) is op de stikstofruimte die al via reductiemaatregelen wordt vrijgemaakt voor natuurherstel. Zolang de natuur overbelast is en die reductiemaatregelen uitblijven is dit niet mogelijk en kan er niet intern of extern worden gesaldeerd.

van deze projecten is er naar verwachting meestal wel een natuurvergunning nodig, maar daarbij hoeft additionaliteit niet te worden onderbouwd (terwijl dat nu hét struikelblok is). Deze optie achten de provincies in ieder geval houdbaar en willen zij inzetten voor de stoppersregelingen, waarbij 85% van de stikstofuitstoot van de intensieve veehouderij op een locatie wegvalt (de resterende 15% mag worden behouden voor een nieuwe activiteit op dezelfde locatie).

- De optie om projecten aan te merken als passende maatregel zouden de provincies verder willen proberen voor projecten met een substantiële stikstofwinst door innovatie, extensivering, omvorming, verduurzaming of verplaatsing. Hiervoor is het pro-actief nemen van een zekere experimenteerruimte noodzakelijk, omdat de juridische houdbaarheid niet op voorhand vaststaat maar via jurisprudentie zal moeten blijken. De provincies vragen het Rijk om de noodzakelijke experimenteerruimte te faciliteren met een stroppenpot.
- De optie van standaardonderdelen van een project, waardoor kan worden volstaan met een voortoets en er geen natuurvergunning nodig is. Toepassing van deze optie lijkt vooral mogelijk voor projecten die nodig zijn vanwege algemene wet- en regelgeving en mogelijk ook wijdverbreide praktijken².
- De optie van voortzetting van één-en-het-zelfde-project, waarbij bepaalde projectwijzigingen zonder vergunning realiseerbaar zijn en niet noodzakelijkerwijs inhouden dat het complete project opnieuw moet worden beoordeeld. De identiteit en continuïteit van het project moeten hetzelfde blijven; er mag niets wijzigen in de aard, de plaats of de voorwaarden waaronder een project mag plaatsvinden;
- De optie om bepaalde projecten aan te merken als beheermaatregel voor N2000-gebieden of om de resterende activiteit mogelijk op te nemen in de gewenste eindsituatie van het gebied in het beheerplan.
- Een pro-actiever gebruik van de ecologische beoordeling (zeker als het gaat om activiteiten met een kleine en tijdelijke stikstofbijdrage) en de ADC-procedure.

3. **Tot slot roepen de provincies de MCE&N op om binnen spoor 1 snel te starten met een systeemwijziging** voor de natuurvergunningverlening op middellange en langere termijn, gebaseerd op het milieuspoor. De provincies zien dat belang uit het oogpunt van draagvlak voor het beleid en een effectieve en efficiënte uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving door de provincies als bevoegd gezag. De provincies lichten hierna toe waarom en van welke systeemwijziging we het belang zien. Waarom een systeemwijziging?

- Een belangrijke achterliggende oorzaak dat de vergunningverlening in ons land op slot zit komt door de combinatie in ons huidige natuurvergunningstelsel van:
 - depositiesturing (bepaald is wat er aan stikstof op N2000 mag neerkomen);
 - overbelaste natuur (wat er aan stikstof op N2000 mag neerkomen is vergeven);
 - en
 - voor onbepaalde tijd afgegeven natuurtoestemmingen zonder verplichting tot tussentijdse verschoning, waardoor de vergeven stikstofruimte vastzit bij bestaande vergunninghouders en er geen stikstofruimte beschikbaar is voor

² Voorbeeld: een bedrijf vervangt twee oude ketels. Voor de nieuwe ketels gelden andere regels uit het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal). Als de ketels worden vervangen om te voldoen aan het Bal is de vervanging een standaardonderdeel en kan het project (de totale bedrijfsactiviteit incl. vervanging) worden beoordeeld in de voortoets.

nieuwe maatschappelijke initiatieven – ook als er nauwelijks stikstof mee gepaard gaat – en het legaliseren van PAS-melders en meldingsvrije activiteiten.

- Bijkomend probleem van het huidige stelsel is bovendien dat de depositiesturing de bestaande vergunninghouders verantwoordelijk maakt voor depositieverlaging en het halen van de nationale stikstofdoelen (omgevingswaarde / KDW), terwijl zij zelf niet op depositie kunnen sturen. Daar komt bij dat de prikkel om betere technieken toe te passen voor emissiereductie ontbreekt, omdat vergunninghouders een vergunning voor onbepaalde tijd hebben (voor een activiteit met een bepaalde depositie). Betekenisvolle stikstofdaling is daarom nu vooral afhankelijk van kostbare (subsidiëring) en omstreden maatregelen (zoals opkoop of intrekking van vergunningen).
- Bijkomend probleem voor vergunningverleners en toezichthouders is dat zij nu vooral bezig zijn met micromanagement en non-problemen, dat wil zeggen: hun tijd gaat op aan vergunningaanvragen met nauwelijks stikstof die desondanks niet gehonoreerd kunnen worden. Zij werken in een sterk gejuridificeerde en gepolariseerde omgeving, wat leidt tot frustratie, demotivatie, personeelsverloop, uitval en vertrek.

Welke systeemwijziging?

- Binnen het milieuspoor kan prima vorm worden gegeven aan emissiesturing voor alle uitstoters van NH₃ en NO_x binnen alle sectoren, zodanig dat daarmee wordt voldaan aan de eisen van de Habitatrichtlijn. Doelsturing gericht op een verplicht en afrekenbaar emissieplafond dat bedrijven op termijn moeten bereiken kan hierbij als instrument worden benut. Dan is de noodzakelijke reductie juridisch geborgd, weten bedrijven waar ze aan toe zijn en kunnen ze zelf bepalen hoe ze hun emissieplafond bereiken. Zo'n nieuw stelsel biedt verder de mogelijkheid om de meeste bedrijven voortaan te reguleren met algemene regels (zoals het Besluit activiteiten leefomgeving, het Bal), en alleen nog te werken met (natuur)vergunningen voor de grootste uitstoters die er voor de natuur werkelijk toe doen. Dit maakt de vergunningverlening effectiever en efficiënter en leidt naar verwachting bovendien tot een meer ontspannen uitvoeringspraktijk voor overheid en bedrijfsleven. Toezicht en handhaving zullen een extra inspanning vereisen.
- Voor het uitwerken van de hiervoor bepleite systeemwijziging kan de Vlaamse stikstofaanpak goed model staan. Die aanpak gaat ook uit van een geborgde vorm van emissie- en doelsturing om de noodzakelijke natuurdoelen te (helpen) bereiken en te voldoen aan de Habitatrichtlijn, waarbij vergunningverlening weer mogelijk is geworden. Over de Vlaamse aanpak hebben de provincies een aparte factsheet opgesteld.
- De maatvoering van de nieuwe aanpak zien de provincies als een onderdeel van spoor 2 van de MCE&N, dat wil zeggen het zodanig vormgeven van doelsturing en door bedrijven te realiseren emissieplafonds, dat – samen met eventuele andere reductiemaatregelen voor stikstof binnen spoor 2 – **geborgd is dat de stikstofemissie voldoende daalt om niet langer een knelpunt te vormen voor het halen van de natuurdoelen**. De reductieopgave voor spoor 2 als geheel, volgt volgens de provincies uit de doorrekening door PBL, WUR en RIVM van wat vastgesteld en al concreet voorgenomen beleid oplevert. Met dat beleid neemt het areaal onder de KDW toe van 28% in 2021 naar 31% in 2030 ³. De gemiddelde overschrijding van de

³ PBL, WUR en RIVM (2024): met ingezet en voorgenomen beleid wordt gemiddeld 210 mol/ha/jr. reductie bereikt. Dit betreft: reductie van buitenlandse stikstofemissies (ca. 95 mol), ander beleid zoals de afschaffing van de derogatie, meer en effectievere emissiearme stallen en schonere motoren in het wegverkeer (ca. 65 mol), het Programma Stikstof en Natuurverbetering (ca. 25 mol dankzij stoppersregelingen Srv, MGA/MGB en LBV en de LBV-plus regeling (ca. 30 mol).

KDW neemt met dat beleid af van ongeveer 515 naar circa 340 mol/ha/jr aan depositie. Als in de berekening als uitgangspunt wordt genomen dat 50% van het areaal in 2030 onder de KDW moet komen, dan leidt dit tot 50% emissiereductie nationaal in 2030 t.o.v. 2019.

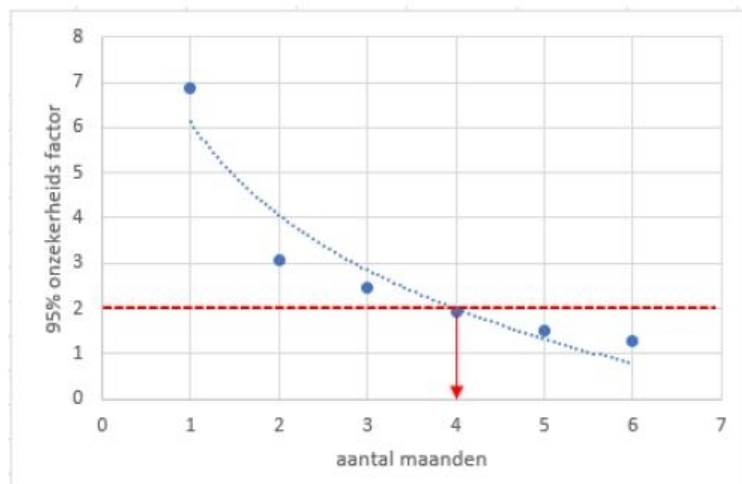
Bijlage 1 – Vrijstellen kortdurende emissies van vergunningplicht

Deze bijlage is ontvangen van 5.1.2.e die samen met 5.1.2.e het TNO-rapport schreef dat ten grondslag lag aan de onderbouwing van de maximale rekenafstand van 25 km. 5.1.2.e en 5.1.2.e waren ook betrokken bij de IPO-verkenning naar een rekenkundige ondergrens in 2024. Een vergelijkbare tekst is onderdeel van een artikel van 5.1.2.e en 5.1.2.e dat binnenkort verschijnt in het vakblad Lucht.

Voor projecten waarbij sprake is van tijdelijke emissies is het van belang een goede schatting te maken van de onzekerheid die geldt voor een depositieberekening. Als korte periode geldt hier een periode die belangrijk korter is dan een jaar. Bij een emissie van een dag is het namelijk niet te voorspellen naar welk natuurgebied de pluim zal waaien, ook bij een emissie van een week is zeker niet goed te voorspellen waar de emissie terecht komt. De vraag is dan hoe lang een emissieperiode moet zijn om nog met voldoende zekerheid de berekende depositie te kunnen herleiden tot de bron.

Internationaal is een factor 2 nauwkeurigheid gangbaar om te bepalen of een model-uitkomst nog aanvaardbaar is. De factor 2 is ook de grondslag geweest bij de 25 km afstandsbeperking. De vraag is dan bij welke emissieduur de onnauwkeurigheid kleiner dan een factor 2 wordt. Om daar inzicht in te krijgen is voor een lage bron (5m hoog) met continue emissies ergens in het midden van Nederland met het verspreidingsmodel STACKS berekend wat de maandgemiddelde concentraties zijn ten noorden, westen, zuiden en oosten van deze bron (op 5 km afstand), over een periode van 10 jaar (2005-2014). De 120 maandgemiddelde concentraties zijn per receptorpunt (noord, west, zuid, oost) gesorteerd van laag naar hoog. Door de laagste 3 en de hoogste 3 te verwijderen, houdt je 95% van de waarden over: dit is het 95% interval. Een factor 2 nauwkeurigheid komt in de statistiek ook overeen met (de helft van) het 95% interval van alle uitkomstwaarden. Wanneer je de hoogste en de laagste waarden uit deze 95% waarden op elkaar deelt, wordt het betrouwbaarheidsinterval (BI) verkregen. Neem de helft ervan (de onnauwkeurigheid geldt immers voor beide kanten van de gemiddelde waarde) dan is dat de onnauwkeurigheidfactor. Dit is gedaan voor de maandgemiddelden, maar ook voor 2-respectievelijk 3-, 4-, 5- en 6-maandgemiddelde concentraties op de 4 receptorpunten (glijdend gemiddeld of bloksgewijs gemiddeld, beide methoden geven vergelijkbare resultaten).

Wanneer deze waarden geplot worden (zie figuur) dan blijkt dat de correlatielijn vanaf 4-maand gemiddelden een onzekerheidsfactor heeft van 2 of minder. **Dat betekent dat deposities die het gevolg zijn van emissies die korter duren dan 4 maanden, niet met voldoende zekerheid aan een bron kunnen worden toegewezen.**



Kortdurende emissies zullen in praktijk vooral overdag plaatsvinden. Het betreft vaak emissies van projecten waar graafmachines, shovels, hijswerktuigen en dergelijke worden ingezet. Deze worden voornamelijk overdag ingezet gedurende enkele tot maximaal 8 uur per dag. De onzekerheid zal in praktijk dus wellicht nog wat groter zijn dan in de figuur aangegeven. Voor hogere bronnen dan waar hier mee gerekend is, zal de onzekerheid groter zijn; het is wellicht lastig om hier een voorschrift voor op te stellen, daarom is het uitgangspunt hier dat de volgende conclusie voor alle brontypen (mobiele en stationaire bronnen) geldt: **deposities ten gevolge van emissies die plaatsvinden binnen een tijdsbestek van 4 maanden kunnen niet met voldoende zekerheid naar de bron worden herleid.**

Op 17 april 2025 Agendapunt 2b

Datum	14 april 2025
Portefeuillehouder	Leden Kopgroep Economie en natuurherstel
Inlichtingen bij	5.1.2.e / 5.1.2.e
Telefoon	5.1.2.e / 5.1.2.e
Onderwerp	Voortgang bestuurlijke kopgroep economie en natuurherstel

Kern van het onderwerp:

Op 13 februari heeft het IPO-bestuur besloten een interprovinciale bestuurlijke kopgroep economie en natuurherstel (hierna: Kopgroep) in te plannen, die namens het Bestuur het gesprek met de Ministeriële Commissie economie en natuurherstel (hierna: MCE&N) voert. Voor de gesprekken met de MC heeft de Kopgroep een inzet voorbereid die op 1 april is besproken met het IPO-bestuur. Het IPO-bestuur heeft na enkele wijzigingen ermee ingestemd dat deze inzet als hoofdlijn voor het gesprek met de Ministeriële Commissie op 3 april benut wordt. Tevens is in IPO-bestuur afgesproken om eventuele opmerkingen voor een vervolg op deze eerste inzet uit de Colleges van GS te inventariseren en te verwerken. Met deze notitie wordt hierin voorzien en voorgesteld om deze geactualiseerde inzet (inclusief uitwerkingen spoor 1 en 2) te gebruiken voor een eerste reactie op voorstellen die de MCE&N naar verwachting voor het mei reces zal presenteren.

Voorstel

Het IPO-bestuur wordt gevraagd:

1. Kennis te nemen van de aangepaste provinciale inzet (zie gele arceringen bijlagen 1, 2 en 3) voor het proces van de MCE&N.
2. Kennis te nemen van de processtappen van de Kopgroep na beschikbaar komen van de voorstellen van de Ministeriële Commissie Economie en Natuurherstel (MCE&N)
3. In te stemmen met het gebruik van de inzet (bijlagen 1, 2 en 3) voor een eerste communicatie na het beschikbaar komen van de voorstellen van de MCE&N en de inzet zo nodig actief extern te delen.

Aanleiding/context

Voortgang Kopgroep op hoofdlijn

Op 1 april bent nu nader geïnformeerd over de activiteiten van de Kopgroep tot dan. De Kopgroep heeft een inzet voor de provinciale inzet voorbereid. Onderdeel hiervan is een set van 8 criteria om voorstellen van de MCE&N op te beoordelen en de provinciale bijdrage te bepalen. Een van die criteria betreft het uitgangspunt dat vergunningverlening voor de zomer weer mogelijk moet zijn ("Nederland voor de zomer van het slot"). Daarvoor is een pakket van maatregelen noodzakelijk, dat voldoende zekerheid biedt op korte en middellange termijn en waar alle sectoren aan bijdragen.

Naar aanleiding van de bespreking in het IPO-bestuur op 1 april heeft IPO de resterende aandachtspunten die in de colleges zijn vastgesteld bij de inzet geïnventariseerd. De Kopgroep heeft daarop besproken in hoeverre en op welke wijze deze verwerkt konden worden in een volgende versie van de inzet. Dit heeft geleid tot een bijgestelde inzet (bijlagen 1, 2 en 3) en een overzicht de weging van alle ontvangen reacties (bijlage 4). De Kopgroep stelt voor om deze bijgestelde inzet te benutten in de processtappen die op korte termijn nodig zijn, bij het beschikbaar komen van het landelijke maatregelenpakket.

Op 17 april 2025

Agendapunt 2b

Gesprek MCE&N en vervolg

Tijdens het gesprek met de MCE&N op 3 april heeft de Kopgroep, samen met de andere 2 koepels, de inzet toegelicht. De MCE&N heeft op hoofdlijnen een ambtelijke toelichting gegeven over de ambtelijke inventarisatie van mogelijke maatregelen die binnen het Rijk zijn opgehaald. Een uitgewerkt maatregelenpakket was echter nog niet voorhanden. Tijdens de bespreking is de intentie uitgesproken een 3^e gesprek te voeren over een concreet maatregelenpakket.

Een datum voor dit derde gesprek is momenteel nog niet gepland. Evenmin is het precieze moment van het beschikbaar komen van het pakket duidelijk. De Kopgroep gaat er voornamelijk van uit dat dit voor het mei reces zal gebeuren.

De Kopgroep heeft gesproken over de werkwijze op het moment dat het Kabinet met een pakket, of een aankondiging van een pakket, naar buiten komt.

In dat geval heeft de Kopgroep de volgende stappen afgesproken:

- Het pakket zal, na ambtelijk voorwerk, voorzien worden van een bestuurlijke appreciatie, op basis van de 8 vastgestelde criteria
- Deze bestuurlijke appreciatie zal gebruikt worden voor het informeren van de 12 colleges, voor de reactie aan de MCE&N en voor het bepalen van vervolgstappen.
- De Kopgroep draagt zorg voor een eerste reactie kort na het beschikbaar komen van het maatregelenpakket.
- Daarnaast zal verkennend gesproken worden met maatschappelijke partners. Dit gebeurt in eerste instantie nog ambtelijk.

De Kopgroep heeft besproken dat de vastgestelde inzet als volgt gebruikt wordt:

- De inzet, en de daarin opgenomen criteria, gelden als basis voor de bestuurlijke appreciatie van (voorstellen voor) een maatregelenpakket.
- Daartoe wordt de inzet ook gedeeld met het Rijk.
- De inzet wordt als basis gebruikt voor de communicatie naar buiten. Dat gebeurt in ieder geval op het moment dat het Kabinet met een maatregelenpakket komt.
- Indien het zich laat aanzien dat de inzet die de Kopgroep heeft vastgesteld (waaronder de inzet dat vergunningverlening voor de zomer mogelijk is) buiten bereik komt kan de Kopgroep besluiten om al eerder over de inzet te communiceren en het document naar buiten te brengen.

Tijdspad / vervolg

De Kopgroep houdt er rekening mee dat er op 25 april, voor de start van het mei reces, middels een Tweede Kamer brief een pakket gepresenteerd wordt. Dat zou betekenen:

- 25 april eerste duiding maatregelenpakket op basis van de vastgestelde inzet en reactie op hoofdlijnen
- direct na meireces behandeling voorstel voor gezamenlijke inzet in de 12 colleges van Gedeputeerde Staten, op basis van een uitgebreidere duiding

Bijlagen

1. Bijgestelde inzet richting Ministeriële Commissie Economie en Natuurherstel
2. Uitwerking van spoor 1
3. Uitwerking van spoor 2
4. Analyse op de inbreng van de 12 colleges op de concept-inzet in het IPO-bestuur van 1 april 2025

Bijlage 3

Inbreng van de provincies op de voorgenomen maatregelen van de Ministeriële commissie Economie & Natuurherstel, spoor 2

A) Aanleiding

Voor provincies is uitgangspunt dat een pakket aan maatregelen nodig is dat voldoende zekerheid biedt dat emissiedaling en natuurherstel geborgd zijn. Dit pakket moet een effect voor de korte en middellange termijn hebben en alle sectoren moeten daaraan bijdragen. Provincies willen een Rijkspakket aan maatregelen steunen als dat een oplossing is voor de impasse waarin we terecht zijn gekomen. De provincies hanteren acht criteria om voorstellen van de MC E&N te beoordelen. Deze criteria worden ook gebruikt bij het bepalen van de bijdrage die provincies zelf kunnen leveren aan de opgave rondom stikstof. De acht criteria zijn als bijlage bij deze notitie opgenomen.

B) Provinciale bijdrage aan programma van maatregelen

Onze bijdrage past bij onze rollen en taken moeten complementair zijn met de maatregelen die het Rijk neemt. Het Rijk is verantwoordelijk voor de geborgde emissiereductie, voor wet- en regelgeving en voor de beschikbaarstelling van benodigde extra financiering.

Wij verwachten dat door het inzetten van een zoneringsaanpak een provinciale bijdrage tot maximaal 15 procent van de benodigde depositiereductie mogelijk is. Hierbij is het goed om op te merken dat middels zonering er relatief weinig emissiereductie nodig is om relatief veel depositie te reduceren. Het is een gerichte en effectieve inzet. Een gebiedsgerichte en gedifferentieerde zonering levert daarmee een substantiële bijdrage aan onze inzet om vergunningverlening mogelijk te maken. Daarnaast is onze inzet op geborgd natuurherstel noodzakelijk om op de middellange termijn bij te dragen aan de vastgestelde natuuropgaven. In onze bijdrage hebben wij oog voor de gebiedsspecifieke kenmerken van gebieden en zetten wij onze gebiedskennis in.

De provinciale bijdrage op spoor 2 bestaat uit de volgende onderdelen:

1. Gerichte emissiereductie

Het Rijk heeft berekend dat om tot 50% emissiereductie ten opzichte van 2019 te komen, er een opgave van circa 38,5 kiloton NH₃ en 60 kiloton NO_x nodig is. Het Rijk is verantwoordelijk voor deze emissiereductie. Daarbinnen kunnen provincies een specifieke, gebiedsgerichte bijdrage leveren. Deze bijdrage leidt tot aanvullende, specifieke reducties, voor de overbelaste natuur, en voor urgente habitats in het bijzonder. In de Greenpeace-uitspraak¹ heeft de Rechtbank bepaald dat bij het realiseren van het stikstofdoel voor 2030 steeds prioriteit wordt gegeven aan de natuur op de urgente lijst.

Provincies spannen zich ook in om, in afstemming met het Rijk, via doelsturing aan milieudoelen te werken. Daarmee stimuleren we agrariërs om, bijvoorbeeld met inzet van innovatie, inspanningen te leveren voor milieudoelen. Daarbij leveren provincies ook inspanningen om industrieën en mobiliteit te verduurzamen. Dit draagt bij aan het uitgangspunt dat alle sectoren een bijdrage leveren. Om mobiliteit te verduurzamen moet de problematiek van netcongestie wel worden opgelost. Op dit moment staat dat in de weg om stad- en streekvervoer te elektrificeren.

Er zijn meer maatregelen die een bijdrage kunnen leveren, waaronder bijvoorbeeld inzet op minder luchtvaart. Dit valt buiten de invloedssfeer van provincies en is daarom in deze inzet niet opgenomen.

¹ <https://deeplink.rechtspraak.nl/uitspraak?id=ECLI:NL:RBDHA:2025:578>

Samengevat nemen we op het gebied van landbouw de volgende reductiemaatregelen:

- De provinciale projecten en regelingen over doelsturing (en KPI's) voeren we op zo'n manier uit dat ze maximaal bijdragen aan de emissiereductie en natuurherstel;
- We stimuleren het nemen van specifiek gerichte managementmaatregelen **en zetten ook in op innovatiemaatregelen**;
- We zetten bestaande beëindigings-, verplaatsing- en extensiveringsmaatregelen door en vullen die zo nodig aan;
- Bestaande provinciale stikstofbanken verbinden met de landelijke stikstofbank;
- Het instellen van specifieke, gebiedsgerichte emissienormen en/of emissieplafonds.

Op het gebied van industrie, energie en mobiliteit:

- Provinciale inspanningen om mobiliteit te verduurzamen zoals het streekvervoer zero-emissie maken;
- Verduurzaming van de binnenvaart zoals bijvoorbeeld walstroom-projecten;
- Provinciale maatregelen over verduurzaming energie (waaronder kernenergie);
- Gerichte maatregelen over de provinciale wegen in en rond Natura 2000 gebieden om de natuurkwaliteit te verbeteren (bijvoorbeeld het uifaseren van wegen, snelheidsbeperkingen en parkeerbeleid in en rond Natura 2000 gebieden).

2. Ruimtelijk zoneringsbeleid

Een belangrijke bijdrage van provincies bestaat uit de invulling van de ruimtelijke rol als gebiedsregisseur. Dit is het tweede onderdeel van de provinciale bijdrage. Provincies werken aan verschillende zoneringsmaatregelen, veelal rondom Natura 2000 gebieden of specifieker rondom de te beschermen habitats. Provincies hebben ook de ruimte om zoneringsgebiedsgericht uit te werken en maken een eigenstandige afweging in de invulling van een dergelijke aanpak.

Uit scenarioanalyses blijkt dat we met specifieke, gebiedsgerichte zoneringsmaatregelen ongeveer 15 procent depositiereductie kunnen behalen. Daarbij is gerekend met een zone van 500 meter rondom Natura 2000 – gebieden en 65% reductie van emissies binnen deze zones. Als we uitgaan van een zone van 1000 meter (of hogere reductiepercentages) dan neemt het reductiepercentage toe. Dit betreft een ambtelijke berekening, over de afstand van de zone, invulling of reductiepercentages zijn geen bestuurlijke keuzes gemaakt in de Kopgroep.

Provincies vullen de zoneringsmaatregelen verschillend in. Zoneringsbeleid kan zo ingericht worden om reductiepercentages te behalen maar in sommige provincies levert dit te weinig milieuwinst op. Bijvoorbeeld als de landbouw in de directe omgeving van het Natura 2000-gebied maar een zeer beperkte invloed heeft.

Tegelijkertijd biedt zoneringsbeleid ook kansen om andere drukfactoren op te pakken. Juist in die gebieden worden in zones maatregelen genomen gericht op verbeteren van hydrologie, de aanpak van invasieve exoten en recreatiedruk. De combinatie van deze varianten van zoneringsbeleid levert een grote bijdrage aan de opgave. Met de vormgeving van zoneringsbeleid kan rekening gehouden worden met die drukfactoren.

Naast het zoneringsbeleid gaan provincies, samen met andere overheden, onderzoeken in hoeverre agrarisch gebruik planologisch te beschermen is op natuurgronden en vice versa. Dit moet in de nota ruimte opgenomen worden. Naast deze specifieke kwestie gaan provincies, meer dan nu al het geval is, sturen op het gebruik van gronden, sturen op teelten en het planologisch regelen dat water en bodem sturend zijn.

De zonering betekent niet dat de bestaande functie gaat verdwijnen. Wel dient er een goed pakket aan flankerend beleid te worden aangeboden. Een stevig systeem van agrarisch natuurbeheer, met aangepaste tarieven en een langere contractduur, is hierbij ook ondersteunend (zie onder natuurmaatregelen).

3. Natuurherstelmaatregelen

Het derde onderdeel van de provinciale bijdrage komt voort uit de wettelijke rol die provincies hebben als het gaat om natuurbehoud en herstel. De inzet valt uiteen in:

- Inzet en versnelling bestaande afspraken
- Aanvullend inzet op systeem en natuurherstel, onder andere in zonering
- Aanvullende inzet op beheer.

Bestaande afspraken

Provincies blijven inzetten op uitvoering van bestaande afspraken zoals gemaakt in het Natuurpact (2013) en uitvoering NNN, waarvoor middelen via het Provinciefonds beschikbaar zijn. In het gezamenlijke Programma Natuur hebben Rijk en provincies afspraken gemaakt over de investering van € 2,85 miljard rijks geld in natuurherstel, gericht op systeemherstel. Aanvullend kunnen provincies een bijdrage leveren door in te zetten op het versnellen van de uitvoering van bestaande afspraken gemaakt in Programma natuur en over de afronding van het NNN. Hiervoor zijn aanvullende financiële middelen noodzakelijk.

Aanvullende inzet, onder andere in zonering

Het huidige maatregelenpakket van provincies laat een aantal strategieën zien waarmee natuurherstel verder geborgd kan worden. Provincies zien mogelijkheden om de aanpak van drukfactoren in de omgeving van Natura 2000-gebieden te versterken. Hierbij is het logisch is om de koppeling te leggen met hydrologisch systeemherstel en het ruimtelijk spoor (zonering). Verdroging van natuur versterkt namelijk de effecten van stikstofdepositie. Herstel van het hydrologisch systeem kan juist verlichtend werken als het gaat om de effecten van stikstofdepositie op natuur. Bij het thema verdroging speelt ook klimaatverandering een relevante rol, provincies stellen voor om klimaatverandering een plek te geven in het robuust en toekomstbestendig maken van het Natura 2000-netwerk, bijvoorbeeld via het traject Herijking Natura 2000 (spoor 1). Ook is het in de uitwerking logisch om een koppeling te leggen met de Natuurherstelverordening.

Echter, de effectiviteit van deze maatregelen is grotendeels afhankelijk van de keuzes rondom emissiedaling van stikstof. We kunnen niet blijven dweilen terwijl de kraan open staat.

Agrarisch Natuurbeheer (ANB)

In het regeerakkoord is structureel 500 miljoen extra beschikbaar gemaakt voor Agrarisch natuurbeheer. Provincies koppelen het ANB aan het ruimtelijk beleid (zonering) en zetten het ANB prioritair in op doelbereik in de meest urgente en kwetsbare gebieden.

Middelen worden ingezet om in deze gebieden een aangepast beheer te voeren, te kunnen extensiveren, grond te kunnen afwaarderen, en het verdienmodel van de blijvende ondernemers te ondersteunen. Provincies gaan uit van stimulerende vergoedingen en langjarige contracten.

Inzet natuurbeheer

Natuurbeheer heeft directe impact op de staat van de natuur en levert een bijdrage aan het behalen van doelbereik. Provincies hebben bestaande afspraken over natuurbeheer en zetten in op het maken van aanvullende afspraken met de terreinbeheerders. Dit om de kwaliteit van de uitvoering en structurele financiering van natuurbeheer te verbeteren. Er zijn afspraken nodig met het Rijk om het huidige tarief (84% normkosten) langdurig te kunnen continueren.

4. *Gebiedsgerichte aanpakken*

De vierde bijdrage die provincies leveren wordt gevormd door maatregelen die voortbouwen op reeds in gang gezette gebiedsaanpakken zoals rondom veenweide-gebieden, processen rondom NOVEX-gebieden, enzovoorts.

De opgaven voor natuur, water, klimaat, landbouw, de energietransitie en de woningopgave doen allemaal een beroep op de schaarse ruimte. Een integrale, gebiedsgerichte aanpak is daarbij van groot belang. Het terugvallen op een sectorale aanpak heeft te grote risico's op versnippering en afwenteling en biedt onvoldoende koers en perspectief voor inwoners en ondernemers en is daarom slecht voor het de toekomst van het landelijk gebied.

De provincies zetten daarom in op:

- Regie voeren: we brengen gebiedspartijen samen en zoeken samen met hen naar oplossingen om verschillen te overbruggen. Tevens willen we landelijk kennis delen over gebiedsprocessen om niet telkens opnieuw het wiel uit te vinden.
- In de directe omgeving van Natura 2000 gebieden, in veenweidegebieden en in beekdalen nemen we gerichte, gebiedsmaatregelen voor water en natuur. Dit leidt ook tot vermindering van emissies. We zetten daarvoor ons beschikbaar instrumentarium in.
- Dit betekent een voortzetting van de aanpak die we met de provinciale gebiedsprogramma's hebben gekozen. Wij brengen samen met onze gebiedspartners verder in beeld wat nodig is voor herstel van natuur en het hydrologisch systeem waarmee we (land)gebruik balans brengen met het natuurlijk water- en bodemsysteem (water en bodem sturend).

C) Wat hebben we nodig van het Rijk?

De hierboven beschreven provinciale bijdrage dient gepaard te gaan met het invullen van belangrijke randvoorwaarden. We vragen van het Rijk:

- Een geborgde aanpak voor daling van stikstofemissies, met in ieder geval voldoende generieke maatregelen
- Financiële middelen en andere instrumenten die het provincies mogelijk maken om hun rollen goed in te kunnen vullen
- Wederzijdse bestuurlijke afspraken te maken met provincies en medeoverheden over het uitwerken van het programma van maatregelen en de wederzijds te leveren prestaties
- Om de maatregelen te borgen door juridische validatie van managementmaatregelen en innovaties mogelijk te maken
- Om flankerende maatregelen te nemen die alle betrokkenen een duurzaam perspectief garanderen
- Uit te werken op welke wijze we de geborgde emissiedaling in juridische zin kunnen gaan afdwingen, bijvoorbeeld via het systeem van best beschikbare technieken zoals bij het milieuspoor van vergunningverlening

Bijlage 1: Criteria

De provincies hanteren acht criteria om voorstellen van de MC E&N te beoordelen. Deze criteria worden ook gebruikt bij het bepalen van onze bijdrage aan de opgave rondom stikstof. De acht criteria zijn de volgende:

1. Vergunningverlening voor de zomer weer mogelijk maken

Te nemen maatregelen moeten op korte termijn geborgd effect hebben en vergunningverlening voor de zomer in het hele land weer mogelijk maken. Dit is nodig omdat we als provincies te maken hebben met veel handhavings- en intrekkingverzoeken.

2. Leiden tot geborgde stikstofreductie en geborgd natuurherstel

Het is noodzakelijk en urgent om te komen tot een overtuigend, realiseerbaar en geborgd pakket aan maatregelen dat leidt tot stikstofreductie en natuurherstel. Hiervoor is het nodig dat maatregelen genomen worden die aantoonbaar werken, tegenvallers kunnen ondervangen en leiden tot doelbereik.

3. Bijdrage uit alle sectoren

Provincies vinden het daarbij noodzakelijk dat de uitwerking laat zien dat iedere sector evenredig en naar rato bijdraagt aan de oplossing. Wat betreft de landbouw levert de hele keten zijn bijdrage aan de opgave. De bijdrage van sectoren moet samengaan met het voortbestaan van die sectoren en de impact van maatregelen op andere opgaven, zoals klimaat en water, wordt meegenomen in de keuze van de maatregelen.

4. Er is oog voor integraliteit

De maatregelen of het pakket aan maatregelen is waar mogelijk integraal en draagt als zodanig bij aan het behalen van klimaatdoelstellingen, waterkwaliteitsnormen en andere opgaven in het landelijk gebied.

5. Perspectief voor ondernemers

Het is noodzakelijk om ondernemers en burgers perspectief en daarmee meerjarig duidelijkheid te bieden. Er moet een balans zijn tussen ecologie en economie. Maatregelen moeten bezien worden in relatie tot de impact op de Nederlandse economie, in het besef dat het niet nemen van maatregelen ook een grote impact heeft op de Nederlandse economie.

6. Maatregelen moeten haalbaar en uitvoerbaar zijn. Dit betekent onder meer dat er voldoende middelen zijn om taken uit te kunnen voeren

Maatregelen moeten aantoonbaar effectief en kostenefficiënt zijn. Taken en middelen moeten in balans zijn. Aanvullende maatregelen die provincies nemen zijn alleen haalbaar als daarvoor ook de financiering, benodigd instrumentarium en capaciteit beschikbaar is.

7. Natuurherstel en vergunningverlening hand in hand laten gaan

Juridisch houdbare vergunningverlening is alleen mogelijk als er tegelijk gewerkt wordt aan geborgd natuurherstel.

8. Uitlegbaar en begrijpelijk

Er moet duidelijk onderbouwd worden hoe de maatregelen bijdragen aan het maatschappelijk belang, waarbij het weer mogelijk maken van vergunningverlening voor de zomer uitgangspunt is. De maatregelen of het pakket moet begrijpelijk, uitlegbaar en in 'normale mensentaal' geschreven zijn en gebaseerd zijn op een gezamenlijke feitenbasis.

Bijlage 4

Analyse IPO-inzet Catshuissessie 3 april o.b.v. IPO-bestuur 1 april en door colleges van GS ingebrachte punten

1. Aanleiding

In de bestuurlijke kopgroep van 7 april is afgesproken om de inbreng van de colleges van GS voor het IPO-bestuur van 1 april langs de IPO-inzet die is voorbereid voor de Catshuissessie van 3 april, te leggen. Doel is om te bepalen of en op welke onderdelen aanpassing of aanscherping nodig is en of hernieuwde besluitvorming door het IPO-bestuur nodig is.

2. Verslag IPO-bestuur 1 april (letterlijke weergave relevante passage)

"Het IPO-bestuur, en daarmee de Colleges van GS, kunnen zich vinden in de inzet zoals voorgesteld door de Kopgroep, met daarin opgenomen, op verzoek van Zeeland, de volgende twee toevoegingen:

- Provincies kunnen alleen een verantwoordelijkheid nemen voor emissies waarvan de bron bekend is en waarbij (kust-)provincies ook beschikken over de mogelijkheid om gerichte (emissie-reducerende) maatregelen bij die bron te nemen.
- De provincies zien dat de Vlaamse stikstofaanpak relevante elementen bevat die benut kunnen worden bij de ontwikkeling van een landelijk maatregelpakket.

Verder benadrukken de Kopgroep en het IPO-bestuur de volgende zaken:

- Geborgde maatregelen en juridisch en financieel houdbare dekking zijn voor provincies van groot belang.
- De provincies alleen kunnen niet voldoen aan alle acht de criteria. Daarvoor zijn ook Rijk en andere medeoverheden nodig. Wel kan nog gekeken worden naar de volgorde van de door de provincies gestelde criteria.
- Het wordt van belang geacht naar haalbare doelen te kijken als het gaat om emissiereductie.
- Het is aan het Rijk om met een concreet gedegen voorstel te komen, dus er moet gewaakt worden dat de provincies de gehele opgave voor hun verantwoordelijkheid nemen.

Mochten er nog verdere aandachtspunten uit de Colleges van GS zijn die relevant zijn voor de vervolgstappen, dan kunnen deze ambtelijk gedeeld worden met de IPO-organisatie."

3. Inbreng colleges GS en gevolgen voor de tekst van de IPO-inzet

Zie onderstaand overzicht met de punten die vanuit de colleges zijn ingebracht en de motivatie in de laatste kolom van de tabel, met het voorstel of deze punten al dan niet leiden tot gevolgen voor de tekst van de IPO-inzet. Punten om over te nemen in de inzet zijn in groen weergegeven.

4. Advies ambtelijke kopgroep aan bestuurlijke kopgroep (n.a.v. overleg 11 april)

- Instemmen met de bijlage, waarin is gemotiveerd of/hoe ingebrachte punten vanuit de colleges van GS gevolgen hebben voor de tekst van de IPO-inzet.
- Vaststellen dat nieuwe besluitvorming in het IPO-bestuur over de inzet niet nodig is. Reden: de punten die zijn ingebracht door de colleges van GS en de voorgestelde verwerking daarvan zijn verwerkt zover nodig, overige punten zijn niet principieel).

Bijlage: inbreng colleges GS en voorstel verwerking

Provincie	Terugkoppelingen uit of n.a.v. GS	Voorstel gevolgen voor tekst IPO-inzet?
Drenthe, inbreng GS via e-mail gedeputeerde Schuinder	- Kabinet is verantwoordelijk en treedt naar buiten als kabinet, niet namens IPO en andere stakeholders. IPO moet handen vrij hebben voor reactie op pakket kabinet. - PAS is gevallen door onvoldoende sturing op natuurherstel. Dit moet uitgangspunt MCEN zijn. - Natuurherstel moet voorop staan i.p.v. weer op gang brengen vergunningverlening. - Hoofdlijn akkoord, maar de volgende punten vinden we belangrijk: - Maatregelen moeten voldoende geborgd zijn. Wat wordt in spoor 1 bedoeld met 'Doelsturing gericht op een verplicht en afrekenbaar emissieplafond'? Is daar een dwingend karakter te bespeuren? - T0 bepalen bij de start van doelsturing, hoe gaat Den Haag dat borgen? - Tot 25 km is provincie verantwoordelijk valt te lezen in spoor 1 en 2, is die ring niet te groot? - Zonering: Drenthe heeft een aantal voorwaarden m.b.t. zonering i.v.m. de grote hoeveelheid versnipperde N2000-gebieden. - Zonering pas inzetten als emissiereductie na evaluatieperiode onvoldoende is afgenomen (model Vlaanderen). - Provinciaal maatwerk staat onvoldoende in de stukken. - Afstappen van 'one out all out' is essentieel. - Definitie grootste uitstoters en onderscheid tijdelijke maatregelen? - Herijking N2000, systeemwijziging? - Geen knaken geen taken.	- Geen gevolgen voor tekst inzet. - Geen gevolgen voor tekst inzet. - Geen gevolgen voor tekst inzet. Natuurherstel zit verwerkt in andere criteria. - Geen gevolgen voor tekst inzet. Verplicht en afrekenbaar impliceert een dwingend karakter. - Geen gevolgen voor tekst inzet. - Geen gevolgen voor tekst inzet. Onduidelijk waar deze interpretatie uit voortkomt. 25 km is de max. rekenafstand voor projecten. - Aangepast tekst inzet. Zonering is geen 'one size fits all' aanpak, maar wordt gebiedsgericht uitgewerkt. - Geen gevolgen voor tekst inzet. Generieke en gebiedsgerichte emissiereductie moeten samengaan om additionaliteit te onderbouwen. - Aangepast in inzet (zie zonering). - Aangepast in inzet (zie zonering). - Geen gevolgen voor tekst inzet. Definities zijn onderdeel nadere uitwerking maatregelen. - Geen gevolgen voor tekst inzet. Systeemwijziging in spoor 1 slaat op vergunningensystematiek. - Geen gevolgen voor tekst inzet.
Gelderland, via e-mail 1 april	Eens met de door de kopgroep voorgestelde lijn, waarbij opgemerkt wordt: - Verzoek om innovatie als maatregel explicieter te benoemen. - Het Rijk vragen om snelheid en maatregelen te blijven afstemmen met de provincies.	- Aangepast in spoor 2. - Geen gevolgen voor tekst inzet.
Nrd-Brabant, via e-mail loco- secretaris GS	Akkoord met de aangeleverde stukken, waarbij opgemerkt wordt: - Waar komt het Kabinet mee as. donderdag in het Catshuis? - Eerder is gesproken over een 120% reductiepad van wat je denkt nodig te hebben, dit zien we nog niet in de stukken. - Diepere betekenis / consequenties van de 'Vlaanderen aanpak'. - Rekenkundige ondergrens behoeft wettelijke verankering teneinde vergunningverlening op gang te krijgen in combinatie met een juridisch geborgd pakket door het Rijk.	- Geen gevolgen voor tekst inzet. - Aangepast in 'Wat vraagt dit van het Rijk'. 120% zal met name uit Rijksinzet moeten komen. - Geen gevolgen voor tekst inzet. Mogelijk na een evt. nadere analyse van de Vlaamse aanpak.

		- Geen gevolgen voor tekst inzet. Wijze van invoering mede afhankelijk van advies RvS. Lijn kopgroep: geborgd pakket is geen randvoorwaarde vooraf; wel nodig in totaalpakket voor opvangen gevolgen.
Noord-Holland, via mail 1 april	IPO-inzet heeft veel nuttige bouwstenen. Opmerkingen: - Zorg over snelheid en operationalisering Rijksmaatregelenpakket (omdat een provinciale bijdrage op zichzelf onvoldoende bereik heeft). Aandringen op urgentie. - Zorg over het pad naar de Voorjaarsnota i.v.m. de middelen voor natuurherstel. Is dat geborgd?	- Geen gevolgen voor tekst inzet. Is benadrukt. - Geen gevolgen voor tekst inzet.
Overijssel, aangescherpt GS-standpunt via e-mail	- Wederkerigheid tussen versoepelende maatregelen en emissie-reducerende maatregelen, dit moet in evenwicht zijn ook als het ingrijpend is, met als doel vergunningverlening weer mogelijk te maken. - Belang van voldoende generiek: als provincies gebiedsgericht iets moeten doen, staat daar een stevig generiek pakket vanuit het rijk naast. - De in de memo genoemde emissiereductiedoelstelling is te stellig (50% voor 2030). De emissie reductiedoelstelling dient realistisch en hanteerbaar te zijn voor betrokken sectoren. - Inzet op robuustheid voor natuur op de lange termijn en doen wat daarvoor nodig is.	- Geen gevolgen voor tekst inzet. Evenwicht zoet-zuur zit in criteria om pakket af te wegen (duidelijkheid / perspectief voor ondernemers) - Geen gevolgen voor tekst inzet. Punt is al gemarkeerd (provincies kunnen ca. 15% bijdragen, rest moet van het Rijk komen). - Aangepast in tekst inzet. De 50% staat er niet als emissiereductiedoelstelling van provincies en is zo ook niet bedoeld. - Geen gevolgen voor tekst inzet. Natuurherstel is onderdeel van onze criteria.
Utrecht, via mail 1 april	Akkoord met de aangeleverde stukken van de kopgroep, waarbij wordt opgemerkt: - Wettelijke verankering RKO, en harde koppeling met een juridisch geborgd pakket voor natuurverbetering - Beschikbare middelen	- Geen gevolgen voor tekst inzet. Wijze van invoering mede afhankelijk van advies RvS. Lijn kopgroep: geborgd pakket is geen randvoorwaarde vooraf; wel nodig in totaalpakket voor opvangen gevolgen. - Geen gevolgen voor tekst inzet. Voldoende middelen staat als randvoorwaarde genoemd.
Zeeland	De vooraf ingediende en tijdens het IPO-bestuur herhaalde punten van Zeeland zijn verwerkt in de IPO-inzet die diende voor de Catshuissessie. Geen aanvullende punten nadien.	- Geen gevolgen voor tekst inzet.

Zuid-Holland, punten uit ambtelijke annotatie t.b.v. GS	Punten spoor 1 - In gesprek met TK 27 maart jl. werd de optie genoemd om de definitie van toestemming aan te passen zodat ook PAS-meldingen daaronder zouden kunnen vallen. Is dat een reële optie en kan dat met terugwerkende kracht? Onderzocht door Houthoff advocaten, dus waarschijnlijk juridisch onderbouwd. Zou een goede aanvulling kunnen zijn. - Maatregelen moeten (om additionaliteit te kunnen onderbouwen) niet alleen daadwerkelijk genomen worden <i>maar ook bewezen effectief zijn</i>. - Ergens noemen dat stikstofreductie een natuurherstelmaatregel is. - Redenering om kortdurende projecten (tot 4 maanden) vrij te stellen is onjuist en een mogelijk nieuw geitenpad vergelijkbaar met de gesneuvelde bouwvrijstelling. Verslechtering moet worden uitgesloten; en hoewel de windrichting tijdelijk gunstig of ongunstig kan uitvallen, blijft AERIUS de best beschikbare methode om dat te beoordelen. Tijdelijke projecten met een relatief lage depositie kunnen vaak doorgang vinden via een ecologische onderbouwing (v.b. Porthos), wat een bestaande en zekerder route is. - De aangegeven optie om de resterende activiteit op te nemen in de gewenste eindsituatie van het gebied in het beheerplan klinkt erg als een vrijstelling (in feite een vergunning via het beheerplan). Dat heeft grote consequenties, want daarvoor is dan ook een passende beoordeling en plan-MER nodig (in feite zwaarder dan een vergunning). GS wil dit alleen in uitzonderingsgevallen doen; advies is deze optie weg te laten. - De tekst "...doelsturing en emissieplafonds zodanig vormgeven dat doelbereik volgens de vereisten van de Habitatrichtlijn aantoonbaar is" impliceert dat alleen stikstofreductie volstaat om doelen te halen. Voorstel alternatieve tekst: "...geborgd is dat de stikstofemissie voldoende daalt om niet langer een knelpunt te vormen voor het halen van de natuurdoelen." Punten spoor 2 - De met zonering haalbare depositiedaling is <i>gemiddeld</i> 80 mol. - In spoor 2 wordt voorgesteld te onderzoeken in hoeverre agrarisch gebruik planologisch te beschermen is op natuurgebieden en vice versa. Let op: hiermee beperk je de mogelijkheden om doelen te bereiken. Functieverandering moet altijd mogelijk blijven, anders wordt bijv. het ruilen van percelen ingewikkeld, zo niet onmogelijk. Dat is zowel voor landbouw als natuur niet gunstig. - Zeer bepalend voor aanvullende natuurmaatregelen is niet alleen stikstof, maar ook de Natuurherstelverordening. In het verplichte Natuurherstelplan dat daarvoor opgesteld moet worden, moet onder meer uitgewerkt worden welke natuurherstelmaatregelen getroffen moeten worden om de Natura 2000 doelen te halen, wat zeer waarschijnlijk leidt tot aanvullende afspraken tussen Rijk en provincie. Onder de subkopjes "aanvullende inzet, onder andere in zonering" en "inzet natuurbeheer" moet dus de Natuurherstelverordening ook genoemd worden. - Er wordt verwezen naar het belang van de 2,85 miljard van Programma natuur voor herstel van stikstofgevoelige natuur. Recent was er echter een notitie voorbijgekomen waaruit blijkt dat ook deze SPUK naar alle waarschijnlijkheid een 10% korting gaat krijgen. Advies het punt te maken dat het niet zo kan zijn dat we bezig zijn nieuwe afspraken te maken waarvoor meer geld benodigd is, terwijl ondertussen op de middelen voor de uitvoering van de huidige afspraken wordt bezuinigd.	- Geen gevolgen voor tekst inzet. De juridische houdbaarheid is onzeker. Die onzekerheid en nog minder vertrouwen in de overheid als deze optie niet houdbaar is zijn grote risico's. Ook blijven intrekkingverzoeken mogelijk. - Overnemen in tekst inzet. - Overnemen in tekst inzet onder spoor 2 (emissiereductie) - Geen gevolgen voor tekst inzet. Het is geen nieuw geitenpad maar een vergelijkbare wetenschappelijke redenering als de RKO: je mag niet rekenen met schijnzekerheid. - Geen gevolgen voor tekst inzet. Staat genoemd als optie om sowieso nader te bezien en mee te experimenteren. - Overnemen in tekst inzet. - Staat niet in de tekst, is niet verwerkt. - Geen gevolgen voor tekst inzet. Het gaat om onderzoeken, waarbij dit risico kan worden meegenomen in het onderzoek. - Aangepast bij aanvullende inzet zonering (onder kopje natuur) - Geen gevolgen voor tekst inzet.
Limburg	Geen (aanvullende) opmerkingen ontvangen	

Groningen	Geen (aanvullende) opmerkingen ontvangen	
Fryslân	Akkoord met de aangeleverde stukken / IPO-inzet	
Flevoland	Kennis genomen van de IPO-inzet	

From: "Floor de Vries"
Sent: Tue, 15 Apr 2025 16:11:33 +0200
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>; "Priscilla Speijer" <p.speijer@pzh.nl>
Cc: "Maureen ter Steege" <mb.ter.steege@pzh.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>; "Joey Engelen" <jjf.engelen@pzh.nl>
Subject: FW: Mariëtte van Leeuwen heeft 'Beantwoording Technische vragen SANE PvdD (14 april 2025)' met u gedeeld

En hierbij haar reactie op de technische vragen van de PvdD

Van: Mariëtte van Leeuwen <5.1.2.e@pzh.nl>
Verzonden: dinsdag 15 april 2025 16:04
Aan: Floor de Vries <fc.de.vries@pzh.nl>
Onderwerp: Mariëtte van Leeuwen heeft 'Beantwoording Technische vragen SANE PvdD (14 april 2025)' met u gedeeld



Mariëtte van Leeuwen heeft u uitgenodigd om een bestand te bewerken

Dit is het document dat Mariëtte van Leeuwen met u heeft gedeeld.



[Beantwoording Technische vragen SANE PvdD \(14 april 2025\)](#)



Deze uitnodiging werkt alleen voor u en personen met bestaande toegang.

Openen

Delen



Dit e-mailbericht wordt gegenereerd door het gebruik van Microsoft 365 door Provincie Zuid-Holland en kan inhoud bevatten die wordt beheerd door Provincie Zuid-Holland.

From: "5.1.2.e"
Sent: Tue, 15 Apr 2025 16:11:21 +0200
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>
Cc: "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>; "Floor de Vries" <fc.de.vries@pzh.nl>
Subject: FW: Technische vragen SGP over SANE en stakeholders 3e ronde
Attachments: Beantwoording technische vragen SGP over Samenhangende Aanpak Natuurherstel en Economie (4 april 2025) v3.docx, 2025-04 Overzicht Statekholders SANE.docx, 202503 Presentatie stakeholdergesprekken stikstofaanpak zuid-holland.pptx, RE: Technische vragen SGP over SANE en stakeholders 3e ronde, RE: Technische vragen SGP over SANE en stakeholders 3e ronde

Ha 5.1.2.e
Ze zijn alle drie akkoord (F en B bijgevoegd). Kan jij dit verder richting griffie brengen?
NB de lijst met stakeholders moet achter slot en grendel.
Met groet,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e
Verzonden: maandag 14 april 2025 20:56
Aan: Mariëtte van Leeuwen <5.1.2.e@pzh.nl>; Frank Rijkaart <5.1.2.e@pzh.nl>; Berend Potjer <5.1.2.e@pzh.nl>
CC: Floor de Vries <fc.de.vries@pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>; Maureen ter Steege <mb.ter.steege@pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>
Onderwerp: Technische vragen SGP over SANE en stakeholders 3e ronde

Dag Mariëtte, Frank en Berend,
Hierbij de (hopelijk) laatste versie van de technische vragen van de SGP over de stakeholderbijeenkomsten. Onze gezamenlijke laatste afdrank was dat we de namen van bedrijven/instellingen die we hebben uitgenodigd voor de stakeholderbijeenkomsten wel *vertrouwelijk* moeten delen.
Bijgevoegd de iets aangepaste tekst (1 zin in antwoord vraag 1 + melding bijvoeging powerpoint bij vraag 2), het overzicht van alle uitgenodigde stakeholders en de presentatie die we hebben gehouden.
Zijn jullie akkoord?
Met groet,

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e



M 5.1.2.e
E 5.1.2.e @pzh.nl
www.zuid-holland.nl/contact

Werkdagen: ma, di, wo, do, vr

Krachtig Zuid-Holland.

From: "Floor de Vries"
Sent: Tue, 15 Apr 2025 16:52:37 +0200
To: "Berend Potjer" <5.1.2.e@pzh.nl>; "Frank Rijkaart" <5.1.2.e@pzh.nl>; "Arne Weverling" <5.1.2.e@pzh.nl>; "Mariëtte van Leeuwen" <5.1.2.e@pzh.nl>
Cc: "Joey Engelen" <jjf.engelen@pzh.nl>; "Maureen ter Steege" <mb.ter.steege@pzh.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>
Subject: Overzicht insprekers en achtergrondinformatie
Attachments: Oplegger PO - Insprekers hoorzitting 16 april 2.0.docx

Dag Berend, Frank, Arne en Mariëtte,

Morgenmiddag is de hoorzitting over SANE. We verwachten maar liefst 34 insprekers. Ter voorbereiding hebben we een overzicht gemaakt van de insprekers en extra informatie per inspreker. Mochten er nog vragen zijn, dan horen we dat natuurlijk graag.

Fijne avond!

Met vriendelijke groet,

Floor de Vries

Bestuursadviseur van gedeputeerde Mariëtte van Leeuwen
(Financiën, Coördinatie ZH-PLG, EU-Internationaal, Gezond & Welzijn en Communicatie & Participatie en Public Affairs)



M 5.1.2.e
E fc.de.vries@pzh.nl

Provincie Zuid-Holland | Zuid-Hollandplein 1
Postbus 90602 | 2509 LP Den Haag

From: "5.1.2.e" <5.1.2.e@berenschot.nl>
Sent: Tue, 15 Apr 2025 18:15:03 +0200
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@berenschot.nl>; "Priscilla Speijer" <p.speijer@pzh.nl>; "Floor de Vries" <fc.de.vries@pzh.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>
Subject: RE: Agenda Kernteam stikstof 16-04

Dag allen,

In dit mapje de masterplanning en de eerste uitwerking voor de komende periode van overgangszones (afgestemd met 5.1.2.e / 5.1.2.e) en emissieplafonds (nog niet kunnen afstemmen met 5.1.2.e). Vanuit 5.1.2.e verwacht ik nog wat, ik heb daar morgenmiddag vermoedelijk pas contact over.

Ik pas vanavond nog een en ander aan in de planning.

[Vervolg uitwerking Sane](#)

Met vriendelijke groet

5.1.2.e
Senior consultant



5.1.2.e
<https://www.linkedin.com/in/5.1.2.e/>
Van Deventerlaan 31-51, 3528 AG Utrecht



Wil je weten hoe het is om te werken bij Berenschot? [Bekijk onze video!](#)

Van: 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>
Verzonden: dinsdag 15 april 2025 12:57
Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e@berenschot.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@berenschot.nl>; Priscilla Speijer <p.speijer@pzh.nl>; Floor de Vries <fc.de.vries@pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>

Onderwerp: Agenda Kernteam stikstof 16-04

Ha allen,

Bij deze de agenda voor morgen  [1 Coördinerend kernteam stikstof agenda 16-04.docx](#)

- 5.1.2.e gaf aan dat die zelf ook nog wat agendapunten zou toevoegen
- 5.1.2.e / 5.1.2.e voegen een planning toe
- Andere kunnen ook nog punten toevoegen

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e
5.1.2.e
Domein Water, Klimaat & Natuur



M: 5.1.2.e
E: 5.1.2.e @pzh.nl
www.zuid-holland.nl/contact

Werkdagen: ma, di, wo, do, vr

Krachtig Zuid-Holland.

Disclaimer

This e-mail and any attachment it contains is confidential and may contain legally privileged information.
If you are not the intended recipient, please note that this e-mail or any attachment may not be copied or disclosed or distributed to others.
If you have received this e-mail by error, please notify the sender immediately by return e-mail, and delete this message. All rights reserved.

This email has been scanned for viruses and malware, and may have been automatically archived.

Beantwoording Technische vragen VVD over SANE van 9 april 2025

1. De Rotterdamse Haven brengt voor heel Nederland een werkgelegenheid van meer dan 500.000 arbeidsplaatsen en een toegevoegde waarde van ruim 60 miljard euro met zich mee. Als we dit op dezelfde manier uitrekenen voor de land- en tuinbouwsector, wat zijn daar dan de arbeidsplaatsen en toegevoegde waarde?

Antwoord:

De land- en tuinbouwsector in Zuid-Holland leverde in 2022 voor 6,4 miljard euro aan toegevoegde waarde (het verschil tussen de marktwaarde van productie en de daarvoor ingekochte grondstoffen). Hiervan kwam ongeveer de helft (3,2 miljard euro) voor rekening van de primaire productie. De andere helft van de toegevoegde waarde werd geleverd door toelevering, verwerking en distributie. Van de genoemde 3,2 miljard euro kwam ongeveer 85% (2,7 miljard euro) voor rekening van de glastuinbouw. Het resterende deel werd geleverd door de akkerbouw, veehouderij, opengrond tuinbouw en visserij.

De land- en tuinbouwsector bood in 2022 ruimte aan bijna 60.000 arbeidsplaatsen. De primaire productie bood ruimte aan 32.000 arbeidsplaatsen. De overige arbeidsplaatsen waren te vinden in toelevering, verwerking en distributie. Van deze 32.000 arbeidsplaatsen nam de glastuinbouw ongeveer 80% (26.290 arbeidsplaatsen) voor haar rekening. De overige arbeidsplaatsen bevonden zich in de akkerbouw, veehouderij, opengrond tuinbouw en visserij.

Voor verdere details en informatie verwijzen we u graag naar de volgende rapportage: [De sociaal-economische situatie van het agrocomplex in de provincie Zuid-Holland in 2023](#).

2. Emissieplafond: weet een boer 1) wat zijn huidige uitstoot per hectare is? En 2) welke maatregelen hij kan nemen en welke effect in termen van emissiereductie in kg/ha die maatregel heeft? Kortom, heeft de boer een menu met kosten en baten waaruit hij kan kiezen? (3) Is een bedrijf levensvatbaar als je zomaar

30% ammoniakemissie reduceert?

Antwoord:

Het is goed te benadrukken dat voor alle maatregelen geldt dat deze nog verder uitgewerkt moeten worden. ~~Wat voorligt is een eerste aanzet. In de uitwerking moet er nog veel onderzocht worden, met, wordt er met stakeholders worden gesproken en moeten er inhoudelijke keuzes gemaakt worden. Voor h~~Het emissieplafond ammoniak ~~lopen we hiermee ook op in de wordt ook meegenomen in uitwerking van de Omgevingseffectrapportage (OER) die wordt uitgevoerd in het kader van de herziening van het omgevingsbeleid 2025, waarbij ook een gefaseerde invoering van het emissieplafond mogelijk is. Op het moment dat de rijksmaatregelen bekend zijn, zullen wij daar ook rekening mee houden~~Daarnaast moet rekening worden gehouden

Commented [BP1]: Zijn dit "vaste" arbeidsplaatsen of vooral seizoensarbeiders/arbeidsmigranten?

met de maatregelen die het Rijk neemt. Wanneer de maatregelen zijn uitgewerkt, is tijd nodig om de maatregelen te implementeren. Wanneer maatregelen normerend worden is het ook cruciaal om een redelijke implementatietermijn te hanteren zodat ondernemers de tijd hebben zich voor te bereiden en de benodigde ondersteuning kan worden geboden. Kortom, voorliggend pakket is de start van de uitwerking waarin nog veel onduidelijk is en waarin nog veel moet worden bepaald, overlegd en afgestemd.

(1) Niet elke boer weet wat zijn huidige uitstoot per hectare is. Uit de kringloopwijzer (KLW) kan een boer zijn emissie op bedrijfsniveau, het aantal hectare grasland (en eventueel ander land in gebruik) en de ammoniak uitstoot per hectare halen.

(2) Er is veel informatie over de mogelijke maatregelen op bedrijfsniveau en de (inschatting) van effecten van deze maatregelen. Hoe deze maatregelen precies uitpakken is bedrijfsafhankelijk. Erfcoaches (onderdeel van de subsidieregeling duurzame landbouw van de provincie Zuid-Holland) kunnen hierbij helpen.

Daarnaast bereiden we momenteel een KPI-project voor, in het KPI-project gaan groepen agrariërs vrijwillig aan de slag om de scores op de verschillende KPI's (waaronder NH3/ha) te verbeteren. Als provincie zijn we voornemens hierin begeleiding, studie- en kennisbijeenkomsten en resultaatbeloning aan te bieden. Dit KPI-project helpt agrariërs gevoel te krijgen bij waar ze nu staan en bij wat voor maatregelen mogelijk zijn om de scores te verbeteren. Mocht het emissieplafond op termijn ingevoerd worden, dan zullen wij daar aanvullend flankerend beleid voor moeten ontwikkelen om agrariërs te ondersteunen hun plafond te halen.

(3) Voor alle maatregelen geldt, ook voor maatregelen ten behoeve van de reductie van ammoniakuitstoot, dat er moet worden gekeken naar de effecten op het bedrijfsmodel. Met behulp van kwantitatieve modellen brengen we in beeld wat de effecten zijn en welk instrumentarium ingezet zou kunnen worden om de maatregelen bedrijfseconomisch mogelijk te maken.

Met een adviseur kan eerst gekeken worden naar welke maatregelen zonder grote investering doorgevoerd kunnen worden in het model, daarna welke innovatie er doorgevoerd kan worden met behulp van een provinciale ondersteuning dan wel subsidie. Voor de grootschalige systeeminvesteringen zijn we qua financiering afhankelijk van het Rijk.

Er is bewust voor gekozen niet te sturen met reductiepercentages maar met een plafond, zodat bedrijven die al hebben gereduceerd niet dubbel hoeven te reduceren. Een plafond van 35-45 kg NH3/hectare Een reductie van (gemiddeld) 30% van de ammoniakuitstoot is gekozen omdat dit een goede balans lijkt te bieden tussen emissiereductie en bedrijfseconomische haalbaarheid. Dit wordt in de OER en de gebiedsprocessen nader onderzocht. In de meeste gevallen praktisch haalbaar als daar voldoende compensatie voor wordt geboden omdat er (hoge) kosten/ investeringen mee zijn gemoeid. Daarnaast zal er sprake moeten zijn van een

Commented [BP2]: Dit is politiek/beleidsmatig (met financiële consequenties), dus hoort niet thuis bij technische vragen

Commented [BP3]: 5.2.1
5.2.1
5.2.1
5.2.1
5.2.1

~~redelijke implementatietermijn alvorens normerend een plafond kan worden vastgesteld.~~

3. Overgangszones N2000 gebieden: Er is destijds van activiteiten in N2000 gebieden afgesproken dat bestaand gebruik kon doorgaan. Worden (eigendoms)rechten ingeperkt in de overgangszones? Hoe verhoudt dat zich tot de afspraken rondom bestaand gebruik? Hoe groot worden de zones?

Antwoord:

In hoeverre huidige activiteiten in overgangszones mogelijk worden aangepast zal per N2000-gebied verschillen en is onderdeel van de verdere uitwerking. ~~De invulling van de overgangszones. Het is dan ook te vroeg om uitspraken te doen over inperking van (eigendoms)rechten. Bij voorkeur is dat sowieso niet nodig.~~ Veel is afhankelijk van meerdere drukfactoren die kunnen spelen in het desbetreffende N2000-gebied en welke maatregelen (bijvoorbeeld hydrologische maatregelen, extensiveren) passend zijn bij het aanpakken van deze drukfactoren.

Voor de grootte van de zones onderzoeken we in het OER (Omgevingseffectrapportage) van de Herziening 2025 van het Omgevingsbeleid twee alternatieven; een zone van een kilometer én een zone zo groot als nodig voor de spelende drukfactoren om een beeld te krijgen van de effecten van een zone. Op het moment dat blijkt dat er maatregelen nodig zijn, wordt op basis van de uitkomsten van de OER per N2000-gebied uitgewerkt wat het meest effectief is. Hierbij moet worden opgemerkt dat het in deze OER-uitwerking de drukfactor stikstof niet is meegenomen bij de overgangszones, maar enkel de drukfactoren exoten, recreatie en waterkwantiteit. ~~Stikstof is niet meegenomen omdat de stikstofdepositie in veel van onze Natura 2000-gebieden voor het grootste deel uit 'de deken' komt.~~

4. Strategisch grondbeleid: Wat is de return on investment van een provinciale beëindigingsregeling? Welke andere mogelijkheden zijn er die een hogere ROI hebben (dus aandeel gerealiseerd doel tov de investering)? Wat zijn de effecten op de grondmarkt als de provincie grootschalig grond gaat opkopen? Hoeveel geld is nu al beschikbaar voor strategische grondaankopen (evt inclusief opstallen)?

Antwoord:

De provinciale beëindigingsregeling komt aan de orde bij het onderdeel "natuurlijke stoppers" en niet bij "strategisch grondbeleid" en moet nog verder uitgewerkt worden. ~~De return on investment van een beëindigingsregeling hangt af van de specifieke uitwerking van de inhoud van de regeling. De regeling gaat niet uit van aankoop van een bedrijf, maar onder andere van vergoeding van de slooptkosten, vergoeding waardeverlies productiecapaciteit en vergoeding productierechten.~~

~~Een andere mogelijkheid is om losse stikstofruimte van een stoppende agrariër te verwerven. In euro's is dit verreweg de goedkoopste maatregel. Net als bij de~~

Commented [BP4]: Niet spreken over inperking eigendomsrechten, dat is niet aan de orde

~~beëindigingsregeling blijven de gronden in eigendom van de stoppende agrariër en ontstaan er dus geen mogelijkheden om deze te benutten voor bijvoorbeeld extensivering.~~

De provincie handelt in het strategisch grondbeleid altijd marktconform, op basis van een onafhankelijke taxatie om staatssteun te voorkomen. Vanuit dit strategisch grondbeleid kan er (los van de beëindigingsregeling) op strategische posities gronden verworven worden waarmee verplaatsingen of extensiveringen mogelijk zijn. Het is niet gezegd dat als er middelen beschikbaar komen voor strategische grondaankopen dat dan ook "grootschalig" grond wordt verworven. De Zuid-Hollandse grondmarkt kenmerkt zich al jarenlang door een zeer lage grondmobiliteit en dit zal niet zomaar wijzigen. Op dit moment mag GS tot een bedrag van € ^{5.1.2.b} (tot 2026, daarna daalt het bedrag naar € ^{5.1.2.b}) besluiten om strategische grondaankopen te doen ten laste van de algemene middelen. Voor de Regeling Provinciale Gebiedsgerichte Beëindiging veehouderijlocaties is op dit moment € 7,04 miljoen beschikbaar.

5. Een scheiding van Nox en NH3 wordt gemotiveerd vanwege de trend van de afgelopen 10 jaar. Welke daling (procentueel en absoluut) laat de emissie (dus niet depositie) van NH3 en Nox zien sinds referentiejaar 1990?

Antwoord:

Zie onderstaande cijfers van de emissieregistratie. Het betreffen absolute kilogrammen NOx en NH3, waarbij op te merken valt dat NH3 per kg veel meer stikstof bevat waardoor de absolute cijfers niet 1 op 1 te vergelijken zijn. De cijfers voor Zuid-Holland van 1990 zijn voor NH3 niet beschikbaar, daarom is voor een vergelijking voor heel Nederland weergegeven. In sommige deelgebieden zien we dat er al gewerkt is aan vermindering van ammoniakemissie en ook op bedrijfsniveau worden resultaten behaald, die niet direct in deze algemene cijfers terug zijn te zien.

NOx NL: 1990: 347kton, 2022: 121kton. Reductie van ong. 65%

NH3 NL: 1990: 723kton, 2022: 298kton. Reductie van ong. 59%

6. Er wordt ingezet op extensivering en ondersteuning gevraagd bij het rijk voor grondbeleid en instrumenten. Hoe wordt het verdienvermogen bij extensivering vergelijkbaar gehouden? Want kosten hoger en opbrengsten lager, leidt tot een verslechterd bedrijfsresultaat.

Antwoord:

Met behulp van kwantitatieve modellen brengen we in beeld wat de bedrijfseconomische effecten van onder andere extensivering zouden zijn en welk instrumentarium ingezet zou kunnen worden om extensivering bedrijfseconomisch

mogelijk te maken. Maatwerk zal daarnaast nodig blijven om de impact voor individuele bedrijven in kaart te brengen en hen te ondersteunen.

Welke impact extensivering precies heeft op het verdienvermogen is op dit moment nog niet te zeggen, omdat het Rijk nog met nieuw beleid moet komen. Tot die tijd blijven we dit onder de aandacht brengen. Voorbeelden uit het verleden die bijdroegen aan het verdienvermogen bij extensivering zijn het ANLB en de extensiveringsregeling. Ook onderzoeken wij of het mogelijk is bij overgangszones en/of extensieve landbouw een nieuwe functie kan worden in het omgevingsbeleid, zodat er meer mogelijkheden komen (bijvoorbeeld het afwaarderen van gronden).

7. Hoe kunnen boeren hun huidige ammoniakemissie berekenen om die te vergelijken met de 45/40/35 kg/ha?

Antwoord:

Zie antwoord op vraag 2, kopje 1.

8. Ik mis maatregelen t.a.v. de instandhouding. Zijn alle maatregelen voor verschraving (begrazing, maaien en afvoeren, verbieden vogelkolonies irt waterkwaliteit etc) allemaal al maximaal genomen?

Antwoord:

Het maatregelenpakket focust op bronmaatregelen (stikstofemissiereductie). Daarnaast zijn herstelmaatregelen, zoals in deze vraag bedoeld, inderdaad vereist om te komen tot natuurherstel. Bron- en herstelmaatregelen zijn echter niet onderling uitwisselbaar: Beide zijn noodzakelijk om de instandhoudingsdoelen te behalen.

In Natura 2000-gebieden worden reeds veel herstelmaatregelen genomen om de natuur te versterken en te herstellen. De effectiviteit van deze maatregelen is op de lange termijn echter beperkt als de onderliggende oorzaken van achteruitgang (waaronder stikstofdepositie) niet worden geadresseerd. Bovendien kunnen sommige maatregelen niet oneindig herhaald worden en kunnen ingrepen voor het ene natuurdoel ten koste gaan van het andere.

Binnen de huidige kaders wordt maximaal ingezet op natuurherstel. Zolang emissies niet gedaald zijn tot het gewenste niveau en andere drukfactoren niet worden beperkt, blijft het inzetten op herstelmaatregelen ook in de toekomst noodzakelijk.

9. Hoe draagt het instellen van een emissieplafond voor ammoniak bij aan de waterkwaliteitsdoelen (KRW) en de klimaatdoelen (methaan)?

Antwoord:

Het instellen van een emissieplafond is een vorm van doelsturing waarbij elke agrariër maatregelen kan nemen die passen bij het bedrijf en de omstandigheden. De ene maatregel zal meer bijdragen aan de stikstofreductie, methaanreductie en/of verbetering van de waterkwaliteit dan de andere. Over het algemeen geldt dat

extensivering bijdraagt aan alle drie de opgaven. Voor technologie geldt dat er grote verschillen zijn per maatregel en dat, hoewel ze ook de waterkwaliteit kunnen verbeteren, zich vooral richten op stikstof en beperkt op methaan.¹ Specifiek beleid is nodig om te zorgen dat de KRW ook daadwerkelijk bereikt worden en dat maatregelen in dit kader op logische plekken worden ingezet (plekken waar uitspoeling naar de bodem een probleem geeft vereisen andere maatregelen dan wanneer dit niet of nauwelijks het geval is).

¹ <https://edepot.wur.nl/684600>

From: "5.1.2.e" <5.1.2.e@nflux.nl>
Sent: Wed, 16 Apr 2025 09:04:21 +0200
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>; "5.1.2.e"
<5.1.2.e@pzh.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>;
"5.1.2.e" <5.1.2.e@freedom.nl>
Cc: "5.1.2.e@gemeentehw.nl" <5.1.2.e@gemeentehw.nl>; "5.1.2.e"
<5.1.2.e@pzh.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>
Subject: RE: Update 10-stappenplan: expert bijeenkomsten
Attachments: 3. 10-stappenplan_in tien stappen uit de vergunningencrisis_bron 5.1.2.e.docx, Duiding 10
puntenplan 5.1.2.e.docx

Allen,

Fijn dat je hier bij kunt zijn @5.1.2.e en zeker goed om een inhoudelijke lijn af te stemmen. Alvast een voorschot:

Op basis van de eerste input heb ik een eerste duiding van het stappenplan geschreven. Zie bijlage (duiding 5.1.2.e). Daarnaast heb ik in de bijlage ook de interne ambtelijke reacties op het plan vanuit Utrecht toegevoegd. Kijk daar alvast even naar. Ik zal dan contact opnemen met 5.1.2.e en 5.1.2.e om te bespreken wat er nog meer nodig is, of dat dit voor nu voldoet. Aan mij de schone taak om Frank dan te annoteren op de bijeenkomst en dat zal ik met jullie verder afstemmen.

Beste groet,

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e



Het Industriegebouw
Goudsesingel 52-214
3011 KD Rotterdam
www.nflux.nl

Van: 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>

Verzonden: dinsdag 15 april 2025 19:31

Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@nflux.nl>; 5.1.2.e
<5.1.2.e@pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@freedom.nl>

CC: 5.1.2.e@gemeentehw.nl; 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>

Onderwerp: Re: Update 10-stappenplan: expert bijeenkomsten

Ha allen,

Op verzoek van 5.1.2.e heb ik al een keer een (korte) reactie op het voorstel gegeven. Daarnaast heb ik het met 5.1.2.e er over gehad en vinden we het erg lastig om inhoudelijk te reageren omdat het nogal een wollig plan is en het niet per se slecht is, maar het niet de problematiek oplost waar we nu mee zitten. Het wordt door 5.1.2.e gepresenteerd als DE oplossing voor alle problemen, en dat is het naar ons idee niet.

Ik wil best naar die bijeenkomst gaan, maar dan vind ik het wel zaak dat we van tevoren nog even bij elkaar komen om de ambtelijke lijn af te stemmen en te kijken hoe die zich verhoudt tot de bestuurlijke lijn van Frank.

Groet,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e <5.1.2.e @pzh.nl>

Verzonden: dinsdag 15 april 2025 17:52

Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e @nflux.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e @pzh.nl>; 5.1.2.e

<5.1.2.e @pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e @pzh.nl>; 5.1.2.e

<5.1.2.e @freedom.nl>

CC: 5.1.2.e @gemeentehw.nl <5.1.2.e @gemeentehw.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e @pzh.nl>;

5.1.2.e <5.1.2.e @pzh.nl>

Onderwerp: RE: Update 10-stappenplan: expert bijeenkomsten

Voor wie er heen gaat: check even met 5.1.2.e De PS fractie van BBB heeft ons gevraagd op het stappenplan te reageren (weet even niet zeker of dat technische of statenvragen waren). Handig als we daar 1 lijn in trekken □

@5.1.2.e tkn

Van: 5.1.2.e <5.1.2.e @nflux.nl>

Verzonden: dinsdag 15 april 2025 17:39

Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e @pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e @pzh.nl>; 5.1.2.e

<5.1.2.e @pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e @pzh.nl>; 5.1.2.e

<5.1.2.e @freedom.nl>

CC: 5.1.2.e @gemeentehw.nl; 5.1.2.e <5.1.2.e @pzh.nl>

Onderwerp: FW: Update 10-stappenplan: expert bijeenkomsten

Allen,

Frank heeft besloten aanwezig te zijn bij de expertmeeting over het door het fieldlab voorgestane 10-stappenplan. Vanuit NH zal ook gedeputeerde Beemsterboer hierbij aanwezig zijn. Om meerdere redenen, zowel op inhoud, proces als bestuurlijke context, is het van belang dat één van ons hierbij aanwezig is. Zelf zou ik alleen digitaal kunnen aanhaken en dat is waarschijnlijk niet mogelijk. @5.1.2.e of @5.1.2.e zou één van jullie aan kunnen haken? Voor de zekerheid: vrijdag 25 april van 13u tot 15.30 op een nog nader te bepalen OV locatie, waarschijnlijk in Den Haag.

Beste groet,

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e



Het Industriegebouw
Goudsesingel 52-214
3011 KD Rotterdam
www.nflux.nl

Van: 5.1.2.e <5.1.2.e @pzh.nl>

Verzonden: maandag 14 april 2025 17:03

Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e @pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e @pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e @pzh.nl>; 5.1.2.e

5.1.2.e <5.1.2.e @pzh.nl>

CC: 5.1.2.e <5.1.2.e @nflux.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e @pzh.nl>; 5.1.2.e

<5.1.2.e [redacted]@pzh.nl>; 5.1.2.e [redacted] <5.1.2.e [redacted]@pzh.nl>

Onderwerp: Re: Update 10-stappenplan: expert bijeenkomsten

Ha 5.1.2.e [redacted] 5.1.2.e [redacted] en collega's,

Net ook in PO landbouw besproken. Frank kent de risico's. 10 puntenplan staan we zo niet achter. Frank zal 5.1.2.e [redacted] waar nodig terug fluiten heeft hij net aangegeven..

Enkele punten kunnen wel of anders. Frank wil zelf polshoogte nemen. Regie voor deelnemers aan expertmeeting ligt bij 5.1.2.e [redacted] Hij leidt de werkgroep rond fieldlab. Natuurlijk moet er ambtelijke vertegenwoordiging mee met Frank. Woensdag zit ik bij directeurenoverleg met Utrecht en NH om lijn af te stemmen. 5.1.2.e [redacted] zal ook Frank annoteren. Er zijn ook statenvragen gesteld over dit 10 puntenplan.

5.1.2.e [redacted] zal ook de annotatie voeden daarvoor. Een annotatie was al voor directeurenoverleg gemaakt. 5.1.2.e [redacted] spreekt woensdag ook de hoorzitting in, helaas.

Mvrgr.

5.1.2.e [redacted]

Verzonden vanaf [Outlook voor Android](#)

From: 5.1.2.e [redacted] <5.1.2.e [redacted]@pzh.nl>

Sent: Monday, April 14, 2025 2:53:00 PM

To: 5.1.2.e [redacted] <5.1.2.e [redacted]@pzh.nl>; 5.1.2.e [redacted] <5.1.2.e [redacted]@pzh.nl>; 5.1.2.e [redacted] 5.1.2.e [redacted]@pzh.nl>; 5.1.2.e [redacted] 5.1.2.e [redacted]@pzh.nl>

Subject: RE: Update 10-stappenplan: expert bijeenkomsten

Hi all,

Zie onderstaande vervolmail van 5.1.2.e [redacted] inzake expertsessies. Gericht aan 5.1.2.e [redacted] en met 5.1.2.e [redacted] 5.1.2.e [redacted] en 5.1.2.e [redacted] in de c.c. 5.1.2.e [redacted] en ik worden door 5.1.2.e [redacted] meegenomen.

De eerste sessie is gepland op 25 april en de (door 5.1.2.e [redacted] ?) geformuleerde spelregel is: **inhoudelijke expertise** inbrengen met als doel "verbeteren 10 stappenplan" om dat plan vervolgens met "iedereen" te delen.

Als we al meedoen lijkt me dat, gelet op de spelregel, toch vooral iets voor Team stikstof of Team Landbouw waarbij toch ook opvalt dat ook de drie gedeputeerden (Beemsterboer, Rijkaart, Sterk) zijn uitgenodigd voor de expertsessies waar "belangen verdedigen" geen rol zal spelen. Ik heb zelf nog grote aarzeling om ons hieraan te verbinden.

Graag jullie kijk nu deze nieuwe spelregels worden gecommuniceerd door 5.1.2.e [redacted]

5.1.2.e [redacted]

5.1.2.e [redacted]

Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied (ZH-PLG)

PT Proces- en Programma Management



E 5.1.2.e [redacted]@pzh.nl

M 5.1.2.e [redacted]

www.zuid-holland.nl/contact

Werkdagen: ma, di, wo, do, vr

Krachtig Zuid-Holland

Van: 5.1.2.e <5.1.2.e @pzh.nl>

Verzonden: maandag 14 april 2025 13:25

Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e @pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e @pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e @pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e @pzh.nl>;
5.1.2.e <5.1.2.e @pzh.nl>

Onderwerp: Update 10-stappenplan: expert bijeenkomsten

Hierbij een extra mail die 5.1.2.e hierover heeft gestuurd:

Van: 5.1.2.e <5.1.2.e @fieldlabgroenehart.nl>

Verzonden: vrijdag 11 april 2025 14:10:46 (UTC+01:00) Amsterdam, Berlin, Bern, Rome, Stockholm, Vienna

Aan: '5.1.2.e' <5.1.2.e @wij.land>; 5.1.2.e @hetnet.nl <5.1.2.e @hetnet.nl>;
5.1.2.e @boerennatuurzh.nl <5.1.2.e @boerennatuurzh.nl>; '5.1.2.e' <5.1.2.e @wur.nl>;
5.1.2.e @gmail.com <5.1.2.e @gmail.com>; 'Jelle Beemsterboer' <5.1.2.e @noord-holland.nl>;
mirjam.sterk <5.1.2.e @provincie-utrecht.nl>; Frank Rijkaart <5.1.2.e @pzh.nl>; '5.1.2.e' <5.1.2.e @hajk.nl>;
5.1.2.e @hajk.nl <5.1.2.e @hajk.nl>; 5.1.2.e @rabobank.nl <5.1.2.e @rabobank.nl>;
5.1.2.e @rabobank.nl <5.1.2.e @rabobank.nl>; '5.1.2.e' <5.1.2.e @ltonoord.nl>; 5.1.2.e
<5.1.2.e @provincie-utrecht.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e @pzh.nl>; '5.1.2.e'
<5.1.2.e @noord-holland.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e @wij.land>; '5.1.2.e'
<5.1.2.e @yuverta.nl>; '5.1.2.e' <5.1.2.e @yuverta.nl>; 5.1.2.e @provincie-
utrecht.nl <5.1.2.e @provincie-utrecht.nl>
CC: communicatie@fieldlabgroenehart.nl <communicatie@fieldlabgroenehart.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e @noord-
holland.nl>; '5.1.2.e' <5.1.2.e @ltonoord.nl>; '5.1.2.e' <5.1.2.e @ktczegveld.nl>;
5.1.2.e @kcg.nl <5.1.2.e @kcg.nl>; 5.1.2.e @hotmail.com <5.1.2.e @hotmail.com>;
5.1.2.e @hotmail.com <5.1.2.e @hotmail.com>;
secretariaat@boerenmetperspectief.nl <secretariaat@boerenmetperspectief.nl>; 5.1.2.e @ktczegveld.nl <5.1.2.e @ktczegveld.nl>;
'5.1.2.e' <5.1.2.e @provincie-utrecht.nl>; 5.1.2.e @ktczegveld.nl <5.1.2.e @ktczegveld.nl>; 5.1.2.e
<5.1.2.e @pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e @nflux.nl>; '5.1.2.e' <5.1.2.e @noord-holland.nl>; '5.1.2.e'
(5.1.2.e)' <5.1.2.e @minInv.nl>; 5.1.2.e)' <5.1.2.e @minInv.nl>; 5.1.2.e @5.1.2.e <5.1.2.e @5.1.2.e
>; '5.1.2.e' <5.1.2.e @provincie-utrecht.nl>; '5.1.2.e' <5.1.2.e @noord-holland.nl>;
5.1.2.e <5.1.2.e @freedom.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e @pzh.nl>; '5.1.2.e'
<5.1.2.e @noord-holland.nl>

Onderwerp: Update 10-stappenplan: expert bijeenkomsten

Beste fieldlab partners,

Op 22 maart stuurden we jullie het 10-stappenplan (borgen emissiereductie en op gang brengen vergunningverlening) toe met de vraag of het mogelijk zou zijn om hier met alle Fieldlab partners één geluid over te laten horen. Graag geef ik jullie een update.

Tussenstap: expert bijeenkomst(en)

Op basis van diverse reacties is in klein comité besloten om een tussenstap te maken: expertbijeenkomst(en) over het 10-puntenplan. Inmiddels is een eerste datum gepland (25 april) en is de uitnodiging daarvoor verstuurd (zie bijlagen). Het betreft een besloten bijeenkomst met het doel om kennis/expertise samen te brengen (verbinden) en geen standpunten uit te wisselen (belangen verdedigen). Als partner kan je je voor de expertbijeenkomst aanmelden (zie link in onderstaande mail), maar dat betekent dan wel dat je je conformeert aan het doel om kennis/expertise samen te brengen en je zelf ook expertise in kan brengen over borging emissiereductie, natuurbeheermaatregelen, doelbereik, financiering, vergunningverlening, toestemmingsverlening, stikstofbanken. Je moet dus wat kunnen brengen op wetenschappelijk niveau en niet (alleen) iets ophalen (luisteren). Uiteraard worden de uitkomsten van de expertbijeenkomsten met iedereen gedeeld in de vorm van een verbeterd 10-stappenplan.

Parallel 10-stappenplan informeel verstuurd

Parallel is het 10-stappenplan informeel verstuurd vanuit stichting Fieldlab Groene Hart aan provincies en Rijk met de vermelding, dat het 10-stappenplan vanuit de uitvoeringspraktijk/ van onderop is geformuleerd en de verschillende Fieldlab partners nog met elkaar moeten bezien in welke vorm ze het 10-stappenplan formeel willen aanbieden. De tip / het verzoek om het informeel alvast aan te bieden is ingegeven door de signalen, dat het werk bij zowel de provincies als de commissie Schoof ook in rap tempo doorgaat en de inhoud anders mosterd na de maaltijd zou zijn. De inhoud van het 10-stappenplan ligt dus al 'in de week'.

Vervolg

Na de expertbijeenkomst(en) maken we de balans op.

We hebben dus eerst antwoord nodig op de volgende vraag:

1. Geven de expertbijeenkomsten ons de indruk/bevestiging, dat er met het 10-stappenplan een plan ligt om de vergunningverlening weer op gang te brengen, dat ook wetenschappelijk inhoudelijk gedragen wordt?

Vervolgens ligt er nog een uitdaging:

2. Hoe kunnen we verder bouwen aan maatschappelijk draagvlak in de zin dat we nog beter duidelijk maken dat:
 - het 10-stappenplan open en verbindend is en in die zin 'van iedereen, voor iedereen is' (joint fact finding)
 - in het 10-stappenplan iedereen levert, niemand wordt uitgesloten, niemand wordt ontzien, zodat op de lange termijn iedereen wint (mutual gains)
 - we in Fieldlab Groene Hart geen stokpaardjes willen bereiden en dat alle maatregelen volwaardig meetellen en optellen tot een gezamenlijk resultaat op basis van de laatste wetenschappelijke kennis en praktijkervaring: dus naast innovatie in management en techniek ook extensivering (incl. ondersteunende regelingen voor grond en agrarisch natuurbeheer).

Na de expertbijeenkomsten zullen we jullie opnieuw informeren.

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e

5.1.2.e

Telefoon 5.1.2.e

www.fieldlabgroenehart.nl

Uitnodigingen ontvangen voor onze bijeenkomsten en het laatste nieuws ontvangen? Schrijf je dan hier in voor onze nieuwsbrief: [Aanmelden - Fieldlab Groene Hart - Nieuws](#)



Van: 5.1.2.e <5.1.2.e@fieldlabgroenehart.nl>

Verzonden: donderdag 10 april 2025 18:08

CC: '5.1.2.e' <5.1.2.e@noord-holland.nl>; '5.1.2.e' <5.1.2.e@pzh.nl>;
'5.1.2.e' <5.1.2.e@fieldlabgroenehart.nl>; '5.1.2.e' <5.1.2.e@provincie-utrecht.nl>; '5.1.2.e'
'5.1.2.e' <5.1.2.e@wur.nl>; '5.1.2.e' <5.1.2.e@tno.nl>; '5.1.2.e' (5.1.2.e)'
<5.1.2.e@minlnv.nl>; '5.1.2.e' <5.1.2.e@roglb.nl>; 'communicatie@fieldlabgroenehart.nl'; '5.1.2.e'
'5.1.2.e' <5.1.2.e@pzh.nl>; '5.1.2.e' <5.1.2.e@noord-holland.nl>; '5.1.2.e'
<5.1.2.e@nflux.nl>; '5.1.2.e' <5.1.2.e@noord-holland.nl>; '5.1.2.e' <5.1.2.e@provincie-utrecht.nl>; '5.1.2.e'
'5.1.2.e' <5.1.2.e@noord-holland.nl>; '5.1.2.e' <5.1.2.e@kzczegveld.nl>; '5.1.2.e' @kzczegveld.nl;
'5.1.2.e' @Hotmail.com' <5.1.2.e@hotmail.com>; '5.1.2.e' <5.1.2.e@freedom.nl>; '5.1.2.e'
'5.1.2.e' <5.1.2.e@nieuwkoop.nl>

Onderwerp: uitnodiging (1e) expertbijeenkomst 25 april 13.00-15.30

Geachte expert,

Graag nodigen wij u uit voor de (1e) expertbijeenkomst borging emissiereductie en vergunningverlening vanuit het Fieldlab Groene Hart (FLGH). De uitnodiging met agenda en achterliggende stukken treft u aan in de bijlage.

Datum en tijd: 25 april 13:00 tot 15:30 uur (aansluitend netwerkborrel)

Locatie: centrale locatie* (optie The Hague Conference Centre)

Gedeputeerden willen dóór

Om veehouders in gelegenheid te stellen gebruik te maken van de provinciale subsidieregelingen, hebben wij het voortouw genomen om de stappen die nodig zijn voor borging emissiereductie en vergunningverlening in versnelling te brengen. Het is immers voor iedereen een dossier dat bijna niet meer te ontrafelen valt. Dit is ook van groot belang voor de provincies, die geld klaar hebben staan om te investeren in [doorbraakinnovaties](#). De bijeenkomst van 25 april wordt in ieder geval door twee en mogelijk door drie gedeputeerden en vertegenwoordigers van het Regieorgaan bijgewoond om kennis te nemen van uw reactie op ons 10-stappenplan.

Aanmelden

Het betreft een besloten bijeenkomst gericht op specifieke expertise, zoals toegelicht in de uitnodiging en agenda. **U kunt [hier](#) aan- of afmelden.**

Schriftelijke reactie

We bieden u graag de gelegenheid om vooraf schriftelijk te reageren, ook als u op 25 april verhinderd bent. Dit kan door uw reactie te mailen naar 5.1.2.e [@fieldlabgroenehart.nl](mailto:5.1.2.e@fieldlabgroenehart.nl).

** Voor de bijeenkomst hebben we op dit moment nog meerdere locaties in optie, centraal gelegen, goed bereikbaar met OV en auto. De definitieve locatie maken we bekend bij de bevestiging van deelname.*

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e

5.1.2.e

Telefoon 5.1.2.e

www.fieldlabgroenehart.nl

[Fieldlab Groene Hart op LinkedIn](#)

Uitnodigingen ontvangen voor onze bijeenkomsten en het laatste nieuws ontvangen? Schrijf je dan hier in voor onze nieuwsbrief: [Aanmelden - Fieldlab Groene Hart - Nieuws](#)



1. *Inhoud:* Geef wetenschap en sector de opdracht om de emissie maatregelen juridisch te borgen met als methode:
 - a. Meten stal- en veldemissies
 - b. Doorontwikkelen technieken voor continue meten en monitoren veldemissies
 - c. Laat de sector een goed beveiligde data-infrastructuur ontwikkelen, in beheer van de landbouwsector zelf, waaruit ook inzichten op het gebied van NH₃ emissies op gebiedsniveau te halen zijn

Duiding: inhoudelijk prima, procesmatig is even de vraag wie aan wie 'opdrachten' geeft en wat precies ontwikkelt. In deze opzet lijkt het net alsof de overheden geen partij hierin zijn. Dat lijkt me onwenselijk. Maar dat is een governance-vraag, geen inhoudelijk bezwaar. Op hoofdlijnen zijn we dit natuurlijk al aan het doen.

2. *Inhoud:* neem emissiereductie maatregelen op in de begroting.

Duiding: dit is een vraag aan het Rijk. Provincies hebben inmiddels veel middelen vrijgemaakt. Onbenoemd heet hangijzer: inkrimping veestapel is ook een reductie maatregel en die zien we nergens terug. Wel extensiveren, maar dan alleen met het perspectief 'meer grond'.

3. *Inhoud:* vervang de wettelijke depositiedoelen door wettelijke reductiedoelen, gespecificeerd per sector en landsdeel.

Duiding:

- als provincie zijn we helemaal voor het sturen op emissies. Is in lijn met SANE en eerdere beleidsvoornemens.
- Aandachtspunt is wel dat de locatie van emissies echt wel uitmaakt voor de hoeveelheid veroorzaakte depositie op stikstofgevoelige natuur.
- De vraag is waarom een wetswijziging nodig zou zijn om op emissies te kunnen gaan sturen. Bovendien is dit een vraag aan het Rijk – maar als provincie zetten we hier al op in.
- Tot zover bekend is er nog geen breed gedragen alternatief voor de KDW, in welke vorm dan ook
- Antwoord op deze vraag (waarom wetswijziging) is vanuit het perspectief van de boeren: niet de staat van de natuur (kdw, hexanonen, etcetera) is leidend, maar een reduceren van emissies is leidend. Dit is meteen ook de manier om van de KDW, Acrius en hexanonen af te komen. Dat is op zich niet erg, maar wat is het alternatief die ook het natuurbelang voldoende recht doet?
- De nog openstaande vraag is dan: als we niet meer sturen op depositie, hoe meten we dan de kwaliteit van de natuur en hoe verhoudt zich een eventuele verslechtering van de staat van de natuur zich tot de vast te stellen emissiereductiedoelen?

- Als laatste de factor tijd: ook als we stikstof reduceren, duurt het lang voordat de natuur zich herstelt. Met een KDW kun je die tijdsfactor in die zin elimineren, dat je niet slechts naar herstel kijkt, maar naar wat er neerslaat zodat je daarna kunt uitgaan van natuurherstel. Zonder KDW moet je wachten tot de natuur in je metingen daadwerkelijk herstel laat zien en dat kan nog wel eens lang duren.

4. *Inhoud:* Doorontwikkeling NDA's.

Duiding:

- prima om NDA's door ontwikkelen. Provincie Zuid-Holland is daartoe bereid. Hier ligt ook een landelijk plan voor, inclusief uniformiteit. Dat volgen we.
- Tegelijkertijd is de inschatting dat je met de aanpassing van de NDA's echt niet het vergunningsprobleem oplost – immers, zo lang we niet genoeg stikstof uit de lucht halen zal de kwaliteit van de natuur niet (genoeg) verbeteren.
- Vooralsnog moeten we gewoon nog sturen op het onder de KDW brengen van de natuur. Zolang daar geen alternatief voor is, hebben we het daarmee te doen.
- Onduidelijk is hoe eventuele nieuw vormgegeven metingen over de staat van de natuur zich verhoudt tot eventuele bijstellingen van emissiereductiedoelen.

5. *Inhoud:* Doorontwikkeling NDA's

Duiding: zie bij 4). In aanvulling daarop: een simpele rekensom over hoeveel stikstof 'erin' minus hoeveel stikstof 'eruit' (door verschrallend natuurbeheer) is niet voldoende om vergunningverlening op gang te brengen. Ook omdat er eerder al vanalles in de bodem is gebracht en dat verleden haal je niet weg. Daarnaast voer je met verschrallend natuurbeheer ook stoffen af die je misschien wilt behouden.

6. *Inhoud:* beoordelingssystematiek NDA's aanpassen van 'one out-all out'

Duiding: als provincie doen we dit niet. Onze beheerplannen worden al gewoon per soort en per doel gespecificeerd. Op Rijksniveau speelt dit wel. Dit is dus een vraag aan het Rijk.

7. *Inhoud:* Budget voor natuurherstel oplijnen op aangepaste NDAs

Duiding: prima

8. *Inhoud:* Bepaal op basis van reductiepaden per sector (stap 2 en 3) en natuurherstelmaatregelen (stap 6 en 7) de langjarige trend per landsdeel. Op deze manier wordt voldaan aan het additionaliteitsbeginsel*** en kunnen vergunningen weer verleend worden.

Duiding: onze inschatting is dat alleen het formuleren van 'paden' niet voldoende zal zijn voor een rechter. Geborgde en onomkeerbare reductie wel. Alleen een

doel stellen zal geen standhouden. Verder geen bezwaar tegen reductiepaden 'an sich', maar is dus niet genoeg.

9. *Inhoud:* stikstofwinst vanuit reductiepaden via afromingspercentage naar stikstofbank

Duiding: wij zien niet hoe dit te rijmen is met recente gerechtelijke uitspraken

10. *Inhoud:* langjarig stikstofruimte verleasen mogelijk maken via wet- en regelgeving

Duiding:

- De tot nu toe bedachte constructies hiervoor hebben we juridisch laten toetsen. Deze toets gaf aan dat de bedachte constructies houden waarschijnlijk geen stand voor de rechter.
- Het aanpassen van wet- en regelgeving kan belemmeringen wegnemen. We staan open voor suggesties en mogelijkheden
- Als dat de constructie mogelijk maakt, levert dat nog steeds veel ingewikkelde vragen op waarbij er gedacht wordt aan marktorganisatie door de overheid en/of prijsstelling door de overheid. Dat lijkt ons onwenselijk
- Maar daarmee is nog niet gezegd dat verleasen niet kan, dat we daar tegen zouden zijn of dat we het niet willen. Meer onderzoek nodig.

In tien stappen uit de vergunningencrisis

Naar aanleiding van de uitspraak van de [Raad van State van 18 december](#) jl. en de [rechter in de zaak van Greenpeace tegen de staat van 22 januari](#) jl. hebben we ons 10-stappenplan [opgefrist](#):

Dit tien stappenplan is opgesteld door [5.1.2.e](#) fieldlab Groene Hart. Bijgevoegd een reactie van medewerkers van de Provincie Utrecht in rood.

1. Geef wetenschap (data-analyse) en sector (data verzamelen en beheren) opdracht om de emissiereductiemaatregelen juridisch te borgen. In bijlage 2 'De ideale Wetenschappelijke Onderzoekstaak (WOT)' is uitgewerkt hoe emissiereductiemaatregelen juridisch geborgd kunnen worden. Belangrijk basisprincipe is, dat de rechter geen 100% nauwkeurigheid vraagt, maar de zekerheid dat de overheid vergunningen verleent op basis van de 'beste wetenschappelijke kennis', conform [uitspraak ViA15](#). Dat moet dus georganiseerd worden.

5.2.1

i.

5.2.1

5.2.1

5.2.1

2. Neem voor veehouderij, bouw, industrie en verkeer de emissiereductiemaatregelen tot 2035 op in de begroting. Voor de veehouderij gaat het om een reductie van 40 kiloton ammoniak. De rundveehouderij alleen is goed voor 64 kiloton. Reductie van 40 kiloton (63%) vraagt een investering van ca. 3 miljard in scheiden van mest en urine (zie onderbouwing in bijlage 2).

5.2.1

5.2.1

5.2.1

5.2.1

3. Vervang de wettelijke depositiedoelen voor de N2000-gebieden (KDW gekoppeld aan hexagonen) door wettelijke reductiedoelen per sector en per landsdeel*.

5.2.1

5.2.1

5.2.1

5.2.1

5.2.1

5.2.1

5.2.1

5.2.1

4. [Ontwikkel de Natuurdoelanalyses \(NDA's\) door](#) met informatie over natuurlijke dynamiek: herstellend en bufferend vermogen door wind, water, bodemprocessen, begrazen en bemesting via planten (stikstoffixatie) en dieren (bemesten onder natuurlijke omstandigheden) conform uitspraak [Porthos](#). In de uitspraak Porthos is ecologisch onderbouwd, dat het effect van (te hoge) atmosferische depositie (= aanvoer stikstof vanuit de lucht) wordt gecompenseerd door de natuurlijke balans/dynamiek in de duinen.

5.2.1 [redacted]

5.2.1 [redacted]

5.2.1 [redacted]

5.2.1 [redacted]

5.2.1 [redacted]

5.2.1 [redacted]

5.2.1 [redacted]

5.2.1 [redacted]

5.2.1 [redacted]

5.2.1 [redacted]

5. [Ontwikkel de NDA's door](#) met informatie over verschralend natuurbeheer: afvoeren stikstof door kappen, rooien, maaien, begrazen, uitmijnen, of compenseren door aanvoer kalk (bijvoorbeeld schelpengruis) conform uitspraak [Kustzone Petten](#). In de uitspraak Kustzone Petten is ecologisch onderbouwd dat het effect van (te hoge) atmosferische depositie wordt gecompenseerd door afvoer van voedingsstoffen via verschralend beheer.

5.2.1 [redacted]

5.2.1 [redacted]

5.2.1 [redacted]

5.2.1 [redacted]

5.2.1 [redacted]

5.2.1 [redacted]

5.2.1 [redacted]

5.2.1 [redacted]

5.2.1 [redacted]

5.2.1 [redacted]

5.2.1 [redacted]

6. Pas de beoordelingssystematiek van NDA's aan van '[one out, all out](#)'** naar specificeren welke habitats verslechtering is geconstateerd of dreigt. Koppel daar de herstelmaatregelen aan, zoals benoemd in stap 4 en 5, en leg deze maatregelen vast in een beheerplan tot 2035.

5.2.1 [redacted]

5.2.1 [redacted]

5.2.1 [redacted]

5.2.1 [redacted]

5.2.1 [redacted]

5.2.1 [redacted]

5.2.1 [redacted]

7. Spits het budget voor natuurherstelmaatregelen tot 2035 toe op de aangepaste NDA's en beheerplannen, beginnend bij de habitats waar verslechtering is geconstateerd of dreigt.

5.2.1 [redacted]

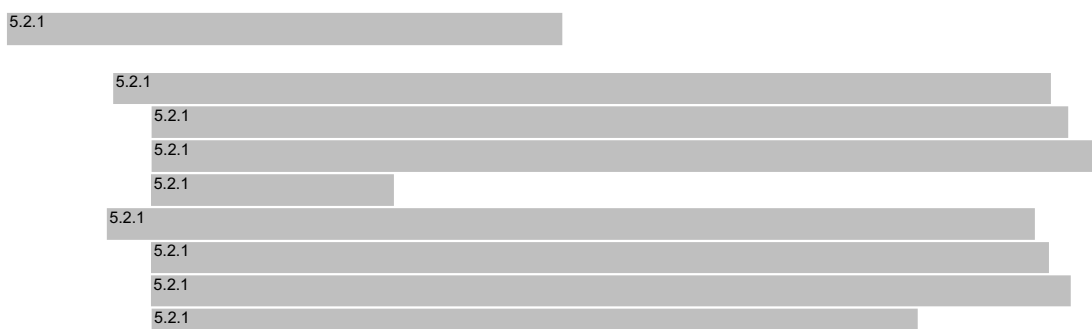
5.2.1 [redacted]

5.2.1 [redacted]

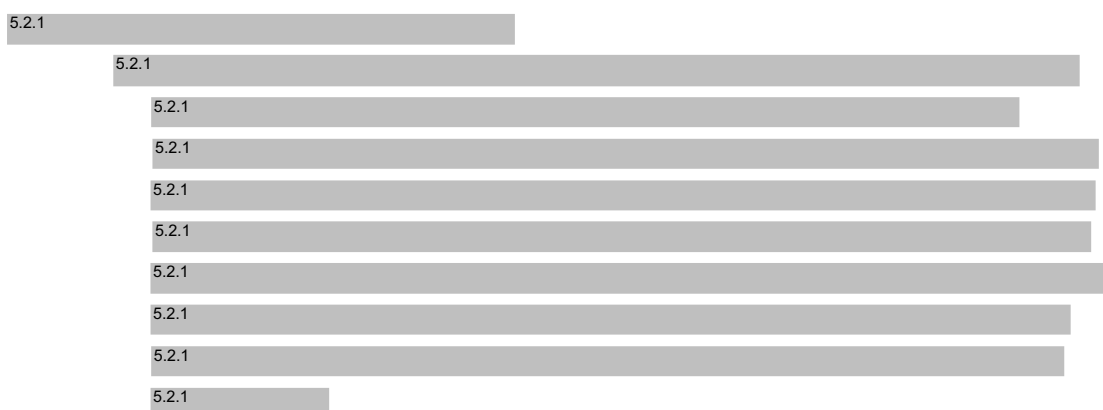
8. Bepaal op basis van reductiepaden per sector (stap 2 en 3) en natuurherstelmaatregelen (stap 6 en 7) de langjarige trend per landsdeel. Op deze manier wordt voldaan aan het additionaliteitsbeginsel*** en kunnen vergunningen weer verleend worden.



9. Bepaal op basis van stap 8 per landsdeel het afromingspercentage voor natuur en registreer de stikstofwinst die overblijft om toe te delen aan projecten in een [stikstofbank](#).



10. Stimuleer versnelde emissiereductie door langjarig verleen**** van stikstofwinst via een stikstofbank expliciet mogelijk te maken in wetgeving/beleidsregels (zie bijlage 2 en 4).



* De vergunningverlening is tot op heden gekoppeld aan de depositie die een project veroorzaakt op een hexagoon: een zeshoek met de oppervlakte van één hectare. Commissie Hordijk concludeerde: [AERIUS is niet geschikt voor vergunningverlening](#). Het rekenmodel kan de depositie van een project op een hexagoon niet uitrekenen; het rekenmodel wordt overvraagd, waardoor er sprake van een grote schijnzekerheid. Te vergelijken met de schijnzekerheid die je vindt als je een weermodel laat uitrekenen hoeveel milliliter van het water dat uit een plas, sloot of vijver verdamppt jaarlijks op een hectare terecht zal komen als condens of regen. Deze schijnzekerheid kan voor een belangrijk deel

verminderd worden door van berekende depositie (neerslag) per hexagoon naar emissie (uitstoot) per landsdeel te gaan.

** In de huidige systematiek kleurt een hexagoon rood bij het ontbreken van gegevens of het ontbreken van een gewenste doelsoort, ook al is deze soort daar al decennia niet waargenomen.

*** Het additionaliteitsbeginsel houdt in dat stikstofwinst alleen kan worden ingezet voor een nieuw project als er andere maatregelen getroffen worden om de effecten van overbelasting met stikstof zodanig te verminderen, dat de instandhoudingsdoelstelling (het behoud van natuurwaarden) is geborgd en – als er een verbeter- of hersteldoelstelling geldt – ook hard kan worden gemaakt, dat dit doel wordt gerealiseerd. Dit is in lijn met de redenering in het PBL rapport [Naar een uitweg uit de stikstofcrisis](#), dat een negatieve trend wat betreft de gunstige staat van instandhouding, niet direct betekent dat er niets meer kan. Er is in dat geval sprake van een 'nee, tenzij'. De 'tenzij' moet dan worden ingevuld met een ecologische onderbouwing, die aantoont dat een negatieve trend omgebogen kan worden naar een stabiele of gunstige staat van instandhouding doordat de effecten van de extra depositie teniet gedaan worden doordat er:

- generiek voldoende bronmaatregelen genomen worden en/of;
- gebiedsspecifiek voldoende onderhoud- en beheermaatregelen genomen worden.

**** [Verleasen](#) is wettelijk al mogelijk. Het is een vorm van extern salderen, waarbij 30% tijdelijk wordt afgeroomd voor natuur. Na de leaseperiode kan de vergunningruimte weer voor 100% gebruikt worden. In oktober 2020 is op DG-stikstof besloten dat de toepassing van verleasen beperkt wordt tot afspraken tussen twee bedrijven met een korte looptijd. De wet zegt niet dat het niet langer kan of voor meer bedrijven, maar ook niet dat het wel kan. Die kwetsbaarheid kan worden weggenomen door regels voor langjarig verleasen expliciet op te nemen in beleidsregels. Langjarig verleasen biedt drie voordelen:

Permanente natuurwinst:

Anders dan bij kort verleasen, wordt de stikstofwinst wel permanent afgeroomd voor natuur. In de Nieuwkoopse aanpak, zoals in [september 2020 gepresenteerd aan minister Schouten](#), stelden we voor permanent 44% af te romen voor natuur (zie verder bijlage 2 en 4).

Versnelde emissiereductie veehouderij (prikkel saldogever) zonder noodzaak tot schaalvergroting:

Een tweede voordeel is, dat een bedrijf niet in één keer maximaal hoeft te groeien door intern salderen op het moment dat het bedrijf investeert in emissiereductie (hollen of stilstaan), maar in de gelegenheid wordt gesteld om maximaal te verduurzamen en de groeiruimte die daardoor ontstaat te faseren.

Financiële prikkel emissiereductie saldonemer:

Een derde voordeel van langjarig verleasen is dat groene stikstofruimte (NH₃) niet permanent wordt omgezet naar grijze stikstofruimte (NO_x) zoals bij extern salderen, waardoor er een financiële prikkel is voor bouw, industrie en verkeer om NO_x te blijven reduceren en er een financiële prikkel is voor de landbouw om meer stikstofruimte vrij te spelen dan wettelijk nodig is op basis van wettelijke reductiedoelen per sector.

From: "Berend Potjer"
Sent: Wed, 16 Apr 2025 10:00:25 +0200
To: "Anne Koning" <5.1.2.e @pzh.nl>
Subject: Beantwoording Technische vragen BBB over SANE (11 april 2025)
Attachments: Beantwoording Technische vragen BBB over SANE (11 april 2025).docx

Als input

Beantwoording Technische vragen van BBB over Samenhangende Aanpak Natuurherstel en Economie (SANE) versie 11/4/25

Algemeen

- 1) Kunt u aangeven hoe SANE zich verhoudt tot de vervolgaanpak ZH-PLG, zoals onlangs in PS besloten, en de herziening van het Omgevingsbeleid (via OER)?

Antwoord:

De samenhang met de herziening omgevingsbeleid is beschreven op pagina 6 en 7 van de SANE-aanpak. De uitwerking van de eerste twee onderwerpen (het emissieplafond ammoniak en overgangszones nabij Natura 2000 gebieden) in deze voorliggende voorgestelde aanpak loopt inhoudelijk vooruit op het proces van de herziening van het Omgevingsbeleid. De maatregelen vallen echter binnen de kaders van de alternatieven die in de omgevingseffectrapportage (OER) worden onderzocht. ~~Daarom kunnen deze maatregelen in mei verder worden uitgewerkt als onderdeel van de herziening van het omgevingsbeleid. De OER wordt in mei afgerond. In juni ligt die ter besluitvorming voor in Gedeputeerde Staten. Als die nog aanleiding geeft voor aanpassingen van de herziening, worden die verwerkt in het Gedeputeerde Staten voorstel.~~

In de vervolgaanpak ZH-PLG is één van de sporen het concretiseren van beleid via de herziening van het Omgevingsbeleid. Uitvoering van voorgestelde maatregelen in SANE past binnen dit spoor.

Commented [BP1]: Volgens mij klopt dit niet helemaal, er wordt niet naar gevraagd dus beter weglaten

- 2) Kan een koppeling met bestaande doelstellingen in de begroting en de mate waarin het voorstel bijdraagt aan het doelbereik inzichtelijk gemaakt worden. Zie brief Advies Statengriffie over het Statenvoorstel SANE (7 april 2025).

Antwoord:

Het is ons niet duidelijk wat precies de vraag is, kunt u dit herformuleren?

- 3) Waarom wacht GS niet op de voorstellen van de MCEN? "In het voorjaar moet het proces van het Rijk tot resultaat komen en komt de MCEN met voorstellen".

Antwoord:

GS hebben op verzoek van provinciale staten beloofd om voor de commissievergadering met een voorstel te komen. Die belofte komen wij bij deze na ook omdat dervoor-gekozen-een-stap-naar-voren-te-zetten. De problematiek met vergunningverlening is groot is en er ~~moet~~ snel gehandeld moet worden. Deze aanpak is er juist op gericht om zelf te doen wat we kunnen doen als provincie en daarmee aan het Rijk de urgentie van het stikstofprobleem nog duidelijker te maken. We maken met onze aanpak ook duidelijk wat wij van het Rijk verwachten. Het was daarom juist zaak om dit voor de besluitvorming van de Ministeriële Commissie te publiceren.

- 4) Er is met meer dan 50 stakeholders vooraf gesproken over SANE. Kunt u ons een lijst verstrekken van deze stakeholders en zijn de verslagen van de stakeholdersessies openbaar?

Antwoord:

Er zijn vier rondes bestuurlijke gesprekken geweest met stakeholders. Deze gesprekken hebben plaatsgevonden in de week van 17-21 maart. Op 11 april is er nog een aparte sessie voor de Zuid-Hollandse gemeenten. Wij hebben met de partners afgesproken dat

deze gesprekken een vertrouwelijk karakter hebben en dat we de inhoud van de gesprekken niet naar buiten zouden brengen. Dit hebben we bewust gedaan om een sfeer te creëren waarin alles in vertrouwelijkheid met elkaar kon worden besproken. Er is dan ook na afloop geen informatie meegegeven over de gesprekken aan de stakeholders. Tevens is afgesproken met betrokken partijen dat er geen verslagen van deze gesprekken zouden worden gemaakt. Vanuit vertrouwelijkheid zijn we zeer terughoudend geweest met het delen van informatie.

- 5) Als Statenleden hebben we eerder de notitie “10-stappenplan borging emissiereductie en natuurherstel” ontvangen van 5.1.2.e (maart 2025, bijlage). Kunt u aangeven of u het eens of oneens bent met de 10 genoemde stappen en waarom deze aanpak niet is toegepast bij SANE?

Antwoord:

De notitie van 5.1.2.e is bekend. ~~Of, er kan hier echter niet aangegeven worden of we het eens of oneens zijn met de 10 stappen omdat dit is geen technische vraag is. Desgewenst kunnen we op een later moment een reactie op dit stuk delen.~~

- 6) Hoe werken de conclusies uit het RIVM-rapport “Ammoniak uit zee” door in de SANE-aanpak? Zie ook de brief van GS over deze problematiek (1 april 2025) en onze Technische vragen daarover.

Antwoord:

~~Zoals in de betreffende brief aangegeven is h~~Het rapport ‘Ammoniak uit zee’ geeft geen aanleiding om onze aanpak te veranderen. ~~In de kustgebieden is de invloed van ammoniak veel minder aanwezig dan in de gebieden meer landinwaarts gelegen. Onze aanpak — onderzoek naar generieke reductie door mogelijkheden rondom emissieplafond melkveehouderij — en onderzoeken of en zo ja rondom welke gebieden een overgangszone nuttig zou kunnen zijn — sluit hierbij aan.~~

- 7) Wat is het feitelijke en juridische verband tussen de energieproblematiek in de Rotterdamse Haven en natuurherstel/verslechtering bijv. rondom de Nieuwkoopse plassen? En is deze uitleg acceptabel voor MOB e.a. komende jaren?

Antwoord:

Het is ons niet duidelijk wat precies de vraag is, kunt u dit herformuleren?

- 8) Waarom is het verbeteren van NatuurDoelAnalyses (NDA's) voor een juiste beoordeling van natuurherstel of verslechtering niet opgenomen als 5^e spoor bij SANE. En welke extra eisen worden er gesteld aan natuurbeheer en monitoring door TBO's?

Antwoord:

Het maatregelpakket focust op bronmaatregelen (stikstofemissiereductie). Daarnaast is inderdaad natuurherstel noodzakelijk. Bron- en (natuur)herstelmaatregelen zijn echter niet onderling uitwisselbaar: beide zijn noodzakelijk om de instandhoudingsdoelen te behalen. Hoe wordt omgegaan met het verbeteren van de natuurdoelanalyses is toegelicht in het behandelvoorstel voor motie 1596 Verbeter de natuurdoelanalyses. Dit behandelvoorstel zal binnenkort naar Provinciale Staten worden verstuurd. Eisen ten aanzien van natuurbeheer en monitoring zijn vastgelegd in de subsidievoorwaarden. Ten aanzien van monitoring zullen nog afspraken gemaakt worden over aanvullende monitoring (aanvullend ten opzichte van wat al eerder is afgesproken). Dit wordt opgepakt bij het opstellen van monitoringsplannen voor de Natura 2000-gebieden.

Ammoniakemissieplafonds

- 1) Ammoniakemissieplafonds, kunt u aangeven of MCEN ook met ammoniakemissieplafonds gaat komen en met welke niveaus in welke gebieden?

Antwoord:

We zijn niet op de hoogte van de voorgenomen besluiten binnen de MCEN. In december echter kondigde LVVN-minister Wiersma aan in een Kamerbrief, dat zij overweegt om in te zetten op ammoniakreductieplafonds, waarbij de agrariër aan het roer staat als het aankomt hoe dat plafond wordt gehaald. Ook in een brief in januari jl. spreekt de minister over bedrijfsspecifieke emissienormen voor stikstof en broeikasgassen ([link](#) naar de brief). Op hoofdlijnen sluit de SANE-maatregel over emissieplafonds aan op de aangekondigde koers van de minister.

- 2) Kunt u een overzicht geven van het huidige ammoniakemissieplafond in de 3 ZH-PLG gebieden en bij hoeveel veehouders dit gemeten is en vooral hoe?

Antwoord:

Er zijn op dit moment geen ammoniakplafonds voor de 3 deelgebieden. De ammoniakemissie ~~kan niet volledig worden gemeten en~~ wordt op dit moment aan de hand van de kringloopwijzer bepaald. De provincie Zuid-Holland werkt aan een stoffenbalans om zo een goede, geborgde schatting te kunnen doen van de emissies van melkveehouders van de stal- en veldemissies. Op dit moment worden er in Zuid-Holland enkele stallen bemeten. Deze worden uitgebreid en aangevuld met veldmetingen in het Fieldlab Groene Hart.

- 3) Kunt u aangeven welke financiële vergoeding betrokken veehouders zullen ontvangen bij het toepassen van ammoniakreducerende maatregelen?

Antwoord:

~~Nog niet, dDit is onderdeel van verdere uitwerking. Hierbij valt te denken aan subsidie voor technische maatregelen die kunnen worden genomen of compensatie voor het verminderen van de omzet als gevolg van extensiveringsmaatregelen. In de OER wordt onderzocht wat de economische impact is van verschillende beleidskeuzes is op het agrarische verdienvermogen van bedrijven. In de verdere uitwerking van de maatregel emissieplafond zal dit ook worden meegenomen.~~

- 4) Kunt u aangeven welke innovaties toegestaan zijn om ammoniak te reduceren en welke methodes inmiddels wettelijk geborgd zijn?

Antwoord:

Voor zover ons bekend zijn er geen ammoniakreducerende maatregelen verboden. Op dit moment zijn van alle innovaties alleen voer- en managementmaatregelen wettelijk geborgd als methode om ammoniak te reduceren. Ook extensivering is wettelijk geborgd.

~~Voor technische innovaties, zoals aanpassingen aan stalsystemen, is vergunningverlening op dit moment zeer complex. Sinds de Rendac-uitspraak zijn er beperkingen gesteld aan intern salderen. Daarnaast functioneert het huidige beoordelingskader voor nieuwe stalsystemen niet goed. Dit kader is gebaseerd op de OW-codes uit de Omgevingswet (voorheen de RAV-systematiek), waarin veel innovaties nog niet zijn opgenomen.~~

~~Het Rijk werkt daarom aan een nieuw stelsel voor stalbeoordeling (Zie deze Kamerbrief). In Zuid-Holland wordt daarnaast gewerkt aan een stoffenbalans, waarmee de emissies van bedrijven nauwkeuriger en flexibeler kunnen worden ingeschat. Dit systeem is minder rigide dan de OW-codes en kan mogelijk beter omgaan met innovaties. Daarnaast vragen we in~~

~~onze communicatie met het Rijk voortdurend om voort te maken met de juridische borging van bestaande innovaties.~~

- 5) Wanneer gaan streefwaardes over in normen en hoe zal er dan op gehandhaafd worden? Verliezen veehouders die de norm niet halen hun milieuvergunning en daarmee hun bestaanszekerheid?

Antwoord:

Dit moet nog worden uitgewerkt en worden uitgezocht. De uitkomsten van de OER vormen een advies voor de uiteindelijke (politieke) besluitvorming over de verdere uitwerking van een mogelijke emissiestreefwaarde en/of -plafond en fasering in het Omgevingsbeleid.

- 6) Wat zijn de consequenties van genoemde ammoniakemissieplafonds op het verdienmodel van betrokken boeren? Graag in een overzicht met kosten en opbrengsten per situatie.

Antwoord:

Ook hier kunnen we op dit moment nog geen antwoord geven. Zodra het OER is afgerond, kunnen we hier meer over de zeggen.

Overgangszones

- 1) Er is veel onrust onder de boeren over overgangszones. Kunt u aangeven voor welke Natura2000 gebieden dit is bedoeld en 250 of 500 meter?

Antwoord:

Er zijn meerdere vormen van overgangszones. Overgangszones voor de drukfactoren exoten, recreatie en waterkwantiteit en overgangszones ten behoeve van stikstofreductie. De omvang en invulling van overgangszones is nog afhankelijk van de verdere uitwerking. In het OER onderzoeken we de aanpak van de drukfactoren exoten, recreatie en waterkwantiteit op alle Natura2000-gebieden. In het OER onderzoeken we twee alternatieven voor zonering rondom Natura2000-gebieden; een zone van 1 kilometer en een zone zo groot als nodig voor de specifieke drukfactoren per Natura 2000-gebied. Hierbij moet worden opgemerkt dat het in deze OER-uitwerking de drukfactor stikstof niet is meegenomen. ~~Stikstof is niet meegenomen omdat de stikstofdepositie in veel van onze Natura 2000-gebieden voor het grootste deel uit 'de deken' komt.~~

Commented [BP2]: Hiermee ondermijn je de volgende alinea

In het SANE-traject nemen we expliciet de uitwerking van overgangszones voor de drukfactor stikstof mee in de overgangszones. Wij menen dat overgangszones voor stikstof niet noodzakelijk en nuttig zijn voor alle Natura 2000-gebieden. Voor welke gebieden dit wel efficiënt kan zijn en wat de omvang is van de (overgangs)zone waarbinnen stikstofmaatregelen nodig zijn, is onderdeel van de verdere uitwerking.

- 2) Kunt u ook aangeven of dit overgangszones zijn rondom Natura 2000-gebieden of dat dit bufferstroken zijn rondom stikstofgevoelige habitats, juist in de Natura 2000-gebieden?

Antwoord:

Dit is onderdeel van nadere uitwerking.

- 3) Hoe ziet het maatwerk per overgangszone of bufferstrook er precies uit en wat wordt er verwacht van de betrokken boeren of natuurorganisaties?

Antwoord:

Het gaat hier om overgangszones t.b.v. natuurherstel in Natura 2000-gebieden. De exacte invulling is afhankelijk van de drukfactoren op een Natura 2000-gebied. Per Natura 2000-gebied wordt gekeken welke drukfactoren spelen, welke maatregelen hiervoor moeten worden genomen, welke activiteiten hiervoor moeten worden aangepast en hoe hier in samenwerking met de betrokken eigenaren/partijen uitvoering aan kan worden gegeven. Neem bijvoorbeeld de drukfactor waterkwantiteit. Om te bepalen welke maatregel nodig is om de drukfactor waterkwantiteit te beperken, zijn onder meer de hoogteligging en het bodemtype van het Natura 2000-gebied en de overgangszone relevant. Vervolgens wordt bepaald welke partners in de overgangszones een bijdrage kunnen leveren aan het oplossen van het knelpunt, via bijvoorbeeld een aanpassing van het gebruik of het peilbeheer. Tot slot wordt bepaald welk beleid moet worden geformuleerd om dit allemaal mogelijk te maken. Kortom: het is echt maatwerk per gebied.

- 4) Als gebieden al een eigen peilgebied hebben, hun eigen waterhuishouding en ammoniakaanpak, zoals bij de Nieuwkoopse plassen, is dan nog een overgangszone of bufferstrook nodig?

Antwoord:

Dit is afhankelijk van de in antwoord op vraag 1 benoemde drukfactoren die per Natura 2000-gebied spelen. De overgangszones zijn gericht op hun rol in de beheersing van meerdere drukfactoren. Als voor een gebied de waterkwantiteit geen drukfactor is, kunnen er voor ditzelfde gebied nog wel andere drukfactoren gelden waarvoor een overgangszone effectief kan zijn. Het gaat dus om een integrale aanpak van drukfactoren, waarbij wordt gekeken naar meekoppelkansen met andere doelen voor bijvoorbeeld bodemdaling tegen te gaan.

- 5) Wat is het feitelijke en juridische verband tussen ammoniakemissie vanuit de stal, ammoniakdepositie op de natuur en natuurherstel of verslechtering? En welke afstanden zijn hiermee gemoeid?

Antwoord:

Het verband tussen emissie en depositie is ingewikkeld omdat deze afhankelijk is van veel omstandigheden in de atmosfeer (temperatuur, luchtvochtigheid e.d.). Over een lange periode gemiddeld komt het erop neer dat ammoniak voor een deel in de nabijheid van de bron neerslaat en dat naarmate de afstand toeneemt het effect van de bron langzaam minder wordt. Een harde 'knip' is niet te maken, maar het effect neemt exponentieel af wanneer de afstand toeneemt. Depositie van stikstof leidt tot verzuring en vermesting, die hebben uitwerking op de natuur. Indien het habitattype stikstofgevoelig is en een overmaat heeft aan stikstof, is verslechtering van het habitattype meestal niet uit te sluiten.

- 6) Hoe passen deze overgangszones in de huidige ZH-PLG processen en hoe wordt de samenspraak met betrokken boeren en natuurorganisaties gegarandeerd?

Antwoord:

Zoals wij bij het antwoord op vraag 1 beschreven worden in het OER meerdere alternatieven getoetst voor de 'aanpak drukfactoren', waarbij ook onderzoek wordt gedaan naar zonering. De aanpak drukfactoren is één van de vijf onderwerpen in het OER die onder het thema 'ZH-PLG-onderwerpen' worden getoetst. Deze vijf onderwerpen zijn gekozen met het oog op verduidelijking van kaders voor specifiek de ZH-PLG gebiedsprocessen en lopen mee in de herziening omgevingsbeleid 2025.

De herziening omgevingsbeleid kent een participatietraject waarbij ook betrokken boeren en natuurorganisaties een inspraakreactie kunnen geven. Daarnaast wordt de aanpak drukfactoren op dit moment meegenomen in de uitwerking van de ZH-PLG gebiedsplannen die per deelgebied worden gemaakt door de gebiedspartners in samenwerking met de provincie.

Strategisch grondbeleid en regeling natuurlijke stoppers

- 1) Kunt u aangeven hoe deze 2 onderwerpen met elkaar samenhangen en hoe kunnen de PAS-melders hiermee echt opgelost worden?

Antwoord:

In het kader van het strategisch grondbeleid en de regeling natuurlijke stoppers kunnen bedrijven op vrijwillige basis worden aangekocht, bijvoorbeeld omdat er geen bedrijfsopvolger is. De beëindigingsregeling moet nog worden uitgewerkt, maar wij denken nu als inzet aan - richt zich op het uit de markt nemen van productierechten en de sloop van stallen. Strategisch grondbeleid richt zich op de aankoop van gronden (eventueel met opstallen en daarmee samenhangende productierechten). Beide zijn op vrijwillige basis. Soms kunnen ze samen worden ingezet, soms apart. In beide gevallen kan stikstofruimte worden aangekocht waarmee vergunningsverlening in brede zin een stap dichterbij is. Die stikstofruimte wordt in

een depositiebank geregistreerd. Dit zal niet de oplossing zijn voor alle PAS-melders maar de ruimte kan, mits er voldoende beschikbaar is op de juiste locaties en aan het additionaliteitsvereiste wordt voldaan, mogelijk gebruikt worden om PAS-melders te helpen.

- 2) Wat zijn natuurlijke stoppers en waar blijft de NH₃-stikstof van deze stoppers, komt deze in een regionale stikstofbank?

Antwoord:

Natuurlijke stoppers in deze maatregel zijn agrariërs die uit eigen beweging hun bedrijfsvoering op een specifieke locatie wensen te beëindigen, bijvoorbeeld omdat er geen bedrijfsopvolger binnen de familie is. Als wij een natuurlijke stopper via strategisch grondbeleid aankopen dan registreren we de stikstofruimte in de Depositiebank Algemeen Zuid-Holland 2024.

- 3) Zijn er ook natuurlijke stoppers bij de industrie en waar blijft de NO_x-stikstof van deze stikstof, komt deze in dezelfde regionale stikstofbank?

Antwoord:

Er zijn ook stoppers in de industrie, de maatregel voorziet echter alleen in het aankopen van agrarische bedrijven omdat dit, rekening houdend met de kosten voor opkoop en hoeveelheid emissie, het meest efficiënt is. Eventuele opkoop van industrie is onderwerp van nader onderzoek.

- 4) Hoe wordt de scheiding tussen NH₃ en NO_x in de markt gegarandeerd? En hoeveel boeren NH₃ is er afgelopen 5 jaar al naar industrie NO_x gelopen in Zuid-Holland?

Antwoord:

Salderen tussen ammoniak (NH₃) en stikstofoxiden (NO_x) is in de afgelopen jaren toegestaan geweest, en dit is nog steeds mogelijk binnen de landelijke beleidskaders. Er is geen systeem dat een scheiding tussen NH₃ en NO_x garandeert. In de praktijk wordt de weging van de stoffen (op basis van hun stikstofinhoud en effect op depositie) meegenomen in de vergunningverlening.

Sinds de zogenaamde Rendac-uitspraak is het juridisch en inhoudelijk complexer geworden om te salderen. Hierdoor vindt dit soort saldering momenteel in de praktijk nauwelijks plaats.

Er zijn, op korte termijn, geen specifieke cijfers beschikbaar voor Zuid-Holland over het aantal gevallen waarin agrarische NH₃-emissierechten zijn overgedragen aan industriële NO_x-ontvangers in de afgelopen vijf jaar. Wel is er vorig jaar een landelijke evaluatie gepubliceerd over extern salderen, ook tussen sectoren (<https://open.overheid.nl/documenten/bdc324c1-98a0-43b9-bc28-aab0d9179669/file>). Hieruit blijkt dat in 72% van de gevallen waarin er een agrarische saldogever was, de saldo-ontvanger eveneens agrarisch was. Dat betekent dat sector-overstijgend salderen, zoals van agrarisch naar industrie, relatief beperkt voorkomt.

- 5) Hoe kan er gegarandeerd worden dat boerengrond boerengrond blijft en niet verplicht opgekocht wordt voor extra natuur?

Antwoord:

Bij strategische verwerving is geen sprake van een dwingend instrument. Of de gebruiksmogelijkheden van grond en dus ook of het agrarische gebruik (bestemming) wordt gecontinueerd, wordt ~~ten~~ binnen het ruimtelijk spoor bepaald.

- 6) Hoe kan de stoppersregeling omgezet worden in een regeling voor blijvers, die willen investeren in geborgde, ammoniakreducerende technieken?

Antwoord:

Zowel een regeling voor natuurlijke stoppers als het ondersteunen van de investering in geborgde technieken zijn beiden nodig. Voor dit laatste is recent de subsidieregeling duurzame landbouw van de provincie Zuid-Holland vastgesteld. In de verdere uitwerking nemen we het juridisch instrumentarium en de benodigde middelen die daarmee gemoeid gaan mee.

N.B. Het recente Stikstof-rapport van 5.1.2.e zal nog toegevoegd worden met een paar extra vragen van BBB. Ik wacht nog op zijn schriftelijke reactie, gericht op Zuid-Holland.

Alvast dank.

Ad Merks

From: "5.1.2.e" "
Sent: Wed, 16 Apr 2025 11:22:38 +0200
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>;
"5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>
Subject: voorbeeld uitwerking maatregel strategisch grondbeleid
Attachments: Vervolg strategisch grondbeleid.docx

VB voor uitwerking
Koers na de zomer gereed, denk ik

Verdere uitwerking maatregel strategisch grondbeleid

Wat moet er gebeuren?

Spoor 1: het emissieplafond zelf

- Duidelijkheid creëren over sturingsopties:
 - Verordening
 - Omgevingswaarden met programma
 - Streefwaarden
 - Streefwaarden, programma en op termijn normering
- De uitkomsten van het OER moeten worden uitgewerkt worden in de maatregel en hoe zich dat verhoudt tot streefwaarde en normen
 - Een keuze over de hoogte emissieplafond
 - Definitieve keuze over de wijze van meten
- Zicht op impact maatregel op sector --> **nog open vlek wat hiervoor nodig is**

Spoor 2: flankerend beleid

- Juridische analyse: wat is nodig om normerend in te kunnen voeren
- Bepalen en uitwerken flankerend beleid

Spoor 3: Ontwerpen monitorings- en handhavingssysteem

- **Nog open vlek wat hiervoor nodig is**

Aandachtspunten

- Er lopen een aantal aanpalende trajecten zoals rondom ANLB en de stoffenbalans. Die zijn nauw gelieerd aan de emissieplafonds en de uitwerking daarvan
- Mogelijk interfereert dit met MCEN, dan daarop inspelen.
- Aanpassing omgevingsbeleid schuift op naar 30 september

Welk globaal tijdspad hoort daarbij?

Mei:

- Uitwerken mogelijke sturingsopties + juridische gevolgen
- Verbinding met OER versterken
- Start verkennen impact op sector

Juni:

- Bepalen welke sturingsopties ecologisch beoordelen (als nodig_
- Juridische analyse welk flankerend beleid is er nodig

Juli:

- Uitkomsten OER
- Bepalen welke sturingsoptie uitwerken
- Start uitwerken monitoring en handhaving
- Plan van aanpak stakeholdermanagement (gemeenten en sectorpartijen)

Juli-november:

- Aanpassen omgevingsbeleid: opnemen streefwaarden
- Uitwerken flankerend beleid
- Verder uitwerken monitoren en handhaving

Optimistische inschatting vanaf januari implementeren

Welke inhoudelijke keuzes voorzien we dat er in de komende maanden genomen moeten worden?

- Hoogte van plafond, manier van meten, normerend of alleen streef
- Flankerend beleid: waarvoor, voor wie en hoeveel geld?
- Monitoring: hoe dit in te richten
- Waar wel en niet op aansluiten in relatie tot landelijk beleid.

Wat hebben we hiervoor nodig

- Team ontwikkeling maatregel
 - 5.1.2.e
 - 5.1.2.e / 5.1.2.e (vanuit kernteam)
 - 0,5- 1 fte aanvulling uitwerking
 - Juridisch: 0, 133 fte + extern juridisch advies voor second opinion of juridische onafhankelijkheid (voorkomen 'eigen vlees keuren').
 - Financieel: 0,133 fte: uitdenken flankerend beleid
- Interne betrokkenen: commitment vanuit andere afdelingen om dit mogelijk te maken
 - ZHPLG?
 - Traject doelsturing vanuit team landbouw aanhaken.
 - Andere trajecten: stoffenbalans, anlb, technologie?
- Extern:
 - Waterschappen
 - Gemeenten
 - Ondernemers in overgangszones
 - Omgevingsdienst: handhaving

Commented [5.1.2.e]: of niet nodig?

From: "Floor de Vries"
Sent: Wed, 16 Apr 2025 11:33:33 +0200
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@berenschot.nl>; "Priscilla Speijer" <p.speijer@pzh.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>; "David van der Wilde" <da.vander.wilde@pzh.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>
Cc: "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>
Subject: Overzicht verstuurde antwoorden technische vragen SANE
Attachments: Beantwoording Technische vragen VVD over SANE (9 april 2025) V2.docx, Beantwoording Technische vragen BBB over SANE (11 april 2025) V2.docx, Beantwoording Technische vragen SANE GL PvdA (14 april 2025) V2.docx, Beantwoording Technische vragen SANE PvdD (14 april 2025) V2.docx, Beantwoording technische vragen SGP over Samenhangende Aanpak Natuurherstel en Economie (4 april 2025) v3.docx

Dag allemaal,

Voor het overzicht stuur ik jullie hierbij de verstuurde antwoorden op de technische vragen rondom SANE.

Groet,
Floor

Beantwoording Technische vragen van BBB over Samenhangende Aanpak Natuurherstel en Economie (SANE) versie 11/4/25

Algemeen

- 1) Kunt u aangeven hoe SANE zich verhoudt tot de vervolgaanpak ZH-PLG, zoals onlangs in PS besloten, en de herziening van het Omgevingsbeleid (via OER)?

Antwoord:

De samenhang met de herziening omgevingsbeleid is beschreven op pagina 6 en 7 van de SANE-aanpak. De uitwerking van de eerste twee onderwerpen (het emissieplafond ammoniak en overgangszones nabij Natura 2000 gebieden) in deze voorliggende voorgestelde aanpak loopt inhoudelijk vooruit op het proces van de herziening van het Omgevingsbeleid. De maatregelen vallen echter binnen de kaders van de alternatieven die in de omgevingseffectrapportage (OER) worden onderzocht. Daarom kunnen deze maatregelen in mei verder worden uitgewerkt als onderdeel van de herziening van het omgevingsbeleid. De OER wordt rond de zomer afgerond en ligt daarna ter besluitvorming voor. Als die nog aanleiding geeft voor aanpassingen van de herziening, worden die verwerkt. De doorontwikkeling van ZH-PLG gaat door. We blijven in gesprek met de gebieden en de bijbehorende partners.

- 2) Kan een koppeling met bestaande doelstellingen in de begroting en de mate waarin het voorstel bijdraagt aan het doelbereik inzichtelijk gemaakt worden. Zie brief Advies Statengriffie over het Statenvoorstel SANE (7 april 2025).

Antwoord:

Het is ons niet duidelijk wat precies de vraag is, kunt u dit herformuleren?

- 3) Waarom wacht GS niet op de voorstellen van de MCEN? "In het voorjaar moet het proces van het Rijk tot resultaat komen en komt de MCEN met voorstellen".

Antwoord:

GS hebben ervoor gekozen een stap naar voren te zetten. De problematiek met vergunningverlening is groot en er moet snel gehandeld worden. Deze aanpak is er juist op gericht om zelf te doen wat we kunnen doen als provincie en daarmee aan het Rijk de urgentie van het stikstofprobleem nog duidelijker te maken. We maken met ons voorstel ook duidelijk wat wij van het Rijk verwachten. Het was daarom juist zaak om dit zo snel mogelijk, voor de besluitvorming van de Ministeriële Commissie (die inmiddels is vertraagd) te publiceren.

- 4) Er is met meer dan 50 stakeholders vooraf gesproken over SANE. Kunt u ons een lijst verstrekken van deze stakeholders en zijn de verslagen van de stakeholdersessies openbaar?

Antwoord:

Er zijn vier rondes bestuurlijke gesprekken geweest met stakeholders. Deze gesprekken hebben plaatsgevonden in de week van 17-21 maart. Op 11 april is er nog een aparte sessie voor de Zuid-Hollandse gemeenten geweest. Wij hebben met de partners afgesproken dat deze gesprekken een vertrouwelijk karakter hebben en dat we de inhoud van de gesprekken niet naar buiten zouden brengen. Dit hebben we bewust gedaan om een sfeer te creëren waarin alles in vertrouwelijkheid met elkaar kon worden

besproken. Er is dan ook na afloop geen informatie meegegeven over de gesprekken aan de stakeholders. Tevens is afgesproken met betrokken partijen dat er geen verslagen van deze gesprekken zouden worden gemaakt. Vanuit vertrouwelijkheid zijn we zeer terughoudend geweest met het delen van informatie.

- 5) Als Statenleden hebben we eerder de notitie “10-stappenplan borging emissiereductie en natuurherstel” ontvangen van Paul Rijken (maart 2025, bijlage). Kunt u aangeven of u het eens of oneens bent met de 10 genoemde stappen en waarom deze aanpak niet is toegepast bij SANE?

Antwoord:

De notitie van Paul Rijken is bekend. In een later stadium kunnen we hierover gezamenlijk een standpunt innemen.

- 6) Hoe werken de conclusies uit het RIVM-rapport “Ammoniak uit zee” door in de SANE-aanpak? Zie ook de brief van GS over deze problematiek (1 april 2025) en onze Technische vragen daarover.

Antwoord:

Het rapport ‘Ammoniak uit zee’ geeft op dit moment geen aanleiding om onze aanpak te veranderen. In de kustgebieden is de invloed van ammoniak veel minder aanwezig dan in de gebieden meer landinwaarts gelegen. Onze aanpak – onderzoek naar generieke reductie door mogelijkheden rondom emissieplafond melkveehouderij- en onderzoeken of en zo ja rondom welke gebieden een overgangszone nuttig zou kunnen zijn – sluit hierbij aan.

- 7) Wat is het feitelijke en juridische verband tussen de energieproblematiek in de Rotterdamse Haven en natuurherstel/verslechtering bijv. rondom de Nieuwkoopse plassen? En is deze uitleg acceptabel voor MOB e.a. komende jaren?

Antwoord:

Het is ons niet duidelijk wat precies de vraag is, kunt u dit herformuleren?

- 8) Waarom is het verbeteren van NatuurDoelAnalyses (NDA's) voor een juiste beoordeling van natuurherstel of verslechtering niet opgenomen als 5^e spoor bij SANE. En welke extra eisen worden er gesteld aan natuurbeheer en monitoring door TBO's?

Antwoord:

Het maatregelpakket focust op bronmaatregelen (stikstofemissiereductie). Daarnaast is inderdaad natuurherstel noodzakelijk. Bron- en (natuur)herstelmaatregelen zijn echter niet onderling uitwisselbaar: beide zijn noodzakelijk om de instandhoudingsdoelen te behalen. Hoe wordt omgegaan met het verbeteren van de natuurdoelanalyses is toegelicht in het behandelvoorstel voor motie 1596 Verbeter de natuurdoelanalyses. Dit behandelvoorstel zal binnenkort naar Provinciale Staten worden verstuurd. Daarnaast zijn er recent Statenvragen beantwoord over dit onderwerp.

Ammoniakemissieplafonds

- 1) Ammoniakemissieplafonds, kunt u aangeven of MCEN ook met ammoniakemissieplafonds gaat komen en met welke niveaus in welke gebieden?

Antwoord:

We zijn niet op de hoogte van de voorgenomen besluiten binnen de MCEN. In december echter kondigde LVVN-minister Wiersma aan in een Kamerbrief, dat zij overweegt om in te zetten op ammoniakreductieplafonds, waarbij de agrariër aan het roer staat als het aankomt hoe dat plafond wordt gehaald. Ook in een brief in januari jl. spreekt de minister over bedrijfsspecifieke

emissienormen voor stikstof en broeikasgassen ([link](#) naar de brief). Dat is in lijn met het SANE-voorstel. .

- 2) Kunt u een overzicht geven van het huidige ammoniakemissieplafond in de 3 ZH-PLG gebieden en bij hoeveel veehouders dit gemeten is en vooral hoe?

Antwoord:

Er zijn op dit moment geen ammoniakplafonds voor de 3 deelgebieden. De ammoniakemissie kan niet volledig worden gemeten en wordt op dit moment aan de hand van de kringloopwijzer bepaald. De provincie Zuid-Holland werkt aan een stoffenbalans om zo een goede, geborgde schatting te kunnen doen van de emissies van melkveehouders van de stal- en veldemissies.

- 3) Kunt u aangeven welke financiële vergoeding betrokken veehouders zullen ontvangen bij het toepassen van ammoniakreducerende maatregelen?

Antwoord:

Dit is onderdeel van verdere uitwerking.

- 4) Kunt u aangeven welke innovaties toegestaan zijn om ammoniak te reduceren en welke methodes inmiddels wettelijk geborgd zijn?

Antwoord:

Op dit moment zijn van alle innovaties alleen voer- en managementmaatregelen wettelijk geborgd als methode om ammoniak te reduceren. Ook extensivering is wettelijk geborgd. Voor technische innovaties, zoals aanpassingen aan stalsystemen, is vergunningverlening op dit moment zeer complex. Sinds de Rendac-uitspraak zijn er beperkingen gesteld aan intern salderen. We vragen in onze communicatie met het Rijk voortdurend om voortgang te maken met de juridische borging van innovaties.

- 5) Wanneer gaan streefwaardes over in normen en hoe zal er dan op gehandhaafd worden? Verliezen veehouders die de norm niet halen hun milieuvergunning en daarmee hun bestaanszekerheid?

Antwoord:

Dit moet nog worden uitgewerkt en worden uitgezocht. De uitkomsten van de OER vormen een advies voor de uiteindelijke (politieke) besluitvorming over de verdere uitwerking van een mogelijke emissiestreefwaarde en/of -plafond en fasering in het Omgevingsbeleid.

- 6) Wat zijn de consequenties van genoemde ammoniakemissieplafonds op het verdienmodel van betrokken boeren? Graag in een overzicht met kosten en opbrengsten per situatie.

Antwoord:

Zodra het OER is afgerond, verwachten we u hier meer over te kunnen zeggen.

Overgangszones

- 1) Er is veel onrust onder de boeren over overgangszones. Kunt u aangeven voor welke Natura2000 gebieden dit is bedoeld en 250 of 500 meter?

Antwoord:

Wij menen dat overgangszones voor stikstof lang niet altijd noodzakelijk en nuttig zijn voor alle Natura 2000-gebieden. Voor welke gebieden dit wel efficiënt kan zijn en wat de omvang is van de (overgangs)zone waarbinnen stikstofmaatregelen nodig zijn, is onderdeel van de verdere uitwerking. Uitgangspunt is dat er voldoende bescherming moet zijn gerekend vanaf de stikstofgevoelige overbelaste natuur.

Voor de overige drukfactoren geldt dat de omvang en invulling van overgangszones nog afhankelijk is van de verdere uitwerking in het OER en de gebiedsprocessen. In het OER onderzoeken we de aanpak van de drukfactoren exoten, recreatie en waterkwantiteit op alle Natura2000-gebieden. Hierbij wordt gekeken naar twee alternatieven voor zonering rondom Natura2000-gebieden; een zone van 1 kilometer en een zone zo groot als nodig voor de specifieke drukfactoren per Natura 2000-gebied. Stikstof is niet meegenomen in deze OER uitwerking voor overgangszones, omdat de stikstofdepositie in veel van onze Natura 2000-gebieden voor het grootste deel uit 'de deken' komt.

- 2) Kunt u ook aangeven of dit overgangszones zijn rondom Natura 2000-gebieden of dat dit bufferstroken zijn rondom stikstofgevoelige habitats, juist in de Natura 2000-gebieden?

Antwoord:

Voor de drukfactor stikstof zal gerekend vanaf de stikstofgevoelige overbelaste natuur een overgangszone worden gevormd die deze genoeg bescherming biedt. Een deel van de zonering zal vermoedelijk daardoor binnen het betreffende Natura 2000-gebied vallen.

- 3) Hoe ziet het maatwerk per overgangszone of bufferstrook er precies uit en wat wordt er verwacht van de betrokken boeren of natuurorganisaties?

Antwoord:

Het is maatwerk per gebied, we doen dit samen met de gebiedsprocessen.

- 4) Als gebieden al een eigen peilgebied hebben, hun eigen waterhuishouding en ammoniakaanpak, zoals bij de Nieuwkoopse plassen, is dan nog een overgangszone of bufferstrook nodig?

Antwoord:

Dit is afhankelijk van de in antwoord op vraag 1 benoemde drukfactoren die per Natura 2000-gebied spelen. Het gaat om een integrale aanpak van drukfactoren, waarbij wordt gekeken naar meekoppelkansen met andere doelen. Daarom is het te vroeg om hier een uitspraak over te doen. .

- 5) Wat is het feitelijke en juridische verband tussen ammoniakemissie vanuit de stal, ammoniakdepositie op de natuur en natuurherstel of verslechtering? En welke afstanden zijn hiermee gemoeid?

Antwoord:

Het verband tussen emissie en depositie is ingewikkeld omdat deze afhankelijk is van veel

omstandigheden in de atmosfeer (temperatuur, luchtvochtigheid e.d.). Over een lange periode gemiddeld komt het erop neer dat ammoniak voor een deel in de nabijheid van de bron neerslaat en dat naarmate de afstand toeneemt het effect van de bron minder wordt. Een harde 'knip' is niet te maken, maar het effect neemt af wanneer de afstand toeneemt. Depositie van stikstof leidt tot verzuring en vermesting, die hebben uitwerking op de natuur. Indien het habitatype stikstofgevoelig is en een overmaat heeft aan stikstof, is verslechtering van het habitatype meestal niet uit te sluiten.

- 6) Hoe passen deze overgangszones in de huidige ZH-PLG processen en hoe wordt de samenspraak met betrokken boeren en natuurorganisaties gegarandeerd?

Antwoord:

Zoals in vraag 1 beschreven, worden in het OER meerdere alternatieven getoetst voor de 'aanpak drukfactoren', waarbij ook onderzoek wordt gedaan naar zonering. De aanpak drukfactoren is één van de vijf onderwerpen in het OER die onder het thema 'ZH-PLG-onderwerpen' worden getoetst. Deze vijf onderwerpen zijn gekozen met het oog op verduidelijking van kaders voor specifiek de ZH-PLG gebiedsprocessen en lopen mee in de herziening omgevingsbeleid 2025.

De herziening omgevingsbeleid kent een participatietraject waarbij ook betrokken boeren en natuurorganisaties een inspraakreactie kunnen geven. Daarnaast wordt de aanpak drukfactoren op dit moment meegenomen in de uitwerking van de ZH-PLG gebiedsplannen die per deelgebied worden gemaakt door de gebiedspartners in samenwerking met de provincie.

Strategisch grondbeleid en regeling natuurlijke stoppers

- 1) Kunt u aangeven hoe deze 2 onderwerpen met elkaar samenhangen en hoe kunnen de PAS-melders hiermee echt opgelost worden?

Antwoord:

In het kader van het strategisch grondbeleid en de regeling natuurlijke stoppers kunnen bedrijven op vrijwillige basis worden aangekocht ten behoeve van doelrealisatie. Het vraagstuk t.a.v. de PAS-melders is afhankelijk van de inzet van het Rijk.

- 2) Wat zijn natuurlijke stoppers en waar blijft de NH₃-stikstof van deze stoppers, komt deze in een regionale stikstofbank?

Antwoord:

Natuurlijke stoppers in deze maatregel zijn agrariërs die uit eigen beweging hun bedrijfsvoering op een specifieke locatie wensen te beëindigen, bijvoorbeeld omdat er geen bedrijfsopvolger binnen de familie is. Als wij een natuurlijke stopper via strategisch grondbeleid aankopen dan registreren we de stikstofruimte in de Depositiebank Algemeen Zuid-Holland 2024.

- 3) Zijn er ook natuurlijke stoppers bij de industrie en waar blijft de NO_x-stikstof van deze stikstof, komt deze in dezelfde regionale stikstofbank?

Antwoord:

Er zijn ook stoppers in de industrie, de maatregel voorziet vooralsnog alleen in het aankopen van agrarische bedrijven omdat met minder geld meer emissiereductie wordt gerealiseerd. Eventuele opkoop van industrie is onderwerp van nader onderzoek.

- 4) Hoe wordt de scheiding tussen NH₃ en NO_x in de markt gegarandeerd? En hoeveel

boeren NH₃ is er afgelopen 5 jaar al naar industrie NO_x gelopen in Zuid-Holland?

Antwoord:

Salderen tussen ammoniak (NH₃) en stikstofoxiden (NO_x) is in de afgelopen jaren toegestaan geweest, en dit is nog steeds mogelijk binnen de landelijke beleidskaders. Er is geen systeem dat een scheiding tussen NH₃ en NO_x garandeert. In de praktijk wordt de weging van de stoffen (op basis van hun stikstofinhoud en effect op depositie) meegenomen in de vergunningverlening.

Sinds de zogenaamde Rendac-uitspraak is het juridisch en inhoudelijk complexer geworden om te salderen. Hierdoor vindt dit soort saldering momenteel in de praktijk nauwelijks plaats.

Er zijn, op korte termijn, geen specifieke cijfers beschikbaar voor Zuid-Holland over het aantal gevallen waarin agrarische NH₃-emissierechten zijn overgedragen aan industriële NO_x-ontvangers in de afgelopen vijf jaar. Wel is er vorig jaar een landelijke evaluatie gepubliceerd over extern salderen, ook tussen sectoren (<https://open.overheid.nl/documenten/bdc324c1-98a0-43b9-bc28-aab0d9179669/file>). Hieruit blijkt dat in 72% van de gevallen waarin er een agrarische saldogever was, de saldo-ontvanger eveneens agrarisch was. Dat betekent dat sector-overstijgend salderen, zoals van agrarisch naar industrie, minder voorkomt.

- 5) Hoe kan er gegarandeerd worden dat boerengrond blijft en niet verplicht opgekocht wordt voor extra natuur?

Antwoord:

Bij strategische verwerving is geen sprake van een dwingend instrument. Of de gebruiksmogelijkheden van grond en dus ook of het agrarische gebruik (bestemming) wordt gecontinueerd, worden binnen het ruimtelijk spoor bepaald. Ons beleid is er wel op gericht om agrarische grond te beschermen.

- 6) Hoe kan de stoppersregeling omgezet worden in een regeling voor blijvers, die willen investeren in geborgde, ammoniakreducerende technieken?

Antwoord:

Zowel een regeling voor natuurlijke stoppers als het ondersteunen van de investering in geborgde technieken zijn beiden nodig. Voor dit laatste is bijvoorbeeld recent de subsidieregeling duurzame landbouw van de provincie Zuid-Holland vastgesteld. In de verdere uitwerking nemen we het juridisch instrumentarium en de benodigde middelen die daarmee gemoeid gaan mee. Wij willen in de uitwerking van de maatregelen nadrukkelijk het perspectief voor de agrarische sector meewegen. Daarnaast is er een subsidieregeling agrarisch natuurbeheer, bedoeld als vergoeding voor inkomstenverlies vanwege maatschappelijke doelen.

N.B. Het recente Stikstof-rapport van ^{5.1.2.e} zal nog toegevoegd worden met een paar extra vragen van BBB. Ik wacht nog op zijn schriftelijke reactie, gericht op Zuid-Holland.

Alvast dank.
Ad Merks

Beantwoording Technische vragen GL-PvdA n.a.v. het Samenhangende Aanpak Natuurherstel en Economie

Vragen:

Emissieplafond

1. Het coalitieakkoord stelt als doel om vanaf 2030 een ammoniakreductie van 2,5 kton per jaar te realiseren in de landbouw, waarmee de totale uitstoot daalt van 5,4–5,6 naar 2,9–3,1 kton per jaar. Kan worden toegelicht hoe het voorgestelde maatregelenpakket, in het bijzonder het emissieplafond, concreet bijdraagt aan deze opgave?

Antwoord:

Het emissieplafond kan, afhankelijk van de invoering, bijdragen aan deze doelstelling doordat het de emissies van de melkveehouderij aanzienlijk kan verlagen. Een plafond van 35kg/ha/jr kan de emissies met zo'n 1,3kton terugdringen. Bij 40kg/ha/jr is dat 1,1kton en bij 45kg/ha is dat 0,8kton. Dit is uitgaande van gelijkblijvende hoeveelheid hectare en dat alle bedrijven deze grens halen.

2. Welk emissieniveau per hectare hoort bij deze provinciale doelstelling, en hoe verhoudt dat zich tot de onderzochte alternatieven van 45, 40 en 35 kg NH₃/ha/jr?

Antwoord:

Dat hangt ervan welke bijdrage er aan de andere landbouwsectoren wordt gevraagd en in hoeverre het huidige areaal grasland gelijk blijft. Hoe meer deze sectoren bijdragen aan de doelstelling en bij onttrekking van grasland (= minder hectare beschikbaar) voor bijvoorbeeld natuurrealisatie, hoe meer emissie per hectare er kan blijven bestaan én de doelstelling kan worden gehaald. Bij het volledig realiseren van de doelstelling met alleen het emissieplafond voor de melkveehouderij komt het plafond uit rond de 10kg/ha/jr, wat zo laag is dat daar geen enkel bedrijf bij zou kunnen functioneren.

Ter referentie: De gemiddelde emissie per hectare is op dit moment in Zuid-Holland tussen de 60-65kg/jr. Een streefwaarde van 35kg/ha zou dus bijna een halvering van emissies betekenen, 40kg/ha is een reductie van zo'n 35-40% en 45kg/ha is een reductie van zo'n 25-30%.

3. De onderzochte emissieplafonds (45, 40, 35 kg NH₃/ha) zijn streefwaarden. Kunt u onderbouwen in hoeverre deze streefwaarden daadwerkelijk bijdragen aan het doel van 2,5 kton reductie, en op welke termijn?

Antwoord:

Bij de beantwoording van vraag 1 hebben we uiteengezet voor hoeveel deze streefwaarden kunnen bijdragen aan de doelstelling wanneer het wordt gehaald. Een streefwaarde geeft richting aan waar we als provincie naar streven en deze duidelijkheid zal ertoe leiden dat meer melkveehouders stappen in deze richting gaan zetten. Zeker in combinatie met subsidieregelingen die dat stimuleren. Bij een streefwaarde zijn er echter geen consequenties als de waarde niet wordt gehaald, daarom borgt een streefwaarde de volledige doelstelling niet aan de voorkant. Normering van deze waarden doet dat natuurlijk wel.

4. De Commissie voor de milieueffectrapportage (hierna: commissie) stelt dat een lagere streefwaarde nodig is om het doel te halen, maar dat deze nu als onrealistisch wordt

beschouwd. Welke aanvullende beleidswijzigingen is noodzakelijk om het doel wél te realiseren?

Antwoord:

Alleen de melkveehouderij kan niet de volledige doelstelling realiseren. Er zijn ook emissies uit andere sectoren, zoals de industrie. Beleid voor deze sectoren is nog in ontwikkeling en dit zal samen met het emissieplafond en ander flankerend beleid moeten leiden tot het behalen van de doelen. Zie hiervoor ook het antwoord op vraag 2.

5. De commissie wijst erop dat het werken met een streefwaarde een vrijblijvend karakter heeft, en adviseert om te onderbouwen in hoeverre deze benadering daadwerkelijk bijdraagt aan het behalen van de ammoniakreductiedoelstelling van 2,5 kton. Kan worden toegelicht waarom in het voorstel gekozen is voor een streefwaarde in plaats van een juridisch afdwingbare norm?

Antwoord:

We zijn dit nog aan het onderzoeken. In het OER wordt een streefwaarde onderzocht, maar er wordt ook gekeken naar andere normerende vormen van invoering zoals een omgevingswaarde of verordeningen op bedrijfsniveau. Juridische borging van het doelbereik is een belangrijk punt van aandacht.

6. Er wordt gesteld dat een strengere streefwaarde dan 35 kg NH₃/ha nodig is om de doelstelling van 2,5 kton emissiereductie te halen, maar dat dit niet als realistisch uitvoerbaar wordt beschouwd. Kan het college toelichten waarom een lagere waarde dan 35 kg/ha op voorhand als onrealistisch wordt bestempeld?

Antwoord:

Een lagere waarde dan 35kg/ha leidt tot een emissiereductie van meer dan 50% op bedrijfsniveau. Zelfs boeren die nu volledig biologisch boeren komen niet (ver) onder de 35kg/ha uit (zie bijvoorbeeld [deze publicatie](#) van de Wur). Het formuleren van realistische doelen op het vlak van water, klimaat en natuur is, bij de herziening Omgevingsbeleid 2024, een belangrijk uitgangspunt voor het realiseren van toekomstbestendige landbouw. Het opleggen van doelen die voor het gros van de bedrijven buiten bereik liggen, draagt niet bij aan een veerkrachtige sector.

7. Welke borging is voorzien om te waarborgen dat de beoogde reductie daadwerkelijk gerealiseerd wordt? En wordt overwogen om het emissieplafond gefaseerd normatief in te voeren, en zo ja: volgens welk tijdpad?

Antwoord:

Zowel de borging als de mogelijke fasering worden in het OER onderzocht.

8. In hoeverre worden de ruimtelijke en maatschappelijke neveneffecten van het invoeren van een emissieplafond meegenomen in de beoordeling? Wordt er specifiek onderzocht welke gevolgen dit kan hebben voor de ruimtelijke kwaliteit, geurbelasting en volksgezondheid in veenweidegebieden en omliggende woonkernen?

Antwoord:

In de OER wordt gefocust op de effecten voor de natuur door reductie van ammoniak. De neveneffecten zullen in het rapport worden meegenomen, maar daar ligt niet de nadruk op.

Overgangszones en drukfactoren

9. Hoe verhoudt de vrijwillige benadering van overgangszones zich tot de wens om op termijn juridisch te borgen in de omgevingsverordening? Wat is het tijdpad en welke bevoegdheden worden dan ingezet?

Antwoord:

Dit is enerzijds afhankelijk van de uitkomsten van de OER en anderzijds van de drukfactoren die spelen in het desbetreffende Natura2000-gebied. Stikstof is bijvoorbeeld niet in elk gebied een bepalende drukfactor. In de OER worden twee varianten getoetst, namelijk een overgangszone o.b.v. vrijwilligheid en een overgangszone met normeringen (geborgd in de omgevingsverordening). Uit de OER moet blijken wat de varianten doen qua doelbereik en impact op de omgeving. De uitkomsten van de OER vormen uiteindelijk een advies voor de uiteindelijke (politieke) besluitvorming over de verdere uitwerking van overgangszones. Bij de verdere uitwerking moet ook duidelijk worden (per Natura2000-gebied) of een vrijwillige benadering of een borging in de omgevingsverordening passend is.

10. Hoe wordt per gebied bepaald of een vrijwillige of normerende aanpak in de overgangszone het meest passend is?

Antwoord:

We verwijzen hiervoor naar het antwoord bij vraag 9. (Dit is mede afhankelijk van de drukfactoren die per Natura2000-gebieden spelen.)

11. En welke criteria worden gehanteerd om de effectiviteit van vrijwillige maatregelen te beoordelen?

Antwoord:

De effectiviteit van zonering op basis van vrijwilligheid wordt in de OER getoetst. Hiervoor wordt de monitor leefomgeving¹ gebruikt.

12. Wordt voor gebieden waar drukfactoren zich stapelen (zoals recreatiedruk én hydrologie) een integrale benadering gehanteerd in het ontwerp van de overgangszone? En hoe wordt in dat geval prioriteit gegeven aan opgaven of instrumenten?

Antwoord:

In geval van meerdere drukfactoren die spelen binnen het ontwerp van een overgangszone kiezen we voor een integrale benadering. Er wordt, vanuit de knelpunten op de VHR-doelstellingen van het betreffende Natura 2000-gebied gekeken waar welke maatregelen moeten worden genomen en indien noodzakelijk naar de VHR-doelstellingen gekeken. Uiteindelijk besluiten Provinciale Staten met het vaststellen van het Omgevingsbeleid de prioritering.

13. Wordt overwogen om naast bufferzones ook ANLb-gebieden actief te betrekken als overgangszone-instrument, zoals door de Commissie aanbevolen?

Antwoord:

In de OER wordt ook een integraal onderzoeksalternatief onderzocht, waarin wordt bekeken waar de doelstapeling mogelijk is en of we hiermee efficiënter kunnen omgaan met het ruimtegebruik en de beschikbare middelen (zoals ANLb).

¹ Informatie over de monitor leefomgeving: <https://monitorleefomgeving.zuid-holland.nl/>

Grondbeleid en natuurlijke stoppers

14. Welke garanties worden ingebouwd dat stikstofruimte van stoppende bedrijven daadwerkelijk wordt ingetrokken en niet alsnog verhandeld wordt?

Antwoord:

Het staat een agrariër vrij zijn stikstofruimte te verhandelen. Bij alle transacties wordt 30% van de stikstofruimte afgeroomd.

15. Wordt strategisch grondbeleid ook afgestemd op doelen voor waterkwaliteit, biodiversiteit, klimaat?

Antwoord:

Strategisch grondbeleid is onderdeel van de Uitvoeringsnota Grondbeleid en is bedoeld voor alle doelen van de provincie. Strategische verwervingen voor stikstof en natuurherstel kunnen daar een onderdeel van zijn. Het is echter nu nog geen staand beleid dat we strategische aankopen doen ten behoeve van stikstofreductie. Dit is onderdeel van de uitwerking.

Beantwoording Technische vragen VVD over SANE van 9 april 2025

1. De Rotterdamse Haven brengt voor heel Nederland een werkgelegenheid van meer dan 500.000 arbeidsplaatsen en een toegevoegde waarde van ruim 60 miljard euro met zich mee. Als we dit op dezelfde manier uitrekenen voor de land- en tuinbouwsector, wat zijn daar dan de arbeidsplaatsen en toegevoegde waarde?

Antwoord:

De land- en tuinbouwsector in Zuid-Holland leverde in 2022 voor 6,4 miljard euro aan toegevoegde waarde (het verschil tussen de marktwaarde van productie en de daarvoor ingekochte grondstoffen). Hiervan kwam ongeveer de helft (3,2 miljard euro) voor rekening van de primaire productie. De andere helft van de toegevoegde waarde werd geleverd door toelevering, verwerking en distributie. Van de genoemde 3,2 miljard euro kwam ongeveer 85% (2,7 miljard euro) voor rekening van de glastuinbouw. Het resterende deel werd geleverd door de akkerbouw, veehouderij, opengrond tuinbouw en visserij.

De land- en tuinbouwsector bood in 2022 ruimte aan bijna 60.000 arbeidsplaatsen. De primaire productie bood ruimte aan 32.000 arbeidsplaatsen. De overige arbeidsplaatsen waren te vinden in toelevering, verwerking en distributie. Van deze 32.000 arbeidsplaatsen nam de glastuinbouw ongeveer 80% (26.290 arbeidsplaatsen) voor haar rekening. De overige arbeidsplaatsen bevonden zich in de akkerbouw, veehouderij, opengrond tuinbouw en visserij.

Voor verdere details en informatie verwijzen we u graag naar de volgende rapportage: [De sociaal-economische situatie van het agrocomplex in de provincie Zuid-Holland in 2023](#).

2. Emissieplafond: weet een boer 1) wat zijn huidige uitstoot per hectare is? En 2) welke maatregelen hij kan nemen en welke effect in termen van emissiereductie in kg/ha die maatregel heeft? Kortom, heeft de boer een menu met kosten en baten waaruit hij kan kiezen? (3) Is een bedrijf levensvatbaar als je zomaar

30% ammoniakemissie reduceert?

Antwoord:

Het is goed te benadrukken dat voor alle maatregelen geldt dat deze nog verder uitgewerkt en onderzocht moeten worden, in samenwerking met stakeholders. Het emissieplafond ammoniak wordt ook meegenomen in de uitwerking van de lopende Omgevingseffectrapportage (OER) die wordt uitgevoerd in het kader van de herziening van het omgevingsbeleid 2025. Op het moment dat rijksmaatregelen bekend zijn, zullen wij daar ook rekening mee houden. Kortom, voorliggend pakket is de start van de uitwerking waarin nog veel onduidelijk is en waarin nog veel moet worden bepaald, overlegd en afgestemd.

(1) Niet elke boer weet wat zijn huidige uitstoot per hectare is. Uit de kringloopwijzer (KLW) kan een boer zijn emissie op bedrijfsniveau, het aantal hectare grasland (en eventueel ander land in gebruik) en de ammoniak uitstoot per hectare halen.

(2) Er is veel informatie over de mogelijke maatregelen op bedrijfsniveau en de (inschatting) van effecten van deze maatregelen. Hoe deze maatregelen precies uitpakken is bedrijfsafhankelijk. Erfcoaches (onderdeel van de subsidieregeling duurzame landbouw van de provincie Zuid-Holland) kunnen hierbij helpen.

3) Onderdeel van de uitwerking van de verdere maatregelen is ondersteunend (financieel) beleid hiervoor.

3. (3) Overgangszones N2000 gebieden: Er is destijds van activiteiten in N2000 gebieden afgesproken dat bestaand gebruik kon doorgaan. Worden (eigendoms)rechten ingeperkt in de overgangszones? Hoe verhoudt dat zich tot de afspraken rondom bestaand gebruik? Hoe groot worden de zones?

Antwoord:

In hoeverre huidige activiteiten in overgangszones mogelijk worden aangepast zal per N2000-gebied verschillen en is onderdeel van de verdere uitwerking. Het is dan ook te vroeg om uitspraken te doen over inperking van (eigendoms)rechten. Bij voorkeur is dat sowieso niet nodig. Veel is afhankelijk van meerdere drukfactoren die kunnen spelen in het desbetreffende N2000-gebied en welke maatregelen (bijvoorbeeld extensiveren) passend zijn bij het aanpakken van deze drukfactoren.

Voor de grootte van de zones onderzoeken we in het OER (Omgevingseffectrapportage) van de Herziening 2025 van het Omgevingsbeleid twee alternatieven; een zone van een kilometer én een zone zo groot als nodig voor de spelende drukfactoren om een beeld te krijgen van de effecten van een zone. Op het moment dat blijkt dat er maatregelen nodig zijn, wordt op basis van de uitkomsten van de OER per N2000-gebied uitgewerkt wat het meest effectief is. Hierbij moet worden opgemerkt dat in deze OER-uitwerking de drukfactor stikstof niet is meegenomen, maar enkel de drukfactoren exoten, recreatie en waterkwantiteit. In de SANE-aanpak hebben we aangegeven dat de drukfactor stikstof een bepalende rol speelt in een klein aantal van onze N2000-gebieden en dat we hier, in het kader van eventuele zonering, nader onderzoek naar doen.

4. Strategisch grondbeleid: Wat is de return on investment van een provinciale beëindigingsregeling? Welke andere mogelijkheden zijn er die een hogere ROI hebben (dus aandeel gerealiseerd doel tov de investering)? Wat zijn de effecten op de grondmarkt als de provincie grootschalig grond gaat opkopen? Hoeveel geld is nu al beschikbaar voor strategische grondaankopen (evt inclusief opstallen)?

Antwoord:

De provinciale beëindigingsregeling komt aan de orde bij het onderdeel "natuurlijke stoppers" en niet bij "strategisch grondbeleid". De return on investment van een beëindigingsregeling hangt af van de specifieke uitwerking van de inhoud van de regeling. De regeling gaat niet uit van aankoop van een bedrijf, maar onder andere van vergoeding van de sloopkosten, vergoeding waardeverlies productiecapaciteit en vergoeding productierechten.

Een andere mogelijkheid is om losse stikstofruimte van een stoppende agrariër te verwerven. In euro's is dit verreweg de goedkoopste maatregel. Net als bij de beëindigingsregeling blijven de gronden in eigendom van de stoppende agrariër en ontstaan er dus geen mogelijkheden om deze te benutten voor bijvoorbeeld extensivering.

De provincie handelt in het strategisch grondbeleid altijd marktconform, op basis van een onafhankelijke taxatie om staatssteun te voorkomen. Vanuit dit strategisch grondbeleid kan er (los van de beëindigingsregeling) op strategische posities gronden verworven worden waarmee verplaatsingen of extensiveringen mogelijk zijn. Het is niet gezegd dat als er middelen beschikbaar komen voor strategische grondaankopen dat dan ook "grootschalig" grond wordt verworven. De Zuid-Hollandse grondmarkt kenmerkt zich al jarenlang door een zeer lage grondmobiliteit en dit zal niet zomaar wijzigen. Op dit moment mag GS tot een bedrag van € 5.1.2.b (tot 2026, daarna daalt het bedrag naar € 5.1.2.b) besluiten om strategische grondaankopen te doen ten laste van de algemene middelen. Voor de Regeling Provinciale Gebiedsgerichte Beëindiging veehouderijlocaties is op dit moment € 7,04 miljoen beschikbaar.

5. Een scheiding van Nox en NH3 wordt gemotiveerd vanwege de trend van de afgelopen 10 jaar. Welke daling (procentueel en absoluut) laat de emissie (dus niet depositie) van NH3 en Nox zien sinds referentiejaar 1990?

Antwoord:

Zie onderstaande cijfers van de emissieregistratie. Het betreffen absolute kilogrammen NOx en NH3, waarbij op te merken valt dat NH3 per kg veel meer stikstof bevat waardoor de absolute cijfers niet 1 op 1 te vergelijken zijn. De cijfers voor Zuid-Holland van 1990 zijn voor NH3 niet beschikbaar, daarom is voor een vergelijking voor heel Nederland weergegeven. In sommige deelgebieden zien we dat er al gewerkt is aan vermindering van ammoniakemissie en ook op bedrijfsniveau worden resultaten behaald, die niet direct in deze algemene cijfers terug zijn te zien.

NOx NL: 1990: 347kton, 2022: 121kton. Reductie van ong. 65%

NH3 NL: 1990: 723kton, 2022: 298kton. Reductie van ong. 59%

6. Er wordt ingezet op extensivering en ondersteuning gevraagd bij het rijk voor grondbeleid en instrumenten. Hoe wordt het verdienvermogen bij extensivering vergelijkbaar gehouden? Want kosten hoger en opbrengsten lager, leidt tot een verslechterd bedrijfsresultaat.

Antwoord:

Met behulp van kwantitatieve modellen brengen we in beeld wat de bedrijfseconomische effecten van onder andere extensivering zijn en welk instrumentarium ingezet zou kunnen worden om extensivering bedrijfseconomisch mogelijk te maken. Maatwerk zal daarnaast nodig blijven om de impact voor individuele bedrijven in kaart te brengen en hen te ondersteunen.

Welke impact extensivering precies heeft op het verdienvermogen is op dit moment nog niet te zeggen, omdat het Rijk nog met nieuw beleid moet komen. Tot die tijd blijven we dit onder de aandacht brengen. Voorbeelden uit het verleden die bijdroegen aan het verdienvermogen bij extensivering zijn het ANLB en de extensiveringsregeling.

7. Hoe kunnen boeren hun huidige ammoniakemissie berekenen om die te vergelijken met de 45/40/35 kg/ha?

Antwoord:

Hiervoor verwijzen we terug naar vraag 2, kopje 1.

8. Ik mis maatregelen t.a.v. de instandhouding. Zijn alle maatregelen voor verschraving (begrazing, maaien en afvoeren, verjagen vogelkolonies irt waterkwaliteit etc) allemaal al maximaal genomen?

Antwoord:

Het maatregelpakket focust op bronmaatregelen (stikstofemissiereductie). Daarnaast zijn herstelmaatregelen, zoals in deze vraag bedoeld, inderdaad vereist om te komen tot natuurherstel. Bron- en herstelmaatregelen zijn echter niet onderling uitwisselbaar: Beide zijn noodzakelijk om de instandhoudingsdoelen te behalen.

In Natura 2000-gebieden worden reeds veel herstelmaatregelen genomen om de natuur te versterken en te herstellen. De effectiviteit van deze maatregelen is op de lange termijn echter beperkt als de onderliggende oorzaken van achteruitgang (waaronder stikstofdepositie) niet worden geadresseerd. Bovendien kunnen sommige maatregelen niet oneindig herhaald worden en kunnen ingrepen voor het ene natuurdoel ten koste gaan van het andere.

Binnen de huidige kaders wordt maximaal ingezet op natuurherstel. Zolang emissies niet gedaald zijn tot het gewenste niveau en andere drukfactoren niet worden beperkt, blijft het inzetten op herstelmaatregelen ook in de toekomst noodzakelijk.

9. Hoe draagt het instellen van een emissieplafond voor ammoniak bij aan de waterkwaliteitsdoelen (KRW) en de klimaatdoelen (methaan)?

Antwoord:

Het instellen van een emissieplafond is een vorm van doelsturing waarbij iedere agrariër maatregelen kan nemen die passen bij het bedrijf en de omstandigheden. De ene maatregel zal meer bijdragen aan de stikstofreductie, methaanreductie en/of verbetering van de waterkwaliteit dan de andere. Over het algemeen geldt dat extensivering bijdraagt aan alle drie de opgaven. Voor technologie geldt dat er grote verschillen zijn per maatregel en dat, hoewel ze ook de waterkwaliteit kunnen verbeteren, zich vooral richten op stikstof en beperkt op methaan.¹ Specifiek beleid is nodig om te zorgen dat de KRW ook daadwerkelijk bereikt worden en dat maatregelen in dit kader op logische plekken worden ingezet (plekken waar uitspoeling naar de bodem een probleem geeft vereisen andere maatregelen dan wanneer dit niet of nauwelijks het geval is).

¹ <https://edepot.wur.nl/684600>

Beantwoording Technische vragen PvdD (14 april 2025)

- 1) Rijk en provincie samen kunnen onze provincie van het slot halen. Provincie 10%. Kan onderbouwd worden aangegeven hoe is gekomen tot de 10%?

Antwoord:

De emissies binnen onze eigen provincie dragen slechts voor een klein deel bij aan de depositie op onze eigen Natura2000-gebieden. Een groot deel is afkomstig uit de deken die bestaat uit stikstof uit heel Nederland en de omgeving. Om vergunningverlening mogelijk te maken, is reductie nodig in heel Nederland (en ook daarbuiten) en daarom kan de provincie Zuid-Holland daar zelf maar een (klein) deel in bijdragen. De 10% is een benadering van deze verhouding waarmee we de afhankelijkheid van landelijk beleid willen benadrukken, terwijl de (economische) impact in Zuid-Holland als motor van de Nederlandse economie groot is.

- 2) NOx geborgde daling in de Rotterdamse Haven gaat via opslag (Porthos project). Hierbij wordt niet de uitstoot verminderd, maar wordt de uitstoot opgeslagen in de Noordzee. In hoeverre wordt de uitstoot in de Rotterdamse Haven verminderd?

Antwoord:

De NOx geborgde daling gaat niet via de opslag in het Porthos project. Daar gaat het om de opslag van CO2 en niet van NOx. De uitstoot van NOx in de Rotterdamse haven neemt in de afgelopen jaren af met zo'n 7% per jaar (zie ook de NOx monitor in het overzicht wat we uw Staten hebben doen toekomen; PZH-2024-862778197) en deze trend lijkt door te zetten (zie Klimaat- en energieverkenning 2024, PBL). Het stilvallen van de vergunningverlening kan verdere reductie afremmen omdat hiermee energietransitie en andere verduurzamingsprojecten vertragen.

- 3) Er is nu al is financiële steun voor extensivering aan boeren mogelijk zonder dat er die wordt verminderd in de bedrijfsvoering. Hoe zit dit precies (welke regels) en welke mogelijkheden zijn er nog meer om boeren financiële steun te geven voor extensivering van hun bedrijf zonder dat er sprake is van staatssteun?

Antwoord:

Het Rijk stelde in 2024 de regeling Samenwerking in veenweidegebieden en Natura 2000-overgangsgebieden open. Zie [Samenwerking in veenweidegebieden en Natura 2000-overgangsgebieden | RVO.nl](#). Deze regeling wordt in 2026 opnieuw opengesteld.

In deze regeling worden boeren in gebieden tot 2.500 meter rondom een stikstofgevoelig Natura 2000-gebied enkele jaren gecompenseerd voor het (in elk geval) tijdelijk verlagen van hun productie- en bemestingsvolume. Al dan niet in combinatie met verhoging van de grondwaterstand in veenweidegebieden. De vergoeding voor de extensivering hangt af van de verlaging van het volume. De tekst van de regeling is hier te vinden: [Staatscourant 2023, 29658 | Overheid.nl > Officiële bekendmakingen](#).

Daarnaast geldt dat zowel Rijk als provincie momenteel de mogelijkheden verkennen voor de inzet van een nieuwe subsidieregeling voor de herwaardering van gronden.

- 4) Tijdens de technische sessie bleek dat er geen beeld kan worden gegeven van het aantal natuurlijke stoppers. Maar hoe kan hier dan beleid op worden gemaakt?

Antwoord:

Er zijn inderdaad geen exacte gegevens van het aantal boerenbedrijven zonder bedrijfsopvolger in Zuid-Holland. Maar, mede dankzij de gebiedsprocessen van het ZH-PLG, kadaster analyses en de keukentafelgesprekken die in diverse gebieden zijn gevoerd, hebben wij op gebieds- en polderniveau vaak wel een indicatief, maar anoniem beeld. Uit gesprekken met (vertegenwoordigers) uit de agrarische sector is gebleken dat zij 3% stoppers per jaar een herkenbaar percentage vinden. Onderdeel van de maatregel is het aanscherpen van informatie over het aantal natuurlijke stoppers.

- 5) We hebben niet meer scherp welke pilots van stikstofreductie er zijn in de provincie. Kan worden aangegeven welke pilots er zijn en wat tot nu de voor zover bekend, de resultaten zijn?

Antwoord:

Er lopen binnen de provincie verscheidene projecten om stikstofemissies in kaart te brengen en/of te reduceren. Denk hierbij aan het Fieldlab Groene Hart, Mient Kooltuin, het komen tot een 'maatregelen keuzemenu van stikstof' in de Zuid-Hollandse Delta of de gebiedsaanpak in Midden-Delfland. Een deel van de pilots is weergegeven in het recent aangeleverde overzicht Pilots en fieldlabs. Een uitputtende lijst met alle initiatieven en hoe deze ervoor staan, is op deze korte termijn niet beschikbaar.

- 6) Hoeveel geld was er beschikbaar vanuit de Wet natuurherstel en stikstofreductie en waar is dat geld aan besteed?

Antwoord:

De Wet stikstofreductie en natuurherstel (Wsn), in werking sinds 1 juli 2021, bevat wettelijke doelen voor stikstofreductie en natuurherstel, maar kent zelf geen afzonderlijk budget. De financiering van maatregelen die voortkomen uit deze wet is ondergebracht in het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) en het daarbij behorende Transitiefonds, waarin het eerdere Programma Stikstofreductie en Natuurverbetering (PSN) is opgegaan. Het NPLG en Transitiefonds zijn komen te vervallen maar er is wel 188,25 miljoen beschikbaar gesteld aan projecten uit het Maatregelenpakket ZH-PLG. Over de programmering van projecten uit het Maatregelenpakket ZH-PLG¹ bent u op 31 januari jl. geïnformeerd (PZH-2025-867355075).

¹ [Ingekomen stukken Programmering projecten Maatregelenpakket Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied Provincie Zuid-Holland \(PZH\)](#)

- 7) De provinciale Stikstofbank. Waarom wordt de stikstof niet gelijk ingezet voor natuurherstel (Dus waarom passief zetten in een stikstofbank in plaats van actief inzetten voor natuurherstel?)

Antwoord:

Op dit moment zit er geen stikstof in de algemene stikstofbank Zuid-Holland. Als er stikstofruimte in de bank geregistreerd kan worden, is alleen na een geborgd maatregelenpakket, te bepalen of deze er eventueel uitgehaald kan worden.. De natuur profiteert hier vanzelfsprekend van, zolang de stikstofruimte niet wordt ingezet voor een ander doel.

- 8) En als het al in een stikstofbank wordt gezet, wordt deze uitsluitend ingezet voor natuurherstel? Zo nee, waar gaat dit dan voor gebruikt worden en in hoeverre is dit dan juridisch houdbaar?

Antwoord:

Op dit moment kan er praktisch niet worden gesaldeerd. Dat betekent dat eventuele stikstofruimte die in een stikstofbank zit op dit moment niet kan worden ingezet voor saldeertransacties, totdat de additionaliteit kan worden aangetoond (dat de stikstofruimte niet benodigd is voor natuurherstel). Met andere woorden, elke stikstofruimte die nu geregistreerd zou worden in de bank, draagt bij aan stikstofreductie, komt ten goede aan de natuur en kan op dit moment niet worden ingezet voor andere provinciale opgaven. Op het moment dat er een maatregelenpakket is waardoor geborgde stikstofreductie plaatsvindt, kan stikstofruimte naar wij aannemen weer worden ingezet voor provinciale opgaven.

- 9) Er staat: 'Op kwetsbare grond moeten we hier een kwart van de woningbouwopgave realiseren.' Welke kwetsbare grond wordt hier bedoeld?

Antwoord:

Het gaat hier om gronden die gevoelig zijn voor bodemdaling. Daar heeft deze provincie er relatief veel van. Niet alle woningbouw zal op bodemdaling-gevoelige grond plaatsvinden.

- 10) Er staat: om de hoogte van het plafond te bepalen onderzoeken we de effecten en impact van een emissieplafond van 45 kg/ha/jr, 40kg/ha/jr en 35 kg/ha/jr. Is dit niet veel hoger dan dat echt nodig is om de doelen te bereiken en moet het emissieplafond daarvoor niet omlaag? Hoe is gekomen tot dit plafond? Kan dit zo helder mogelijk worden uitgelegd, want dit vinden we complex.

Antwoord:

Het emissieplafond draagt bij aan de doelstelling doordat het de emissies van de melkveehouderij aanzienlijk kan verlagen. Een plafond van 35kg/ha/jr kan de emissies met zo'n 1,3kton terugdringen. Bij 40kg/ha/jr is dat 1,1kton en bij 45kg/ha is dat 0,8kton. Dit is uitgaande van gelijkblijvende hoeveelheid hectare en dat alle bedrijven deze grens halen. De gemiddelde emissie per hectare is op dit moment in ZH tussen de 60-65kg/jr. Een streefwaarde van 35kg/ha zou dus bijna een halvering van emissies betekenen. Ook andere sectoren zullen moeten bijdragen aan de emissiereductie.

- 11) Blijven kritische depositiewaarden nog steeds het toetsingscriterium voor GS bij vergunningen en beleid? Zo nee, waarom niet?

Antwoord:

Ja, GS blijven zich houden aan vigerende wet- en regelgeving en jurisprudentie. De kritische depositiewaarde is daarin een toetsingscriterium.

- 12) Hoe gaat de provincie de voortgang en effecten van SANE monitoren, en is er een mogelijkheid tot bijsturing? Wordt in SANE bijvoorbeeld expliciet gemonitord hoeveel hectare Natura 2000 onder de KDW komt dankzij de maatregelen (als indicator van succes)? Is het mogelijk om voor die monitoring een onafhankelijke ecologische toetsing te laten uitvoeren?

Antwoord:

Op dit moment wordt de KDW in Natura 2000-gebieden al gemonitord. Of de maatregelen voldoende effect hebben, die monitoring moet nog verder worden uitgewerkt.

- 13) En heeft de provincie mogelijkheden om het beleid aan te scherpen als blijkt dat doelen niet gehaald worden? Om welke instrumenten gaat het dan?

Antwoord:

De gebruikelijke instrumenten van Provinciale Staten staan u ter beschikking. Zoals in de SANE-aanpak is beschreven is dit pakket een eerste stap. Wanneer blijkt dat verdere maatregelen nodig zijn dan zullen we die nader onderzoeken, uitwerken en met uw Staten bespreken.

- 14) Wat is het scenario als ingrijpen door de rijksoverheid uitblijft of substantieel minder is dan gehoopt? Heeft de provincie een escalatiepad (bijv. zelf strengere normen of extra maatregelen opleggen, verdere reductie in andere sectoren) om dan toch natuurherstel te bewerkstelligen? Of accepteert de provincie in dat geval dat Zuid-Holland deels "op slot" blijft?

Antwoord:

Zonder het Rijk komen we hier niet uit. Daar zullen we, samen met de andere provincies, aandacht voor blijven vragen. De voorliggende maatregelen moeten echter nog verder uitgewerkt worden om in beeld te brengen welke mogelijkheden wij zelf wel kunnen bieden.

- 15) Dierenwelzijn is een aandachtspunt in de landbouw, zo staat er in het coalitieakkoord. Welke dierenwelzijnsmaatregelen en -criteria worden er bij de uitwerking van SANE opgenomen, zodat geen technische innovatie of managementmaatregel door de provincie wordt

Antwoord:

Er blijft in lijn met het coalitieakkoord oog voor dierenwelzijn. De SANE-aanpak richt zich primair op stikstofreductie. Bij keuzes rondom de financieel te ondersteunen maatregelen op bedrijfsniveau kijken we echter integraal naar de effecten van aanpassingen op het bedrijf op de verschillende maatschappelijke opgaven, dus ook naar de effecten op dierenwelzijn.

From: "5.1.2.e" [redacted]
Sent: Wed, 16 Apr 2025 11:46:40 +0200
To: "Mariëtte van Leeuwen" <5.1.2.e [redacted]@pzh.nl>
Subject: Geaccepteerd: Strategisch Grondbeleid SANE

From: "5.1.2.e"
Sent: Wed, 16 Apr 2025 11:46:08 +0200
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>
Subject: FW: Inzet provincies Ministeriële Commissie Economie en Natuurherstel
Attachments: 250417 BV 2b. Voortgang bestuurlijke Kopgroep Economie en Natuurherstel.docx, 250417 BV 2b.1 Bijgestelde inzet richting Ministeriële Commissie Economie en Natuurherstel.docx, 250417 BV 2b.2 Uitwerking van spoor 1.docx, 250417 BV 2b.3 Uitwerking van spoor 2.docx, 250417 BV 2b.4 Analyse op de inbreng van de 12 colleges op de concept-inzet in het IPO-bestuur van 1 april 2025.docx

Ter info ook naar jullie. Morgen heb ik samen met 5.1.2.e overleg met een aantal andere provincies en IPO over de uitwerking van spoor 2 (overgangsgebieden). Voor zover ik nu heb gelezen is dit spoor nog in lijn met hoe we er in Zuid-Holland mee om willen gaan, maar mocht iemand nog een aandachtspunt mee willen geven dan kan dat □

Groet!

Van: secrpotjer <secrpotjer@pzh.nl>
Verzonden: dinsdag 15 april 2025 14:12
Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>
CC: Maureen ter Steege <mb.ter.steege@pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>; secrpotjer <secrpotjer@pzh.nl>
Onderwerp: FW: Inzet provincies Ministeriële Commissie Economie en Natuurherstel

Beste allen,

Zie bijgaande stukken ter info.

Groet,

5.1.2.e

Van: Berend Potjer <5.1.2.e@pzh.nl>
Verzonden: dinsdag 15 april 2025 13:26
Aan: secrpotjer <secrpotjer@pzh.nl>
Onderwerp: FW: Inzet provincies Ministeriële Commissie Economie en Natuurherstel

Van: 5.1.2.e <5.1.2.e@ipo.nl>
Verzonden: dinsdag 15 april 2025 13:24:51 (UTC+01:00) Amsterdam, Berlin, Bern, Rome, Stockholm, Vienna
Aan: 5.1.2.e @brabant.nl <5.1.2.e@brabant.nl>; 5.1.2.e @noord-holland.nl' <5.1.2.e@noord-holland.nl>; Berend Potjer <5.1.2.e@pzh.nl>; 5.1.2.e @overijssel.nl <5.1.2.e@overijssel.nl>; 5.1.2.e @ gelderland.nl <5.1.2.e@gelderland.nl>; 5.1.2.e @provincie-utrecht.nl <5.1.2.e@provincie-utrecht.nl>; 5.1.2.e @brabant.nl <5.1.2.e@brabant.nl>; 5.1.2.e @zeeland.nl <5.1.2.e@zeeland.nl>; 5.1.2.e @fryslan.frl <5.1.2.e@fryslan.frl>
CC: secretariaatsterk <secretariaatsterk@provincie-utrecht.nl> <secretariaatsterk@provincie-utrecht.nl>; 5.1.2.e @brabant.nl <5.1.2.e@brabant.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@fryslan.frl>; 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e @overijssel.nl>
Onderwerp: Inzet provincies Ministeriële Commissie Economie en Natuurherstel

Beste leden van de bestuurlijke kopgroep,

In de bijlage vinden jullie de aangescherpte inzet richting de MCEN (bijlage 2b.1) n.a.v. de input van de GS-en (bijlage 2b.4). Voor de volledigheid ook bijgevoegd de oplegnotitie tbv het IPO-bestuur en aangescherpte uitwerkingen van de sporen 1 en 2. De stukken zijn ook op iBabs geplaatst tbv de IPO-bestuursvergadering van as donderdag en worden ook bedeed met de ambtelijke kopgroep en de IPO programmamanagers.

5.1.2.e

Interprovinciaal Overleg

5.1.2.e

Landelijk Gebied (IPLG)

Herengracht 23

2511EG

Den Haag

Tel:

5.1.2.e

Email:

5.1.2.e

@ipo.nl



Het nieuws van, voor en door provincies ontvangen? Meld je dan nu aan voor de [IPO-Newsroom](#)



De inhoud van dit bericht is vertrouwelijk en uitsluitend bestemd voor geadresseerde(n). Als u niet de bedoelde geadresseerde bent of deze e-mail per vergissing ontvangt, verzoeken wij u de verzender daarvan zo snel mogelijk op de hoogte te stellen en deze e-mail en de bijgevoegde bestanden te vernietigen. Het is niet toegestaan het bericht geheel of gedeeltelijk te verspreiden of aan derden door te sturen.

From: "5.1.2.e"
Sent: Wed, 16 Apr 2025 12:17:26 +0200
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>
Subject: RE: Beantwoording Technische vragen BBB, GL PvdA en PvdD

Prima ga ik luisteren

Van: 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>
Verzonden: woensdag 16 april 2025 12:16
Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>
Onderwerp: Re: Beantwoording Technische vragen BBB, GL PvdA en PvdD

Altijd gezellig natuurlijk! Maar hoorde dat er 34 sprekers zijn, dat GS op de plek van de ondersteuning gaat zitten en dat de tribunes vol zitten met sprekers.....

Van: 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>
Verzonden: Wednesday, April 16, 2025 8:53:36 AM
Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>
Onderwerp: RE: Beantwoording Technische vragen BBB, GL PvdA en PvdD

Vanmiddag hoorzitting, gaan jullie dat samen volgen?
Zal ik daarbij aansluiten, is dat handig?

Van: 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>
Verzonden: dinsdag 15 april 2025 20:38
Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>
Onderwerp: RE: Beantwoording Technische vragen BBB, GL PvdA en PvdD

Ha 5.1.2.e
Dank voor deze terugkoppeling!
We hebben het verwerkt in beide sets vragen.
Met groet,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>
Verzonden: dinsdag 15 april 2025 18:23
Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>
Onderwerp: RE: Beantwoording Technische vragen BBB, GL PvdA en PvdD

Ha 5.1.2.e 5.1.2.e en 5.1.2.e

Ik heb net via de telefoon de terugkoppeling van Arne gekregen.
Bij vraag 14 en 15 van GL/PvdA en vraag 1 van BBB lijkt het in de beantwoording alsof wij nu al strategisch aankopen voor stikstofdoelen.
Het geeft hem comfort als we daar een zin aan toe kunnen voegen dat dit nog geen staand beleid is, maar dat het zo zou kunnen gaan lopen.
Verder geen opmerkingen vanuit portefeuille grondzaken □

Groeten,
5.1.2.e

Van: 5.1.2.e <5.1.2.e @pzh.nl>

Verzonden: dinsdag 15 april 2025 13:23

Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e @pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e @pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e @pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e @pzh.nl>;
5.1.2.e <5.1.2.e @pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e @pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e @pzh.nl>;
5.1.2.e <5.1.2.e @pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e @pzh.nl>; 5.1.2.e
<5.1.2.e @berenschot.nl>; Priscilla Speijer <p.speijer@pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e @pzh.nl>
CC: 5.1.2.e <5.1.2.e @pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e @pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e @pzh.nl>;
5.1.2.e <5.1.2.e @pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e @pzh.nl>

Onderwerp: RE: Beantwoording Technische vragen BBB, GL PvdA en PvdD

Beste allen,

Veel dank voor jullie bijdragen (en die van jullie naaste collega's) aan de beantwoording op deze korte termijn!

De huidige versies zijn zojuist verstuurd naar Mariëtte, Frank, Berend en Arne ter akkoord. Vriendelijk verzoek om nu geen wijzigingen meer aan te brengen in de documenten. Naar aanleiding van reacties van de gedeputeerden kom ik wellicht nog bij jullie op de lijn.

Groet,

5.1.2.e

M: 5.1.2.e

Van: 5.1.2.e

Verzonden: maandag 14 april 2025 11:06

Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e @pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e @pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e @pzh.nl>; 5.1.2.e
5.1.2.e <5.1.2.e @pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e @pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e @pzh.nl>
CC: 5.1.2.e <5.1.2.e @pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e @pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e @pzh.nl>;
5.1.2.e <5.1.2.e @pzh.nl>

Onderwerp: Beantwoording Technische vragen BBB, GL PvdA en PvdD

Beste allen,

Er zijn zojuist technische vragen binnengekomen van BBB, GL PvdA en PvdD over SANE. Willen jullie deze beantwoorden? Gezien de hoorcommissie van woensdag a.s. hebben we een strakke deadline. Ik wil vragen of jullie de vragen zo veel als mogelijk **vandaag** willen beantwoorden. Dan is er morgenochtend nog ruimte voor aanscherpingen en tijd voor reacties van de gedeputeerden.

De vragen en concept antwoorden zijn hier te vinden:

- BBB: [Beantwoording Technische vragen BBB over SANE \(11 april 2025\).docx](#)
- GL PvdA: [Beantwoording Technische vragen SANE GL PvdA \(14 april 2025\).docx](#)
- PvdD: [Beantwoording Technische vragen SANE PvdD \(14 april 2025\).docx](#)

Er zit overlap in de vragen, dus graag antwoorden copy pasten indien mogelijk.

Willen jullie zelf de relevante collega's aanhaken? Ik zal hen waar nodig toegang geven tot de word documenten.

Veel dank alvast voor jullie harde werk en bel/mail mij gerust voor afstemming.

Groet,

5.1.2.e

M: 5.1.2.e

From: "5.1.2.e"
Sent: Wed, 16 Apr 2025 12:57:02 +0200
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>
Cc: "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>
Subject: SANE

Hoi 5.1.2.e

5.1.2.e vroeg mij het SANE stuk met jou te delen, bij deze:
https://pzh.notubiz.nl/document/15363172/2?connection_type=16&connection_id=1032879

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e
5.1.2.e
5.1.2.e



M: 5.1.2.e
E: 5.1.2.e@pzh.nl
www.zuid-holland.nl/contact

Werkdagen: ma, di, wo, do, vr

Krachtig Zuid-Holland.

From: "Mariëtte van Leeuwen" on behalf of "<5.1.2.e>"
Sent: Wed, 16 Apr 2025 13:50:25 +0200
To: "<5.1.2.e>" <5.1.2.e>@pzh.nl>
Subject: FW: Strategisch Grondbeleid SANE
Attachments: Afspraken uitwerking SANE-maatregelen .msg

-----Oorspronkelijke afspraak-----

Van: Mariëtte van Leeuwen <5.1.2.e>@pzh.nl>

Verzonden: woensdag 9 april 2025 16:48

Aan: Mariëtte van Leeuwen; Arne Weverling; <5.1.2.e>; <5.1.2.e> Floor de Vries

CC: Priscilla Speijer; <5.1.2.e>; Joey Engelen

Onderwerp: Strategisch Grondbeleid SANE

Tijd: woensdag 23 april 2025 16:00-17:30 (UTC+01:00) Amsterdam, Berlijn, Bern, Rome, Stockholm, Wenen.

Locatie: C3.84.39 - Mevr. van Leeuwen

From: "5.1.2.e"
Sent: Wed, 16 Apr 2025 14:12:28 +0200
To: "Secrvanleeuwen" <secrvanleeuwen@pzh.nl>
Cc: "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>; "Floor de Vries" <fc.de.vries@pzh.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>; "Priscilla Speijer" <p.speijer@pzh.nl>
Subject: RE: Afspraak verplaatsen - Overgangszones maatregel uitwerken SANE

Hoi 5.1.2.e

Dank voor het inplannen. Tweede helft mei is in principe prima voor het gesprek, alleen 5.1.2.e kan helaas niet op vrijdag 23 mei. Is het mogelijk om een ander moment te zoeken voor 1 uur? Hopelijk past 1 uur beter in de agenda's.

Hartelijke groet,

5.1.2.e

5.1.2.e

Natuur en Coördinatie IPO Landelijk Gebied
Domein Water, Klimaat & Natuur



M: 5.1.2.e

E: 5.1.2.e @pzh.nl

Werkdagen: ma t/m vr

www.zuid-holland.nl/contact

5.1.2.e

Van: Secrvanleeuwen <secrvanleeuwen@pzh.nl>

Verzonden: dinsdag 15 april 2025 13:38

Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>

CC: 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>; Floor de Vries <fc.de.vries@pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>; Priscilla Speijer <p.speijer@pzh.nl>

Onderwerp: RE: Afspraak verplaatsen - Overgangszones maatregel uitwerken SANE

Beste allen,

Het eerste moment dat ik voor 1,5 uur kan vinden is op vrijdag 23 mei. Deze heb ik zojuist ingeschoten, echter Priscilla kan dan niet en het overlapt een half uur met een meeting bij een aantal van jullie. Verder vraag ik mij af of 23 mei wel een goede datum is?

Ik hoor graag.

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

M 06 42932936

E secrvanleeuwen@pzh.nl

www.zuid-holland.nl/contact

Bezoekadres: Zuid-Hollandplein 1 | 2596AW Den Haag

Postadres: Postbus 90602 | 2509 LP Den Haag

Werkdagen: ma, di, wo, do en vr

Krachtig Zuid-Holland

Van: Floor de Vries <fc.de.vries@pzh.nl>

Verzonden: maandag 14 april 2025 08:58

Aan: Secrvanleeuwen <secrvanleeuwen@pzh.nl>

CC: 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>

Onderwerp: FW: Afspraak verplaatsen - Overgangszones maatregel uitwerken SANE

Hoi 5.1.2.e

Zie het verzoek van 5.1.2.e hieronder. Kan jij dit oppakken?

Dank en groet,
Floor

Van: 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>

Verzonden: vrijdag 11 april 2025 14:20

Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>; Floor de Vries <fc.de.vries@pzh.nl>

CC: 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>

Onderwerp: Afspraak verplaatsen - Overgangszones maatregel uitwerken SANE

Hi 5.1.2.e Floor,

Net met 5.1.2.e besproken dat we de afspraak met Mariëtte over de uitwerking van de maatregel overgangszones toch naar achter willen plaatsen. Het is beter als we eerst zelf het plan van aanpak voor overgangszones verscherpen en dit redden we niet voor volgende week donderdag.

Kan het overleg naar na het meireces verplaatst worden? Of tijdens het reces, maar ik neem aan dat Mariëtte er dan niet is ☐

Groet,

5.1.2.e

5.1.2.e

Natuur en Coördinatie IPO Landelijk Gebied
Domein Water, Klimaat & Natuur

M: 5.1.2.e

E: 5.1.2.e@pzh.nl

Werkdagen: ma t/m vr

www.zuid-holland.nl/contact

From: "Floor de Vries"
Sent: Wed, 16 Apr 2025 14:48:10 +0200
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@berenschot.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@berenschot.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>
Cc: "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>; "Priscilla Speijer" <p.speijer@pzh.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>
Subject: RE: Aanvullen op planning vervolg SANE

Hi 5.1.2.e en 5.1.2.e

Dank voor deze goede voorzet! 5.1.2.e en ik hebben de bespreking vanochtend natuurlijk gemist, dus misschien is een deel van mijn opmerkingen vanochtend al besproken en afgehandeld, maar hierbij de zaken die mij opvielen.

Capaciteit politiek-bestuurlijk

- Ik ben graag trekker van de politiek-bestuurlijke actielijn, ik heb daar wel e.e.a. voor nodig vanuit het stikstofteam:
 - Een wekelijkse 'schrijver' voor PO's, D-memo's, GS-voorstellen etc. Met name in de periode na het zomerreces.
 - Een coördinator voor technische vragen (5.1.2.e ?) en technische sessie
 - Een coördinator voor moties/amendementen
- 22, 23, 26 en 27 mei zullen voor de meeste van het team in het teken staan van het beantwoorden van technische vragen. Goed om daar in de planning rekening mee te houden.
- 5, 6, 9 en 10 juni zullen voor de meeste van het team in het teken staan van het adviseren op moties en amendementen. Goed om daar in de planning rekening mee te houden.

Lange termijn planning

- Voor besluitvorming in het najaar zie ik dat er rekening is gehouden met PS-besluitvorming van **12 november**. Dat betekent dat we moeten terugrekenen naar:
 - **8 oktober** commissie Landelijk Gebied
 - **24 september** uiterste deadline versturen van stukken naar griffie
 - Dat betekent besluitvorming in GS op 16 september (met eventuele uitwijkdatum naar 23 september - > niet de voorkeur). Daarbij is het ook goed om op te merken dat er op 16 september Prinsjesdagactiviteiten zijn en dat daarom de GS-vergadering op **maandag 15 september** plaats zal vinden.
 - Tussen de GS-bespreking en de commissiebehandeling in nog een technische sessie
 - PO-rondes bij andere gedeputeerden **1 september**
 - PO-ronde bij Mariëtte zou vóór die tijd moeten, dan zitten we nog in het zomerreces.
 - Bij bovenstaande ga ik uit van één lezing en de koninklijke route. Dat wil zeggen: weinig tussentijdse afstemming, bijsturing etc. Kortom: ik voorzie een heel kort en strak proces.

Hebben jullie hier iets aan? Als ik nog iets kan betekenen, dan hoor ik het graag!

Groet,
Floor

Van: 5.1.2.e <5.1.2.e@berenschot.nl>

Verzonden: woensdag 16 april 2025 14:08

Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e@berenschot.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>; Priscilla Speijer <p.speijer@pzh.nl>; Floor de Vries <f.de.vries@pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>

Onderwerp: Aanvullen op planning vervolg SANE

Beste mensen,

Vanmorgen in het kernteam hebben we doorgesproken over onze planning de komende maanden. Het is belangrijk om die zo scherp mogelijk te maken zodat:

- We gestructureerd werken aan de uitwerking van maatregelen

- We duidelijkheid geven richting onszelf en collega's welke inzet we verwachten (in tijd)
- Richting bestuurders duidelijk kunnen maken wat wij van hen nodig hebben
- Bestuurders de gelegenheid hebben om sturen op de uitwerking van de maatregelen en op de contacten met stakeholders

Kortom, belangrijk dus om dit goed te doen. ^{5.1.2.e} en ik hebben op hoofdlijn opgesteld wat nodig is [Masterplanning](#)
[vervolg.xlsx](#)

Willen jullie op je eigen lijn aanvullen en detaillering aanbrengen? Mail ons dat in reply op deze mail. Dan zetten wij het wel in de excel.

Veel dank alvast.

Met vriendelijke groet,

^{5.1.2.e}

Disclaimer

This e-mail and any attachment it contains is confidential and may contain legally privileged information.
If you are not the intended recipient, please note that this e-mail or any attachment may not be copied or disclosed or distributed to others.
If you have received this e-mail by error, please notify the sender immediately by return e-mail, and delete this message. All rights reserved.

This email has been scanned for viruses and malware, and may have been automatically archived.

From: "5.1.2.e"
Sent: Wed, 16 Apr 2025 15:26:55 +0200
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>
Cc: "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>
Subject: RE: Ontbijtsessie update stikstof 22 april

Hi 5.1.2.e

Ik probeer ook aan te schuiven.

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>
Verzonden: woensdag 16 april 2025 13:18
Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>; 5.1.2.e - 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>
CC: 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>
Onderwerp: RE: Ontbijtsessie update stikstof 22 april

Hoi 5.1.2.e

Ik ben er sowieso bij.

5.1.2.e

5.1.2.e

Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied (ZH-PLG)
PT Proces- en Programma Management



E 5.1.2.e@pzh.nl

M 5.1.2.e
www.zuid-holland.nl/contact

Werkdagen: ma, di, wo, do, vr

Krachtig Zuid-Holland

Van: 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>
Verzonden: woensdag 16 april 2025 13:05
Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>; 5.1.2.e - 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>
CC: 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>
Onderwerp: Ontbijtsessie update stikstof 22 april

Ha allen,

Ik heb een vraagje. 22 april hebben wij de ontbijtsessie update stikstof. Wij gaan daar aan de organisatie presenteren wat we de afgelopen 2 maanden gedaan hebben, wat er in SANE staat en wat het vervolg is. In het laatste half uur is er tijd voor een open

gesprek. Ik verwacht eventueel ook vragen over hoe dit samenhangt met het ZH-PLG. Vandaar de volgende vraag, zitten jullie ook in de zaal voor het eventueel helpen beantwoorden van die vragen?

Ik had 5.1.2.e in de wandelgangen al even gesproken 5.1.2.e

5.1.2.e

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e

5.1.2.e

Domein Water, Klimaat & Natuur



M: 5.1.2.e

E: 5.1.2.e [@pzh.nl](mailto:5.1.2.e@pzh.nl)

www.zuid-holland.nl/contact

Werkdagen: ma, di, wo, do, vr

Krachtig Zuid-Holland.

From: "5.1.2.e"
Sent: Wed, 16 Apr 2025 16:18:52 +0200
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>
Cc: "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>
<5.1.2.e@pzh.nl>
Subject: Bulletpoints voor annotatie BO wereldhaven 22 april
Attachments: Samenvatting ZHAS.docx, Bulletpoints stikstof BO Wereldhaven 22 april.docx

Hoi 5.1.2.e

Hierbij alvast de bulletpoints voor stikstof, waarbij nog wel een comment is geplaatst met een vraag staat hoe jij/jullie erover denken.

Verder ook alvast een samenvatting van stikstofmaatregelen. Morgen verwacht ik ook de samenvatting voor het onderdeel natuurherstel te kunnen aanleveren.

Groetjes,

5.1.2.e

Bulletpoints stikstof & natuurherstel voor BO wereldhaven 22 april

- Na het BO stikstof eind november 2024 hebben wij ons huiswerk gedaan.
- Wij hebben een document gemaakt waarin is opgeschreven wat er allemaal plaatsvindt en wat de provincie doet aan stikstofreductie en natuurherstel. Meegenomen voor dit overleg is een bestuurlijke samenvatting daarvan.
- Er gebeurt veel op het gebied van NOx emissiereductie, weinig op het gebied van NH3.
- Het nemen van herstelmaatregelen is niet inwisselbaar met het nemen van stikstofbronmaatregelen.
- Wij spannen ons maximaal in om de effecten van stikstofdepositie in natuurgebieden te beperken.
- Vanuit onder andere provinciale staten komt de vraag wat het havengebied zelf allemaal doet aan stikstofreductie en andere klimaatdoelen. Zal de Havenvisie 2050 ook iets zeggen over het behalen van stikstofreductiedoelen? Is er een ander beleidsstuk waaruit blijkt dat de haven zich maximaal inzet om stikstofemissies te reduceren?
- Namens GS hebben wij een Samenhangende Aanpak Natuurherstel en Economie voorgesteld. Wij stellen hierin voor om de volgende maatregelen te onderzoeken:
 - Bedrijfsgerichte doelsturing via ammoniakplafonds;
 - Overgangszones bij N2000 gebieden;
 - Strategisch grondbeleid ten behoeve van verplaatsing en extensivering;
 - Natuurlijke stoppers.

Commented [5.1.2a]: Hoe denken jullie over deze formulering?

Hierbij geven wij ook duidelijk aan wat wij van het Rijk verwachten:

- Geborgde generieke maatregelen;
- De snelle ontwikkeling van een Emissieplafond ammoniak;
- Maatwerk voor overgangszones;
- Onderzoek scheiding van NOx en NH3 voor emissiedoelen;
- Extensiveren een nadrukkelijker onderdeel van het beleid maken;
- Emissieloos bouwen verder stimuleren en verplichten;
- Onderzoek doen naar een juridisch geborgde rekenkundige ondergrens van 1 mol;
- Verruiming van staatsteunregels.
- Besluitvorming in PS vond in eerste instantie plaats op 14 mei. Door de vele insprekers is het een hoorzitting geworden. Nieuwe moment voor besluitvorming is beoogd op 11 juni;
- Om de vergunningverlening los te trekken is het onderbouwen van additionaliteit belangrijk. Deze SANE zal bijdragen aan de onderbouwing van additionaliteit maar een breed landelijk maatregelenpakket is nodig om additionaliteit stevig te onderbouwen;
- BR
- BR
- BR
- BR

Samenvatting Zuid-Hollandse Analyse Stikstof

De Zuid-Hollandse Analyse Stikstof biedt een uitgebreide beschouwing van de stikstofproblematiek in Zuid-Holland waarin wordt gekeken naar emissies van ammoniak (NH_3) en stikstofoxiden (NO_x). Het document beschrijft de huidige situatie, de urgentie van het probleem, de vastgestelde doelen, de genomen maatregelen en de wijze van monitoring van de voortgang.

Huidige situatie: Zuid-Holland heeft verschillende stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden, waarvan de meeste gedeeltelijk overbelast zijn met stikstof. Landelijk zijn de emissies van NO_x en NH_3 de afgelopen decennia gedaald, maar de daling van NH_3 is recentelijk afgevlakt.

Urgentie: De hoge stikstofdepositie heeft geleid tot vermesting en verzuring van Natura 2000-gebieden, wat de natuurdoelen belemmert. Ondanks herstelmaatregelen blijven veel habitattypen achteruitgaan door het ontbreken van stikstofreducerende bronmaatregelen.

Doelen: Europese en nationale wetgeving verplicht Zuid-Holland om stikstofemissies te reduceren en natuurdoelen te behalen. Nationaal zijn er indicatieve NO_x doelen. De provincie heeft indicatieve reductiedoelen voor NH_3 .

Maatregelen: In dit document zijn maatregelen en ontwikkelingen in beeld gebracht die op internationaal-, Europees-, landelijk- en regionaalniveau bijdragen aan emissiereductie in de provincie Zuid-Holland. Vanuit de provincie Zuid-Holland wordt in aanvulling op die maatregelen en ontwikkelingen ingezet op diverse maatregelen voor emissiereductie, waaronder:

- **Energieverbruik en elektrificatie:** Warmtenetten, houtbouw en groene energie.
- **Mobiliteit:** Zero-emissie OV-bussen, modal shift projecten, walstroom en verduurzaming van binnenvaart.
- **Industrie:** Stoomnetwerken en diverse subsidieregelingen.
- **Landbouw:** Vrijwillige opkoopregelingen en subsidieregeling duurzame landbouw.

Monitoring: De voortgang wordt gemonitord via landelijke netwerken (LML en MAN) en provinciale tools (NO_x -monitor en Ammoniakmonitor). Deze monitoring helpt bij het opstellen en bijstellen van beleid en maatregelen. Uit monitoring blijkt dat de dalende trend van NO_x op koers ligt om indicatieve doelen te behalen. Voor NH_3 is dat niet het geval.

Conclusie: Het document betreft een opsomming van maatregelen en ontwikkelingen op allerlei beleidsvelden/sectoren en geven een beeld wat deze maatregelen, programma's en projecten bijdragen aan stikstofreductie. De provincie werkt samen met het Rijk en andere stakeholders om de stikstofproblematiek aan te pakken en de natuurdoelen te behalen.

From: "5.1.2.e"
Sent: Wed, 16 Apr 2025 16:48:03 +0200
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>
Bcc: "B3.57 - Hybride werken" <5.1.2.i@pzh.nl>
Subject: zonering stikstof en VSS

Hoi 5.1.2.e

17 april heb ik samen met 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e en 5.1.2.e overleg over zonering stikstof en VSS. Ter voorbereiding wil ik even met jou kijken of er ten tijde van VSS besluit nog andere instrumenten mogelijk zouden zijn geweest dan VSS.

Met aanleg natuur beogen we natuurlijk doelen die breder gaan dan stikstof, maar hier zit van Mariette van Leeuwe een vraag. Ik heb een beetje cryptische toelichting: 'In SANE worden overgangszones ook genoemd. Mariëtte zou hier graag meer over willen weten met het oog op de uitwerking van SANE of voor de heroverweging VSS'.

Microsoft Teams [Heeft u hulp nodig?](#)

[Nu deelnemen aan de vergadering](#)

Vergadering-id: 5.1.2.e

Wachtwoordcode: 5.1.2.e

Voor organisatoren: [Vergaderopties](#)

From: "5.1.2.e"
Sent: Wed, 16 Apr 2025 22:27:58 +0200
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>
Subject: 5.1.2.e heeft 'strategisch grondbeleid tbv 23 april 2025' met u gedeeld

-->



5.1.2.e

heeft u uitgenodigd om een bestand te bewerken

-->

Ik heb het hele verhaal toch weer omgegooid. En heb een nieuwe presi in de map gezet. Daarbij wel dankbaar gebruik gemaakt van de input die we eerder hebben besproken.

Ik zou het heel fijn vinden als jullie ook nog weer eens naar deze versie willen kijken.

Het blijft lastig om de structuur goed te pakken te krijgen. Ik voelde me ook niet helemaal gelukkig om te beginnen met de andere maatregelen, vandaar deze volgorde.

Nu ja kijk zelf maar even



[strategisch grondbeleid tbv 23 april 2025](#)



Deze uitnodiging werkt alleen voor u en personen met bestaande toegang.



Dit e-mailbericht wordt gegenereerd door het gebruik van Microsoft 365 door Provincie Zuid-Holland en kan inhoud bevatten die wordt beheerd door Provincie Zuid-Holland.

From: "5.1.2.e" <5.1.2.e@berenschot.nl>
Sent: Wed, 16 Apr 2025 22:55:51 +0200
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>
Cc: 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>
Subject: FW: uitwerking maatregelen

Ha 5.1.2.e

Wil jij 5.1.2.e tot de map 'vervolg' in SANE geven? Ik heb die rechten niet. Dank alvast!

En 5.1.2.e fijn! Ook goed om volgende week dat beeld met 5.1.2.e te delen. 5.1.2.e en het hoeft daar niet op te blijven hangen wat mij betreft.

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

5.1.2.e



5.1.2.e

<https://www.linkedin.com/in/5.1.2.e/>
Van Deventerlaan 31-51, 3528 AG Utrecht

x x x x x x

Wil je weten hoe het is om te werken bij Berenschot? [Bekijk onze video!](#)

Van: 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>
Verzonden: woensdag 16 april 2025 22:35
Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e@berenschot.nl>
Onderwerp: uitwerking maatregelen

Ha 5.1.2.e

Volgende week woensdag spreken Arne (gedeputeerde grondzaken) en Mariëtte over de maatregel strategisch grondbeleid.

Ik ben druk bezig om dat voor te bereiden (loopt nog niet helemaal zoals ik wil). Daarom is het mij nog niet gelukt om een opzet voor de uitwerking te maken. Voordeel is wel dat met het voorbereiden van het gesprek er al wel heel veel ingrediënten voor het document voorbij zijn gekomen, dus een eerste aanzet kan vrij snel gemaakt worden, nu alleen nog even tijd vinden.

Ik ga morgen (donderdag) kijken of een collega (5.1.2.e) tijd heeft om hier aan te beginnen en anders pak ik het dit weekend op.

Kun je 5.1.2.e ook toegang geven tot de map waar het document in moet komen?

Groeten,

5.1.2.e

Disclaimer

This e-mail and any attachment it contains is confidential and may contain legally privileged information. If you are not the intended recipient, please note that this e-mail or any attachment may not be copied or disclosed or distributed to others. If you have received this e-mail by error, please notify the sender immediately by return e-mail, and delete this message. All rights reserved.

This email has been scanned for viruses and malware, and may have been automatically archived.

From: "5.1.2.e"
Sent: Thu, 17 Apr 2025 09:05:10 +0200
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>
Subject: RE: Drukfactoren voor overgangszones

Hoi 5.1.2.e

Goede vragen! Ik zie hem getrapt, wat mij betreft eerst een soort platte praatplaat waarin het probleem in algemene zin duidelijk wordt. Dus waarin je in één oogopslag kan zien welke drukfactoren er per gebied spelen, misschien nog kort wat uitleg waarom dit een drukfactor is en wat denkrichtingen zijn voor een oplossing.

Voor in de iets verdere toekomst (maar misschien kunnen jullie dit wel heel snel maken), denk ik dat het ook heel waardevol is om een kaart te maken met onderstaande kopjes. Ik vraag me af of je daar ook direct de monitoring aan kan koppelen? Dat je de kaart jaarlijks bijvoorbeeld update (dat is natuurlijk afhankelijk van de data) en dat je dan bepaalde exoten minder ziet worden. Tenminste, daar gaan we natuurlijk vanuit met ons beleid ☐

Heb je hier iets aan?

Groet!

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>
Verzonden: woensdag 16 april 2025 14:48
Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>
Onderwerp: Re: Drukfactoren voor overgangszones

Hi 5.1.2.e

Dank!

Ik kom meteen bij je op de lijn. Ik heb als voorbeeld even Kennemerland-Zuid erbij gepakt. Daar zijn vijf drukfactoren verkennend. Zou je op een kaartbeeld vooral willen zien dat deze drukfactoren in het gebied spelen? Of wil je er ook verder in duiken (mits er data van is), bijvoorbeeld op detailniveau zoals:

- **Exoten**
 - Locatie Afghaanse duizendknoop
 - Locatie rimpelroos
 - Locatie zandambrosia
 - etc.
- **Grondwaterkwantiteit onvoldoende**
 - Ligging grondwaterlichamen
 - Hoeveelheid beschikbaar grondwater
 - etc.
- **Onvoldoende dynamiek (verstuiving/getijdewerking)**
 - Locatie stuifduinen
 - Mate van getijdenwerking
 - etc.
- **Verstoring door (verwachte) recreatiedruk**
 - Ligging recreatiegebieden
 - Type recreatie
 - etc.
- **Verzuring en vermesting (stikstof)**

- Locaties met verzuring/vermesting
- Emissie en depositiegegevens
- etc.

Groet,

5.1.2.e

5.1.2.e

Afdeling Informatisering en Automatisering

Provincie Zuid-Holland

Van: 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>

Verzonden: woensdag 16 april 2025 13:09

Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>

Onderwerp: Drukfactoren voor overgangszones

Hoi 5.1.2.e

Hierbij een bestand waarin wat ontwikkelingen van de afgelopen tijd rondom drukfactoren/overgangszones samenkomen. In de tabellen die op pagina 3 en 4 staan zie je de drukfactoren per N2000-gebied. Deze tabellen hopen we in april nog een keer te updaten of ze nog steeds recent zijn, mogelijk wijzigen er kleine dingen maar ze kloppen al voor 95%.

 [Drukfactoren buiten N2000-gebieden - update maart 2025.docx](#)

Mocht dit vragen oproepen, kom vooral op de lijn!

Groet!

5.1.2.e

Beleidsadviseur

Natuur en Coördinatie IPO Landelijk Gebied

Domein Water, Klimaat & Natuur



M: 5.1.2.e

E: 5.1.2.e [@pzh.nl](mailto:5.1.2.e@pzh.nl)

Werkdagen: ma t/m vr

www.zuid-holland.nl/contact

From: "5.1.2.e"
Sent: Thu, 17 Apr 2025 08:36:01 +0200
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>
Subject: SANE laatste check?

Microsoft Teams [Heeft u hulp nodig?](#)

Nu deelnemen aan de vergadering

Vergadering-id: 5.1.2.e

Wachtwoordcode: 5.1.2.e

Voor organisatoren: [Vergaderopties](#)

From: "5.1.2.e"
Sent: Thu, 17 Apr 2025 08:54:42 +0200
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>
Subject: FW: Themabijeenkomst Stikstof Statenleden 4 juni

Van: 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>
Verzonden: dinsdag 15 april 2025 21:51
Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>
CC: 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>; Maureen ter Steege <mb.ter.steege@pzh.nl>; Floor de Vries <fc.de.vries@pzh.nl>
Onderwerp: Themabijeenkomst Stikstof Statenleden 4 juni

Hoi 5.1.2.e

Zou je voor het PO Coördinerend Stikstof van 23 april '25 de themabijeenkomst Stikstof van 4 juni kunnen agenderen? En zou je daarbij de volgende dingen mee kunnen nemen? :

- Aanleiding: Tijdens de CIE LG van 12 februari is de volgende afspraak gemaakt: *De commissie heeft ingestemd met het agenderingsverzoek van de heer Merks over een themabijeenkomst over de stikstofproblematiek. Deze sessie wordt voorbereid door een kleine voorbereidingscommissie vanuit de Statencommissie. Deze commissie komt met een verzoek aan GS voor de organisatie van deze themabijeenkomst.*
- Uitleg over de themabijeenkomst (daarbij kan je 5.1.2.e en 5.1.2.e mail hieronder kopiëren en plakken, want hierin staat wie de sprekers zijn, welke vragen centraal staan, wie de genodigden zijn en wat de planning van de avond is)
- Bespreekpunten voor de 3 gedeputeerden:
 - Gaan de gedeputeerden akkoord met het uitnodigen van de 50 partners uit het SANE voorstel uit de gebiedsprocessen? (Zou je daarbij ook een advies vanuit jullie kunnen verwerken over waarom dit jullie wel of niet handig lijkt?)
 - Gaan de gedeputeerden akkoord met 4 juni als datum van de bespreking? (Zou je daarbij ook een advies vanuit jullie kunnen verwerken over waarom dit jullie wel of niet handig lijkt?)
 - Vanuit wiens mailbox sturen we de uitnodiging? Vanuit de mailbox van Berend, Frank of Mariëtte?

Verder is het prima om deze week al wel contact op te nemen met de sprekers, omdat de kans groot is dat ze anders wellicht niet meer beschikbaar zijn.

Mail of bel gerust als je nog vragen hebt!

Hartelijke groet,

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e



M

5.1.2.e

E

5.1.2.e

[@pzh.nl](mailto:5.1.2.e@pzh.nl)

www.linkedin.com/in/5.1.2.e

www.zuid-holland.nl/contact

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e <5.1.2.e @pzh.nl>

Verzonden: zondag 13 april 2025 21:18

Aan: 5.1.2.e 5.1.2.e @pzh.nl; Lennart Kapoen <la.kapoen@pzh.nl>

CC: 5.1.2.e <5.1.2.e @pzh.nl>

Onderwerp: Re: Themabijeenkomst Stikstof

Hoi 5.1.2.e

Willen we werkelijk 50 personen uitnodigen voor deze sessie? Lijkt me veel? Nog even los van het feit dat in die gegevens niet zo heb. Moet ik navragen. Wordt vervolgd.

Groeten,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e <5.1.2.e @pzh.nl>

Verstuurd: donderdag, april 10, 2025 1:45:34 p.m.

Aan: Lennart Kapoen <la.kapoen@pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e @pzh.nl>

CC: 5.1.2.e <5.1.2.e @pzh.nl>

Onderwerp: RE: Themabijeenkomst Stikstof

He 5.1.2.e

Nog een nabranders op de vraag van Lennart. Zou jij de mailadressenlijst kunnen leveren van de 50 partners uit het SANE voorstel uit de gebiedsprocessen (als ik het zo goed zeg)? Deze zouden we graag uitnodigen voor de bijeenkomst. Als je zelf ook nog andere namen hebt waarvan je denkt die zouden er goed voor uitgenodigd kunnen worden horen we dat natuurlijk ook graag!

Alvast dank,

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e

5.1.2.e

T 5.1.2.e | 5.1.2.e @pzh.nl

Provincie Zuid-Holland | Zuid-Hollandplein 1

Postbus 90602 | 2509 LP Den Haag

<https://staten.zuid-holland.nl>

Van: Lennart Kapoen <la.kapoen@pzh.nl>

Verzonden: donderdag 10 april 2025 12:21

Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e @pzh.nl>

CC: 5.1.2.e <5.1.2.e @pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e @pzh.nl>

Onderwerp: Themabijeenkomst Stikstof

Beste 5.1.2.e

Via 5.1.2.e heb ik begrepen dat jij ons gaat helpen bij het organiseren van de themabijeenkomst stikstof, zoals toegezegd is door gedeputeerde Rijkaart aan de commissie Landelijk Gebied. Inmiddels hebben we met een afvaardiging van de commissie enkele gesprekken gevoerd over de vorm en inhoud van deze bijeenkomst. En daarvoor klopt ik nu bij jou aan ☐

De commissie wil graag op woensdagavond 4 juni een bijeenkomst over de stikstofproblematiek. Hierbij willen zij graag drie sprekers uitnodigen die hierop ingaan. Aan de sprekers moet gevraagd worden om op de volgende zaken in te gaan in hun verhaal:

1. Stikstofprobleem in het algemeen, toegespitst op Zuid-Holland? Hoe groot is dat?
2. Landelijke aanpak → wat zijn daarvan de effecten voor Zuid-Holland. Reflecteren daarop.
3. Provinciale aanpak, helpt dat? En in welke mate helpt dat? Staan de kosten van deze aanpak in verhouding met de opbrengsten? Hoe kijkt u aan tegen de voorgestelde [Samenhangende Aanpak Natuurherstel en Economie](#)?
4. Welke aandachtspunten zouden nog meegegeven kunnen worden?

De sprekers die de commissie graag wenst uit te nodigen zijn:

- 5.1.2.e (reserve: 5.1.2.e)
- 5.1.2.e (reserve: 5.1.2.e)
- 5.1.2.e (reserve: 5.1.2.e)

Daarnaast hebben we nog een gespreksleider nodig die de avond aan elkaar kan praten.

De opzet voor de avond is als volgt:

18.30 uur: inloop

19.00 uur: opening

19.00 - 20.00 uur: alle drie de sprekers max 20 minuten aan het woord

20.00 – 20.30 uur pauze

20.30 – 21.30 uur: interactie met de aanwezigen, vragen beantwoorden, debat

21.30 uur: netwerkborrel tot uiterlijk 22.00 uur.

Onze grootste nood zit in het regelen van de sprekers. Zij zouden zo spoedig mogelijk vastgelegd moeten worden voor deze avond. Vanuit de commissie is het dringende verzoek gedaan om die sprekers uit te nodigen vanuit GS. Ons verzoek aan jou is dan ook om in ieder geval vast (zo snel als mogelijk) contact te leggen met deze mensen en hen te vragen om mee te werken aan deze bijeenkomst.

Daarnaast zullen ook nog andere zaken geregeld moeten worden voor deze avond, maar die zijn op dit moment minder urgent.

Aangezien wij eigenlijk volgende week al de uitnodiging voor deze avond willen opstellen zou het fijn zijn als we volgende week van jou kunnen horen of het lukt met deze sprekers.

Ik hoop dat ik hiermee voldoende informatie op de mail heb gezet voor je om mee aan de slag te gaan. Mocht dat niet zo zijn dan hoor ik het graag.

Alvast hartelijk dank voor je hulp in deze!

Met vriendelijke groet,



Lennart (L.A.) Kapoen

Commissiegriffier Statencommissie Landelijk Gebied

Commissiegriffier Commissie voor Onderzoek v/d Rekening

Statengriffie | Kamer 5.1.2.e

T 5.1.2.e E la.kapoen@pzh.nl

Provincie Zuid-Holland | Zuid-Hollandplein 1

Postbus 90602 | 2509 LP Den Haag

<https://staten.zuid-holland.nl>

From: "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>
Sent: Thu, 17 Apr 2025 09:07:42 +0200
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>
Subject: Geaccepteerd: SANE laatste check?

From: "5.1.2.e"
Sent: Thu, 17 Apr 2025 09:31:12 +0200
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>
Subject: 5.1.2.e heeft een opmerking geplaatst in strategisch grondbeleid tbv 23 april 2025
Attachments: AttachedImage

-->

-->



strategisch grondbeleid tbv 23 april 2025.pptx



5.1.2.e

5.1.2.e heeft een opmerking toegevoegd

Is bijna hetzelfde als hiervoor. Samenvoegen?

Aankoop stoppers

- 5.1.2.i
- 5.1.2.i
- 5.1.2.i
- 5.1.2.i
- 5.1.2.i
- 5.1.2.i
- 5.1.2.i
- 5.1.2.i
- 5.1.2.i
- 5.1.2.i
- 5.1.2.i
- 5.1.2.i
- 5.1.2.i
- 5.1.2.i
- 5.1.2.i
- 5.1.2.i

[Ga naar opmerking](#)

[Waarom ontvang ik deze melding van Office?](#)



Dit e-mailbericht wordt gegenereerd door het gebruik van Microsoft 365 door Provincie Zuid-Holland en kan inhoud bevatten die wordt beheerd door Provincie Zuid-Holland.

From: "5.1.2.e"
Sent: Thu, 17 Apr 2025 10:15:12 +0200
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>
Subject: Re: Mijn beknopte afdronk van de hoorzitting

hoi, 5.2.1 5.1.2.e was deels in de zaal, rest thuis. 5.2.1
5.2.1 5.2.1
5.2.1 5.2.1 hrmpf.

Van: 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>
Verzonden: donderdag 17 april 2025 10:10
Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>
Onderwerp: FW: Mijn beknopte afdronk van de hoorzitting

Ha 5.1.2.e

TKN.
Ik heb gisteren niet zo snel collega's van landbouw gezien.
Hebben jullie meegeluisterd?

Gr,

5.1.2.e
5.1.2.e
PT Proces- en Programmamanagement

5.1.2.e
5.1.2.e @pzh.nl

Provincie Zuid-Holland | Zuid-Hollandplein 1
Postbus 90602 | 2509 LP Den Haag
www.zuid-holland.nl

Van: 5.1.2.e
Verzonden: donderdag 17 april 2025 09:54
Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>
Onderwerp: Mijn beknopte afdronk van de hoorzitting

5.1.2.e 5.1.2.e

Ik ben volgende week niet bij het PO, het zal ongetwijfeld ook over de hoorzitting gaan.
Hieronder wat highlights die ik eruit heb gehaald. Ik heb niet de bedoeling om compleet te zijn, heb vooral geluisterd vanuit mijn rol én ook wel als mens moet ik eerlijk zeggen.

Nederlandse landbouwgrond is de beste ter wereld

- 5.1.2.e
- 5.1.2.e (Goeree)

Wat doen wij met dit gegeven?

Extensiveren kan financieel niet uit

- Minder dieren = te weinig opbrengst
- Meer grond = hogere kosten

Waardering voor wat goed gaat, we focussen best wel op wat niet goed gaat

Laat zien wat anderen doen, zodat een goed beeld ontstaat van ieders bijdrage

Aanpassen/veranderen kost tijd - misschien wel een generatie (we willen een marathon lopen, verschijnen te laat aan de start, en verwachten dan ook nog een wereldrecord te lopen)

Rust in de tent - lange termijn plannen

Meerdere insprekers gaven aan: we zitten in een goed gebiedsproces, frustreer dat niet

Wat willen we eigenlijk met voedselproductie (zekerheid / autonomie / wat betekent dat)?

Zoveel mensen die zich niet gehoord voelen...

Ik vond het ook een frustrerende ervaring...

Gr,

5.1.2.e

5.1.2.e

PT Proces- en Programmamanagement

5.1.2.e

5.1.2.e [@pzh.nl](mailto:5.1.2.e@pzh.nl)

Provincie Zuid-Holland | Zuid-Hollandplein 1

Postbus 90602 | 2509 LP Den Haag

www.zuid-holland.nl

From: "5.1.2.e"
Sent: Thu, 17 Apr 2025 10:34:13 +0200
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>
Subject: 5.1.2.e heeft een opmerking geplaatst in strategisch grondbeleid tbv 23 april 2025
Attachments: AttachedImage

-->

-->



strategisch grondbeleid tbv 23 april 2025.pptx



5.1.2.e

5.1.2.e heeft een opmerking toegevoegd

Ook leeftijd van opstallen/ recente inversteringen achterhalen. Kadasteronderzoek naar vervallen boerderijen?

Ontwikkelen strategie stoppers

Binnen N2000 en Overgangsgebieden

- Alle eigenaren benoemen en gegevens achterhalen:
 - NAW + leeftijd
 - oppervlakte eigendom & gebruik (omvang bedrijf)
 - opvolger ja/nee
 - toekomstperspectief
 - beeld/wens van agrariër zelf
- Oudere agrariërs zonder opvolger actief benaderen
- In samenhang met realisatiestrategie N2000 en overgangsgebieden
- Mede afhankelijk van budget wie en waar we benaderen

Overige gebieden

- Definieren wat ideale verplaatsingslocaties zijn, zowel geografisch als qua type bedrijf
- Daarbinnen onderzoeken wie stoppers zijn (evt bedrijven samenvoegen)

Beëindigingssubsidie

- Impact MGB/RPGB en de aankomende 'brede beëindigingsregeling' onderzoeken
- Mogelijkheid uitbreiden MGB of openen eigen regeling
- Ervaring andere provincies meenemen

Losse stikstofruimte

- Uitwerken impact inzet instrument

Volledige schadeloosstelling en onteigening

- Afwegen inzet en impact
- Realistische vergoeding <- > dwingend instrument

[Ga naar opmerking](#)

[Waarom ontvang ik deze melding van Office?](#)



Dit e-mailbericht wordt gegenereerd door het gebruik van Microsoft 365 door Provincie Zuid-Holland en kan inhoud bevatten die wordt beheerd door Provincie Zuid-Holland.

From: "5.1.2.e"
Sent: Thu, 17 Apr 2025 11:04:45 +0200
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>
Subject: Oplegger themabijeenkomst stikstof PS
Attachments: Oplegnotitie_PO_230425_Themabijeenkomst.docx, Memo themabijeenkomst.docx, Oplegnotitie_PO_230425_Themabijeenkomst.docx

Ik heb wat zaken bij elkaar geschraapt. Deadline is vanmiddag 12.00uur, vees dat ik dat niet ga halen. Zeker omdat 5.1.2.e ook graag (5.1.2.e collega) wil (laten) meelezen.

Zal wel even afstemmen met 5.1.2.e

Groeten,

5.1.2.e

From: "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>
Sent: Thu, 17 Apr 2025 11:47:07 +0200
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>
Subject: FW: Planning komende tijd

Van: 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>
Verzonden: donderdag 17 april 2025 11:38
Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>
Onderwerp: Re: Planning komende tijd

Ik heb net de stukken gepubliceerd. Morgen maar ff een nieuwe agenda met de nazending?

Verzonden vanaf [Outlook voor Android](#)

From: 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>
Sent: Thursday, April 17, 2025 11:36:27 AM
To: 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>
Subject: RE: Planning komende tijd

Ha 5.1.2.e

Ik denk dat een puntje "planning" opnemen handig is. Ik ben er trouwens 1 vergeten: een technische sessie 21 mei over Rijkspakket stikstof en eventueel een technische sessie op 19 mei over SANE

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>
Verzonden: donderdag 17 april 2025 11:09
Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>
Onderwerp: RE: Planning komende tijd

Hoi, ok tx. Dat is heel overzichtelijk! Ik dacht dat het meer was. Data neem ik op in de rollende agenda. Meer doe ik niet, ok?

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e

5.1.2.e

Domein Water, Klimaat, Natuur en Landbouw
Bureau Groen



T 5.1.2.e
M 5.1.2.e
E 5.1.2.e @pzh.nl

www.zuid-holland.nl/contact

Werkdagen: ma, di, wo, do, vr

Krachtig Zuid-Holland.



Do you really need to print this e-mail?

Van: 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>

Verzonden: donderdag 17 april 2025 11:04

Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e@pzh.nl>

Onderwerp: Planning komende tijd

Ha 5.1.2.e

Bij deze

- Voorjaar (verwacht 25 april) – Resultaat MCEN (Rijk)
- 28 mei – Commissiedebat LG over SANE
- 11 jun – Statenbehandeling van SANE
- Najaar – Nadere uitwerking maatregelen SANE in PS

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e

5.1.2.e

Domein Water, Klimaat & Natuur



M: 5.1.2.e

E: 5.1.2.e@pzh.nl

www.zuid-holland.nl/contact

Werkdagen: ma, di, wo, do, vr

Krachtig Zuid-Holland.

From: "5.1.2.e" <[REDACTED]>
Sent: Thu, 17 Apr 2025 11:48:59 +0200
To: "5.1.2.e" <[REDACTED]> @pzh.nl; "5.1.2.e" <[REDACTED]> @pzh.nl; "5.1.2.e" <[REDACTED]> @pzh.nl; "5.1.2.e" <[REDACTED]> @pzh.nl; "5.1.2.e" <[REDACTED]> @pzh.nl; "5.1.2.e" <[REDACTED]> @pzh.nl; "5.1.2.e" <[REDACTED]> @pzh.nl; "5.1.2.e" <[REDACTED]> @pzh.nl
Subject: Technische vragen en moties SANE beantwoorden

Ha allen,

Wij verwachten veel technische vragen en moties richting het commissiedebat van 28 mei. Hou er dus rekening mee in je agendadrukke.

5.1.2.e

Microsoft Teams [Heeft u hulp nodig?](#)

Nu deelnemen aan de vergadering

Vergadering-id: 5.1.2.e

Wachtwoordcode: 5.1.2.e

Voor organisatoren: [Vergaderopties](#)

From: "5.1.2.e"
Sent: Thu, 17 Apr 2025 11:49:04 +0200
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>
Subject: Automatisch antwoord: Technische vragen en moties SANE beantwoorden

Hallo collega,

Ik ben van 5.1.2.e afwezig. Voor dringende zaken kun je contact opnemen met mijn collega's 5.1.2.e of 5.1.2.e

Vriendelijke groeten,

5.1.2.e

From: "5.1.2.e" <[REDACTED]>
Sent: Thu, 17 Apr 2025 11:50:16 +0200
To: "5.1.2.e" <[REDACTED]> @pzh.nl; "5.1.2.e" <[REDACTED]> @pzh.nl; "5.1.2.e" <[REDACTED]> @pzh.nl; "5.1.2.e" <[REDACTED]> @pzh.nl; "5.1.2.e" <[REDACTED]> @pzh.nl; "5.1.2.e" <[REDACTED]> @pzh.nl; "5.1.2.e" <[REDACTED]> @pzh.nl; "5.1.2.e" <[REDACTED]> @pzh.nl
Subject: Technische vragen en moties SANE beantwoorden

Ha allen,

Wij verwachten veel technische vragen en moties richting het PS debat van 11 juni. Hou er dus rekening mee in je agendadrukke.

5.1.2.e

Microsoft Teams [Heeft u hulp nodig?](#)

Nu deelnemen aan de vergadering

Vergadering-id: 5.1.2.e

Wachtwoordcode: 5.1.2.e

Voor organisatoren: [Vergaderopties](#)

From: "5.1.2.e"
Sent: Thu, 17 Apr 2025 11:52:44 +0200
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>
Subject: Geaccepteerd: Technische vragen en moties SANE beantwoorden

From: "5.1.2.e"
Sent: Thu, 17 Apr 2025 11:53:15 +0200
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>
Subject: Voorlopig: Technische vragen en moties SANE beantwoorden

Ik ben dan 5.1.2.e ☹️

From: "5.1.2.e" 
Sent: Thu, 17 Apr 2025 12:40:11 +0200
To: "5.1.2.e"  <5.1.2.e @pzh.nl>
Subject: Geaccepteerd: Technische vragen en moties SANE beantwoorden

From: "5.1.2.e"
Sent: Thu, 17 Apr 2025 12:46:49 +0200
To: "Floor de Vries" <fc.de.vries@pzh.nl>
Subject: Geaccepteerd: RES: inloop-technische sessie SANE

From: "5.1.2.e"
Sent: Thu, 17 Apr 2025 12:49:17 +0200
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>
Subject: Geaccepteerd: Technische vragen en moties SANE beantwoorden

From: "Floor de Vries"
Sent: Thu, 17 Apr 2025 15:50:22 +0200
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@pzh.nl>
Subject: Floor de Vries heeft een opmerking geplaatst in Brief Lid Gedeputeerde Staten Inloop technische sessie 19 mei
Attachments: AttachedImage

-->

-->



Brief Lid Gedeputeerde Staten Inloop technische sessie 19 mei.do
CX



Floor de Vries heeft een opmerking toegevoegd

@5.1.2.e akkoord om zo te doen of liever weglaten?

... Economie (SANE), nodigen wij u graag uit voor een aanvullende technische sessie. Tijdens deze sessie gaan we in op de uitgewerkte aanpak en bijbehorende maatregelen. We organiseren deze aanvullende technische sessie naar aanleiding van de vele insprekers bij de hoorzitting en de grote hoeveelheid reeds ontvangen technische vragen.

Datum: Maandag 19 mei **Tijd:** 16:30 – 18:00 uur **Locatie:** Inloopkarakter – u kunt aansluiten wanneer het u schikt

Tijdens de sessie is er gelegenheid voor het stellen van ...

[Ga naar opmerking](#)

[Waarom ontvang ik deze melding van Office?](#)



Dit e-mailbericht wordt gegenereerd door het gebruik van Microsoft 365 door Provincie Zuid-Holland en kan inhoud bevatten die wordt beheerd door Provincie Zuid-Holland.